Kántorjánosi Református Általános Iskola és Óvoda

Pedagógiai program

OM azonosító: 033512

4335 Kántorjánosi, Kossuth Lajos utca 6.

2025. szeptember 1.

Tartalomjegyzék

Pedagógiai hitvallás 6

Kántorjánosi Református Általános Iskola és Óvoda, Csicsergő Óvodája 9

pedagógiai programja 9

Bevezető 11

Helyzetelemzés 12

Óvodai nevelésünk alapelvei,értékei,célkitűzései 12

Nevelési célunk 12

Nevelési feladataink 12

Alapelvünk 13

Gyermekkép, óvodakép 15

Gyermekkép 15

Óvodakép 16

Pedagóguskép 17

Szülőkép 17

Nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez 17

Az óvodai nevelés alapfeladatai 17

Az egészséges életmód kialakítása 17

Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés 22

Szocializáció 25

Esztétikai nevelés 26

Az anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 28

Az óvodai élet megszervezése 30

Személyi feltételeink 30

Tárgyi feltételeink 31

Hetirend 33

Napirend 34

A nevelés tervezése, dokumentumai 36

Külső kapcsolatok rendszere 36

Az óvoda hagyományai, ünnepei 38

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése 39

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során 42

Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során ... 43
A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során ... 44
A beilleszkedési és tanulási magatartási gondokkal küzdő gyermek ... 44
Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek ... 49
Kiemelten tehetséges gyermek ... 54
A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek ... 54
Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai ... 55
Játék ... 55
Tanulás ... 60
Verselés – mesélés ... 63
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ... 66
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ... 68
Mozgás ... 70
Külső világ tevékeny megismerése ... 75
Matematika ... 78
Művészeti tevékenységek ... 79
Munka jellegű tevékenységek ... 80
A tevékenységekben megvalósuló tanulás ... 82
Iskolaérettségi kritériumok ... 84
A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek ... 85
A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek, óvodánk gyermekvédelmi munkája ... 89
A szülő, a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének formái ... 91
Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, tevékenységek és programok ... 98
Egészségfejlesztési program ... 99
A természeti és társadalmi környezet megismerése, tapasztalatszerzés ... 101
Gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések ... 102
A migráns gyermekek interkulturális nevelése ... 103
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek ... 104
Az óvoda egyéb foglalkozásai ... 104
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA ... 106
Iskolánk története ... 107
NEVELÉSI PROGRAM ... 109
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai ... 109
A nevelési- oktatási alapelvei ... 110
Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása a Nemzeti alaptanterv alapján ... 111
Az iskolában folyó oktató – nevelő munka pedagógiai alapelvei ... 121
Az iskolában folyó oktató – nevelő munka pedagógiai céljai ... 122

Az iskolánkban folyó nevelő – oktató munka pedagógiai feladatai 123
Az iskolánkban folyó nevelő – oktató munka pedagógiai eljárásai 124
Az iskolánkban folyó nevelő – oktató munka pedagógiai eszközei 124
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 129
A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok 130
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 135
A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai 140
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje 143
Sajátos nevelési igényű tanuló 143
Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítésének formái 147
Kiemelten tehetséges tanuló 148
Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók 149
Tartós gyógykezelés alatt álló tanulók 150
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvétel jogai gyakorlásának rendje 150
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partneri kapcsolattartásának formái .... **Error! Bookmark not defined.**
A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelménye 151
Az iskolaváltás, a tanuló átvételének szabályai (különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel). 152
Elsősegély nyújtási ismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv ..... **Error! Bookmark not defined.**
HELYI TANTERV 154
A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését 156
A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszáma 162
A Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai 163
A mindennapos testnevelés megvalósításának módja ..... **Error! Bookmark not defined.**
A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabálya 167
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, magatartás és a szorgalom minősítésének elvei 168
A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei 173
Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei 175
Magasabb évfolyamba lépés feltételei 176
Egyéni munkarend 178
A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei 178
A 16 óráig tartó bent tartózkodás alóli mentesítés szabályai 182
A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag 182
Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok és megvalósítása 183

Az egészséges életmód fejlesztési programja 184
A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 194
A hátrányos helyzetű tanulók integrációs és képesség kibontakoztató programja 196
Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program 201
Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai nevelése - oktatása 201
Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása 211
Beszédfogyatékos tanulóink iskolai nevelés, oktatása 227
Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét 245
Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai 246
Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek 247
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek 247
Az iskolai élet munkarendje - A tanév rendjének meghatározása 248
A napközi otthonos és egyéb foglalkozások szervezésének a szabályai 248
Közlekedési nevelés 248
Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése 249
Záró rendelkezések 250
1.sz. melléklet: Tanulmányok alatti vizsga részletes szabályzata 252

Mottónk: „Boldog az ember, aki megtalálta a bölcsességet, És az az ember, aki értelmet kap.
Mert több haszna van ennek, mint az ezüstnek,
És nagyobb jövedelme, mint a színaranynak.” (Péld 3, 13-14)

Pedagógiai hitvallás

A református iskola keresztyén közösség. Olyan, elsősorban olyan pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik. Életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni a tanítványaikat. Elfogadják a gyermekek különbözőségét, azokra építve adják át tudásukat, ugyanakkor az elfogadást az együvé tartozást magatartásukkal is tanítják.

Intézményünk feladatának tekinti, hogy

- tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké,

- az egyetemes emberi értékek alapjainak elsajátítása révén azok tisztelőjévé, - a haza és nemzethűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja.

Feladatunknak tekintjük még, hogy tanulóinkat a református egyház hitvalló tagjává, a nem református tanulóinkat - vallásuk szabad gyakorlása mellett - saját felekezetük és az ökomenikus értékek megbecsülésére neveljük. Nyitottak vagyunk a családok partnerségére, a civil szervezetekkel való együttműködésre a református egyház normái, az egyházközség által preferált értékek mentén.

A református iskola úgy tudja elérni fenti nevelési céljait, hogy

- megismerteti növendékeit a Biblia igazságaival és az egyháztörténet máig érvényes tanulságaival,
- hitéletének közösségi alkalmai révén a gyülekezeti életben való felelős részvételre indít,
- növendékeiben felkelti a tudásvágyat, és megalapozza a magas szintű önművelés igényét,
- növendékeit a tudományok segítségével rávezeti a teremtett világ megismerésének és megőrzésének fontosságára,
- a kultúra időtálló értékeinek közvetítése által fogékonnyá teszi őket a szépre,
- kifejleszti bennük a józan, kritikus és önálló gondolkodás és a felelős cselekvés képességét,
- ápolja az anyanyelvet és a magyar nemzeti hagyományokat,
- megérteti tanítványaival, hogy a világ megismeréséhez elsősorban saját nyelvükön, kultúrájukon keresztül vezet az út,
- a kötelességtudat és áldozatvállalás mintáját állítja növendékei elé.

A nevelés-oktatás valamennyi színterén, a közösségi alkalmakon törekszünk a hitélet és a tanulás-tanítás összhangjára. Ennek érdekében az iskolai élet megszervezésében a következőket alkalmazzuk:

- áhítat,
- a kötelező hit-és erkölcstan és az egyházi ének,
- megemlékezések az egyházi ünnepekről,
- a bibliai ismeret tanítása.

Jogszabályi háttér

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- módosított 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2013.évi V. törvény a magyarországi Református Egyház 1995.évi I. köznevelési törvényének átfogó módosításáról (módosítással és végrehajtási utasítással egyben szerkesztve)
- A magyarországi Református Egyház 2013.évi VI. törvénye a református hitoktatásról szóló 2017.évi. II. törvény módosításáról (a módosítással egybe szerkesztve)
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről, és alkalmazásáról
- A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei
- A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók
- Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára
- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam
- Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam

Kántorjánosi Református Általános Iskola és Óvoda, Csicsergő Óvodája

pedagógiai programja

Készítette: .....

tagintézmény-vezető

Bevezető

A nevelőtestület döntésének megfelelően, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja elveit figyelembe véve, a helyi sajátosságok szükségletei, lehetőségei szerint dolgoztuk ki a pedagógiai elképzeléseinket, törekvéseinket.

Óvodánk meglévő, sajátos arculatát tükrözve határozta meg a nevelőtestület a program célját, feladatait. Az életkori sajátosságok figyelembevételével nevelésünk a fejlődő gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul. Elsődlegesen a gyermeki személyiség alapos megismerésére, az egyéni fejlettséghez igazodó célirányos, differenciált nevelés és fejlesztés érvényesítésére helyeztük a hangsúlyt.

A program tevékenységformái a kitűzött célok megvalósítását szolgálják. Munkánk során a lehetőségekhez mérten igyekszünk biztosítani a gyermekek optimális fejlődésének elősegítését, közösségi életre való felkészülésüket, a szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatását.

Nevelésünk során arra törekszünk, hogy az óvodában a nevelés derűs, nyugodt, családias légkörben folyjon, melyben a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, és megbecsülés övezze.

Nevelőmunkánk biztosítéka továbbra is a Pedagógiai Programunk:

- nevelésünk során olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik mentálisan és szomatikusan egészségesek,
- személyiségük kiegyensúlyozott, harmonikus, jól kommunikáló, kreatív, kedves óvodás,
- természetesen figyelembe véve tulajdonságait, személyiségét a környezeti hatásokat, a családi és az óvodai nevelést,
- mindezek megvalósításához szakmailag jól felkészült óvodapedagógusokra van szükség, akik képesek jó kapcsolatot kialakítani az óvoda partnereivel
- törekednek a feltételek gazdagítására, az élménygazdag óvodai légkörre, a harmonikus gyermeki személyiség fejlesztésére,
- folyamatosan képezi magát, hogy minél több ismeretet szerezzen a Helyi Pedagógiai Program megvalósításához.

Óvodánk ennek érdekében vállalja, hogy a nevelőmunka színvonalát, hatékonyságát, a gyermekek, a szülők, az alkalmazotti közösség, a fenntartó és más partnerei számára láthatóvá teszi, és számukra biztosítja szolgáltatásaival az elégedettséget.

Helyzetelemzés

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Mátészalka statisztikai körzetének települése **Kántorjánosi.** A település Észak-kelet Nyírségi kistájegység déli területén helyezkedik el. Kántorjánosi a mátészalkai kistérség 26 településének egyike. A község az elmaradott települések közé sorolható.

A lakosság többsége növénytermesztéssel, illetve gyümölcstermesztéssel foglalkozik, ami természetesen a megélhetést nem biztosítja. Néhányan a közeli városban keresnek munkalehetőséget. A demográfiai adatok alapján a lakosság számának 65 % a roma nemzetiségi csoporthoz tartozik. A községben gondot okoz a nagy létszámú roma nemzetiségű csoport alacsony képzettsége, a tartós és többgenerációs munkanélküliség.

A településen igen magas a munkanélküliek száma, az önkormányzat a közmunka programokkal igyekszik minél több munkanélküli számára biztosítani a munkalehetőséget – ezáltal a családok megélhetését -, az életszínvonal javítását.

Községünk gazdasági, társadalmi szempontból elmaradott, melynek mutatói közvetlenül meghatározzák településünkön a családok mindennapi életfeltételeit.

„ A család egészsége a felnövekvő gyermek lelki egészségének döntő tényezője.”

A kedvezőtlen családi háttérrel rendelkező gyermekek száma igen magas a településen, amely összehangolt együttműködésre készteti a gyermek és ifjúságvédelemben közreműködő különböző szakembereket, szereplőket.

Óvodai nevelésünk alapelvei,értékei,célkitűzései

Nevelési célunk

Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség szabad kibontakoztatása, a gyermeki képességek fejlesztése gazdag nevelő környezetben, ahol önállóan, vagy együttműködve, de kényszer nélkül vesz részt a gyermek.

Nevelési feladataink

- A gyermekek testi, lelki, érzelmi és erkölcsi szükségleteinek kielégítése, biztosítása, figyelembe véve az egyéni fejlődési ütem eltolódásait. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítása.
- Az egészséges életmód szokásainak megalapozása, a természeti és társadalmi környezet megismertetése, az emberi együttélés szokásainak, szabályainak, és hagyományainak elsajátítása. A gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának alapozása.
- Mozgásos, manuális, intellektuális és művészeti tevékenységek biztosítása, melyekkel a kéz, a nyelv, a fantázia együttes fejlődését segítjük elő, szabad önkifejezés, szabad alkotás formájában.
- Minden gyermeket eljuttatni képességeinek a maximumára, az iskolai életre, figyelembe véve a gyermeki jogokat, a partnerek elvárásait. Az iskolai speciális zavarok megelőzése, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével. A sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség kialakítása.

Alapelvünk

- Nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul, az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.
- Mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Gyermekközpontú nevelés, amely figyelembe veszi a család elsődleges jogát a nevelésben. Befogadó, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségekkel kapcsolatos előítéletek lebontását.
- A gyermeki személyiség-jogok és szükségletek - azaz a gyermeki méltóság tiszteletben tartása. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- Az eltérő kultur rétegből érkező gyermekek nyelvi kultúrájának figyelembe vétele.
- A játékot, mint az óvodás korú gyermek alaptevékenységét az óvodai élet középpontjába állítja, s ehhez kötődik minden egyéb tevékenység.
- A gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által, a tevékenységeken keresztül formáljuk.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatások a gyermek személyiségéhez igazodjanak.
- Alapvető feltételrendszer biztosítása.
- Esztétikus környezet megteremtése által pozitív viszony kialakítása.

Nevelési elveink, pedagógiai törekvéseink

- A gyermek személyiségéből, legtermészetesebb megnyilvánulásából kiindulva olyan szeretetteljes légkör megteremtése, amelyben a gyermeket a megbecsülés, szeretet, elfogadás, tisztelet és bizalom övezi.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, adottságait, önállóságukat.
- Segítjük önkifejezésüket, személyiségük természetes fejlődését, egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez történő igazítása.
- Nyugodt, családias biztonságot nyújtó óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeki szabad játék elsődlegességét hangsúlyozza intézményünk.

- Olyan gyermekek nevelése, akik érzelmileg gazdag, településhez kötődő, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő személyiséggé válnak.
- A közvetlen természeti és társadalmi környezet élményeit cselekvően megtapasztaló, felfedezve tanuló gyermekek nevelése.
- Már az óvodás korban megismertetni a gyermekeinket a mikrokörnyezetük múltjával, népszokásaival, néphagyományaival.
- Az intézmény nevelési elvei a bizalomra és a toleranciára épülnek.
- A gyermekek önbizalmát és énképét, a pozitív tulajdonságai erősítésével, tudatosításával alakítjuk.
- Az óvodás korú gyerekek az élményeiket, érzéseiket és kívánságaikat a tevékenységeik révén mutatják meg. Ennek alapján fontos, hogy a gyermeki tevékenység végig jelen legyen a nevelés során.

Nevelési koncepciónk jellemzői

Egységes

- Valamennyi 2,5-3-6-7 éves korosztályban ugyanazon időszakban jelennek meg az azonos témakörök.
- Egyre bővülő ismerettartalmakat közvetítve az életkor sajátosságainak megfelelően.
- Az ismeretek építése alulról fölfelé történik.
- A gyermekek közvetlen környezetétől halad az ismeretlen területek felé, az életkor előre haladtával.
- A témafeldolgozást csoporton belül dolgozzák fel az óvodapedagógusok, a témák feldolgozása sokféle megközelítéssel történik.
- Minél több ismerettel rendelkezzenek a gyermekek.
- Az óvodapedagógusok csoportjukban törekedjenek a sokirányú képesség-fejlesztésre.

Témaközpontú

- Természeti, társadalmi környezetből választott témakörökön keresztül történik a külső világ tevékeny megismerése. Az óvodapedagógus mindennapi nevelőmunkáját megalapozó pedagógiai tervezés rendszere a környezeti témakörökre épül.

Tevékenység általi

- A tevékenységet állítottuk a középpontba, mivel a verbális hatás távol áll a gyermekektől.
- Az óvodásnak életeleme a tevékenység, amely összekötő kapocs az „én” és a környezet, a világ között.

A tevékenység bármely formája

- játék b) munka c) szervezett tanulás mind a tanulás színtere, de a vezető szerep a játéké.
- A tevékenységben való részvétel, a tevékenységek általi fejlesztést kívánja meg az óvodapedagógustól.
- Az óvodapedagógus feladata az aktuális tevékenységek átgondolása.

Képességfejlesztő

• Mivel a képességek fejlesztésével felvállalható a teljes személyiségfejlesztés, így a személyiséget a képességek oldaláról közelítjük meg.

• Alapvető képességkörök fejlesztése

a) motorikus képesség

- fontos, mert a mozgás köti össze a gyermeket a világgal
- közvetlen tapasztalatokat szerez mozgása útján
- nem telhet el úgy nap, hogy ezek fejlesztésére ne kerülne sor valamilyen formában

b) kommunikációs képesség

- összekapcsol másokkal, az egyén önkifejezésének fontos eszköze
- társas kapcsolatok feltétele

c) szociális képességek

- a kommunikáció teremti meg a tartalmas kapcsolatot az egyének között
- társas kapcsolatok formálása

d) értelmi képességek

• az a) b) c) pontban értelmezett képességek együttesen járulnak hozzá.

Képességfejlesztésünk legfontosabb alapelvei

- tevékenységben fejlődnek
- a tevékenységek belső indítékokra épülnek, pl. érdeklődés
- a képesség fejlődését egyénenként kell ismerni
- sokszor ismételni
- mindig a legalkalmasabb tevékenységet megkeresni Formája: - egyéni
  - mikrocsoportos
  - csoportos

Játékközpontúság

A játékot állítjuk az óvodai élet középpontjába, és ehhez kötődik minden egyéb tevékenység.

Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

- Az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- A gyermek fejlődő személyiség, amelyet a genetikai háttér, az érés sajátos szabályai, valamint a spontán és tervezett környezeti hatások – ideértve a spontán és tudatos nevelési befolyásokat is – együttesen alakítanak. E tényezők hatásaként a gyermeknek sajátos,

életkoronként (életkori szakaszonként) és egyéneként változó fizikai és pszichikai szükségletei fejlődnek ki.

- A befogadó óvodai nevelés által a gyermeki személyiség kibontakoztatása során biztosított minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés.
- Olyan gyermekek nevelése, akik mélyen kötődnek községünkhöz, környezetükben jól tudnak tájékozódni, természetszeretők.
- Tudnak: felfedezni, csodálkozni. Együttérzők, egymásra figyelők, segítőkészek, tisztelettudók, mentálisan és szomatikusan fejlettek.

A gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Emellett az óvoda pedagógiai tevékenység rendszerének és tárgyi környezetének biztosítania kell az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

- Óvodai nevelésünk célja, hogy a családi nevelést kiegészítve, a községünkben élő, különböző szociális háttérrel rendelkező 2,5-7 éves gyermeki személyiség kibontakozását elősegítsük.
- Célunk az óvodás korú gyermekeket formálni, alakítani, egyéni képességeikhez igazodva, azt figyelembe véve, gyermeki szabadságukat és jogaikat tiszteletben tartva, érzelmileg elfogadva olyan szintre fejleszteni, amely az iskolai tanuláshoz, majd a későbbi életszakasz fejlődéséhez megfelelő alap lehet.
- Gyermekeink élmény gazdag környezetben, egyéni és életkori sajátosságukat figyelembe véve önálló gondolkodású személyekké váljanak.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, roma nemzetiséghez tartozó gyermekek felzárkózzanak, és a lemaradásuk megszűnjön.
- Az iskolai érettség eléréséhez testi, szociális és értelmi érettség kialakuljon.
- A tanulási zavarok megelőzése játékon és mozgáson keresztül történjen.
- Olyan környezettudatos magatartás közvetítése, mellyel a természetet szerető, tisztelő, másokat és a másságot elfogadó gyermekké, majd felnőtté váljanak.
- Minden helyzetben őrizzék meg emberi tartásukat, legyenek büszkék a településünkre, ismerjék meg annak múltját, szokásait.
- Az intézményünkbe járó gyermekeink szeressenek óvodába járni.
- Váljanak életvidámakká, merjenek bizalommal fordulni a felnőttekhez és társaikhoz. Váljanak kíváncsivá, érdeklődővé, önként vegyenek részt minden tevékenységben, élvezetesen, játékosan.
- Éljenek a lehetőségeikkel, fejezzék ki érzelmeiket, valósítsák meg önmagukat.

- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai oktatásának során fontos, hogy megőrizzük önazonosságukat, erősítsük nemzeti identitásukat, átadjuk a nemzetiségi hagyományokat, folytassuk a nyelvi nevelésüket, valamint lehetőséget biztosítsunk a multikulturális nevelésen alapuló integrációra. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Pedagóguskép

- Olyan pedagógus, akire a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértés és együttérző, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretet jellemző.
- Képes a jó kapcsolatok kialakítására és annak megtartatására az óvoda partnereivel.
- Elfogadó, segítő, támogató attitűdje, megjelenése, viselkedése modellt jelent a gyermekek számára.
- Képezi magát, azon fáradozik, hogy minél több ismeretet szerezzen a Pedagógiai Program megvalósításához.

Szülőkép

- Képes az együttnevelésre, a gyermekek személyiségfejlesztésére, a jó kapcsolat kialakítására és megtartására.
- Segíti gyermekközpontú személyiségével a Helyi Pedagógiai Program megvalósítását.
- Tiszteli a gyermek pedagógusát és az óvoda valamennyi dolgozóját.

Nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez

Az óvodai nevelés alapfeladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása.
- Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés.
- Az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód kialakítása ⇩

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása az óvodáskorúaknál kiemelt jelentőségű. Segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, egészséges életmódjuk kialakulásához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött tényezők kibontakozását. Ezért nagyon fontos, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

Cél

Testi-lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során. Az egészséges életvitel igényének alakítása, megalapozása az óvodai életet követő életszakaszokra.

Feladataink

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- az alapvető életvezetési készségek elsajátítása, mint a döntéshozatali készség, a kreatív gondolkodás készsége, a kommunikációs készség, az önismeret készsége, az érzelmek kezelésének a készsége , a problémamegoldás készsége , a kritikus gondolkodás készsége, az interperszonális készségek, fejlesztése amely elengedhetetlen a problémák megoldásához, a rugalmas alkalmazkodáshoz, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz és a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségekre épülő nevelés segíti a gyermekeket abban, hogy elsajátítsák az egészséges életmód kialakításához szükséges ismereteket, készségeket és képességeket.

Kiemelten fontos feladatunknak tartjuk

- A szokás-, szabályrendszer kialakításával a gyermeki szabadságvágy tiszteletben tartását.
- A rugalmas napirend szervezését, a pedagógus pozitív mintaadását.
- Az egészséget veszélyeztető dolgok és helyzetek elkerülését szolgáló szokások, szabályok kialakítása.
- Önkiszolgáló képességek fejlesztése, rendezett, esztétikus, egészséges és biztonságos környezet kialakításával.
- A gyermekek egyéni szükségleteinek és igényeinek figyelembe vételével a rugalmas napirend alkalmazásával a pihenés feltételeinek megteremtése.

Programunk a gyermeket egy együttműködő, egyéni igényekkel, szükségletekkel rendelkező személyiségként kezeli. Tiszteletben tartva a gyermeki szabadság érvényesítését.

A gyermeki fejlődés egyik feltétele a megfelelő táplálkozás, mozgás, pihenés, a személyi higiénia megléte. Ezeket a feltételeket a korosztályokhoz igazodó napirendek biztosítják. A csendes pihenőt mesével indítjuk, és a pihenés ideje változik az életkor előrehaladtával.

A nehezen, vagy aludni nem tudó gyermekek maguk mellé tehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat.

A gyermekek egészségének, edzettségének biztosítása

- Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, amíg szülei meg nem érkeznek. Feltétlenül fontos az elkülönítés: láz, hányás, kiütés, hasmenés, erős köhögés esetén.
- A fertőzések elterjedését gyakori szellőztetéssel, megfelelő öltözködéssel, saját tárgyak használatával, megfelelő fertőtlenítéssel igyekszünk gátolni.
- Figyelünk a személyiségzavarokra, neurotikus tünetekre, melyek a kedvezőtlen családi légkör, súlyos lelki megrázkódtatás hatására alakulnak ki.
- A veleszületett rendellenességek korai kiszűrése lehetővé teszi a mielőbbi korrekciót (nagyot hallás, fénytörési hiba, stb).
- A gyermekek ellenálló képességét növeljük a szabadban való tartózkodással. Minden időszakban sokat tartózkodunk a friss levegőn. Futkározhatnak, szabadon mozoghatnak az udvaron.
- A környezeti adottságokat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk. Télen közösen szánkózunk, csúszkálunk, hógolyózunk.

Egészséges életmód, korszerű táplálkozás

- a gyermekek számára eddig ismeretlen ételek megismerése, elfogadtatása,
- a mindenkori folyadékigény kielégítése,
- tágas, árnyas udvar,
- mozgási lehetőségek.

Délutáni pihenés

- nyugodt légkör megteremtése,
- pihenés idejének biztosítása a gyermekek egyéni alvásigényének figyelembevételével.

Mozgás

- nap-, légfürdő, friss levegőn való tartózkodás,
- a tevékenységek minél többszöri szabadban történő szervezése.

Higiéniai szokások, szabályok kialakítása

Tisztálkodás

- kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás helyes, rendszeres végzésére szoktatás, nevelés az egészségmegőrzés érdekében.

WC használat

- a WC papír rendszeres és megfelelő használatára szoktatás, különös tekintettel a kislányokra,
- a WC higiéniai szokásainak kialakítása.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.

Személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokásrendjével.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést.

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására.

Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- a tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása, a legfőbb személyi higiénés nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése, valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása, az óvodapedagógus, és a dajka részt vállal ennek begyakoroltatásában,
- a tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben,
- a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket,
- a saját személyi felszerelés (törölköző, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás,
- a napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére,
- a megvalósításban segítséget nyújtunk, fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t,
- észreveszik bepiszkított kezüket, bőrüket, és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik,
- csak a saját felszerelésüket használják,
- a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat, zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt,
- segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát.

A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, ruhazsákjuk, tornazsákjuk. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása,
- technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzár le- és felhúzása, kifordítás, elejeháta, bal-jobb megkülönböztetése saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- a napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére,
- a megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk, fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- teljesen önállóan öltöznek,
- képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet,
- képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak és hőérzetüknek megfelelően, ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik,
- tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- és begombolni, cipzárt le- és felhúzni.

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Környezeti higiéné

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Feladataink:

Óvónők és dajkák közösen:

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni,
- az óvoda tisztaságának megóvása,
- az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása, a csoportszobák szellőztetése,
- a megfelelő fűtés és világítás biztosítása, takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség

megszüntetésének módját,

- megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- takarékoskodnak a vízzel,
- részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán tartják és helyükre teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Készségszinten használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a kijelölt helyre teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre való törekvés.

Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül. Az óvoda barátságos, bizalmat teremtő és szeretetteljes környezete ösztönzi a gyermeket, amely befolyásolja a gyermek érzelmi kötődésének fejlődését, amelynek megvalósítása a pedagógus és a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítők feladata.
Az óvodáskorú gyermek egyik jellegzetes vonása, hogy magatartását az érzelmek irányítják. Elengedhetetlen, hogy az óvodában a gyermeket érzelmi biztonság, egy állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott és szeretetteljes környezet vegye körül. Ennek érdekében fontos, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor pozitív érzelmi élmények érjék; a gyermek és az óvoda munkatársai, valamint a gyermekek és a pedagógusok közötti kapcsolatot pozitív hozzáállás és érzelmi töltet jellemezze.

Az „én” fejlődésben a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű.

A 3-4 évesre jellemző agresszív, önérvényesítő, „énes” magatartásból 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez természetesen csak csoporthelyzetben valósulhat meg. Az együttesség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoportnak, módosíthatják a viselkedést.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a minta követés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre szélesebb kiterjesztése, mely megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Kiemelt feladatunk

1. Pozitív érzelmi kötődés kialakítása

- érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül a gyermeket
- a kapcsolatokat pozitív érzelmi kötődés jellemezze
- lépésről lépésre kedvező hatások érjék a gyermekeket

2. Öntudat fejlesztése teremtsünk lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit

- a gyermek társas kapcsolatainak, közösségben elfoglalt helyének erősítésével engedjünk teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek

3. Szociális szokások kialakítása

- erkölcsi tulajdonságok fejlesztése
- az elvárásoknak megfelelő pozitív magatartási, viselkedési normák kialakítása, erősítése, neveljük a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére

4. A befogadó képesség fejlesztése

- a természeti és társadalmi környezet sokrétű hatása, a pozitívumok kiemelésével, rácsodálkozás élményével
- ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja

Feladatunk

- Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Segítsük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és biztosítsunk teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Az óvoda törekedjen a gyermeki személyiségfejlődéshez szükséges szokás és normarendszer megalapozására.
- Az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek a gyermek személyiségfejlődésének alakulásában mutassanak modell értékű példát a kommunikáció, a bánásmód, viselkedés terén.
- A pedagógus attitűdje segítse a gyermek kötődését szűkebb és tágabb környezetéhez és szülőföldjéhez.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében, szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlesztés tartalma

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Kiemelten kezeljük a gyermekek beszoktatását, annak előkészítését. Arra törekszünk, hogy a gyermekek élettere barátságos, otthonos legyen. A csoportszobákban, a mosdóban, az udvaron, szabadon mozoghatnak a megfelelő biztonság mellett.

Igény szerint lehetőséget adunk arra, hogy a szülő és a gyermek együtt ismerkedjenek az óvodával. Így betekinthetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe. Ezzel könnyebbé tesszük a gyermekek számára az új környezet elfogadását.

A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságérzetüket fokozó eszközeiket magukkal hozhatják.

Lehetőséget biztosítunk, hogy jeleiket maguk választhassák ki az óvodánkba érkező gyermekek.

Bemutatjuk a testápolásnál és az étkezésnél használatos tárgyakat és azok használatát.

Különös figyelmet fordítunk a nehezen beilleszkedő gyermekre, mondókával, dallal, ölbeli játékkal nyugtatjuk meg. Pihenésnél különös figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra (simogatás, betakarás, mesélés).

A régi óvodásokat felkészítjük az újak fogadására.

Gazdag és tevékenykedtető közös élményekkel biztosítjuk a gyermekek együttműködését, amely formálja egymáshoz való viszonyukat.

Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a szervezésben, és a mindennapi élettől eltérő legyen. Az esemény tartalmától függően a szülők is aktívan közreműködhetnek.

- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítására törekszünk.
- El kell érnünk, hogy a gyermekek figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyermek helyzetébe. Ez elősegíti, hogy minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, hogy az „én és a másik” elkülönüljön.

Segítenünk kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását, hogy a különböző tevékenységek végzése közben együttműködve, közösen oldhassanak meg feladatokat.

A gyermekek pozitív kapcsolatai a bizalmat, biztonságuk kialakulását az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége segíti elő. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusoknak, aki irányítja és egyben társa a gyermeknek.

Az óvodapedagógus személyisége modell értékű, serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének.

Ezért az óvodapedagógus:

- Igyekezzen minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni.
- A gyermekek érezzék, később értsék, mit tart helyesnek, mit miért utasít el. Mindezt fejezze ki cselekvéseiben, szavaiban, így a gyermek kezdetben érzelmileg, majd később már belátás alapján azonosulni tud az óvónő által közvetített értékrenddel.
- Az óvodapedagógus magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte.
- A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánjék.

- Csak úgy követeljen, hogy figyelembe vegye a gyermek fejlettségét, törekvéseit, de tartsa szem előtt fejlesztésük feladatait is.

Az óvodapedagógus és a gyermek közötti kapcsolat kialakulásához szükséges, hogy az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, minden gyermek számára elfogadott és toleráns, tehát minta értékű.

Szocializáció

A szocializáció folyamatában sajátítja el a gyermek a viselkedését szabályozó elvárásokat, tilalmakat, az emberi együttélés szabályait. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményen alapuló tevékenységek gyakorlása és a kommunikáció. Mindezeket figyelembe véve alakítottuk ki a csoportszobákat, ahol a tevékenységek helyei egymástól elkülönülnek, viszont lehetővé válik az egymás mellet, egymással történő együttműködő tevékenykedés. A gyermek akarati fejlődése a célkitűzés megjelenésében, a cél melletti kitartásban, a cselekvésre ösztönző motívumok, szabálytudat, feladattudat, állhatatosság és önuralom fejlődésében mérhetők le.

- Az óvodás akarati életének legfontosabb ismérve a fokozott önállósulási törekvés.
- Ha a gyermek tevékenységét legtöbbször a siker koronázza, énképe pozitív lesz és nő az önbizalma.
- Feladatunk, hogy minden gyermek számára sikerélményt biztosítsunk.
- A dicséret pozitív megerősítésként hat, elősegíti a sikeres tevékenységet, a sikerélményt és növeli a gyermek önbizalmát.
- Ám a kudarcok elviselésére is edzeni kell a gyermeket.
- Óvodáskor végére kialakul a gyermek kudarctűrő képessége.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy a kudarcot követően a gyermek újra próbálkozzon, és újra tegyen erőfeszítéseket a probléma megoldására.
- Már az óvodába érkezésnél, közös beszélgetésekkel formáljuk a társak iránti érdeklődést.

Biztosítjuk azokat a feltételeket, hogy lehetőség nyíljon egymás meghallgatására, élményeik, mondanivalójuk elmondására.

A nap folyamán olyan közös tevékenységeket szervezünk, ahol az együttérzés, segítőkészség, a figyelmesség áll a középpontban és a gyermek akaratának fejlődését segítjük elő.

Programunkban bevezettük a hangos névsorolvasást, hogy a kis közösség is figyelemmel tudja kísérni a hiányzó gyermekeket. Mindezt hatékonyabban úgy próbáljuk megoldani és bevezetni, hogy a naposi munkával kötjük össze úgy, hogy a napos jelzi az asztalánál hiányzó gyermekeket. Természetesen megemlítjük a hiányzás okát is.

Fontos szerepe van a közös ünnepeknek, pl. születésnap, névnap megünneplése. A csoportok közötti összetartozás érzését a közös fenyőünnep is igazolja.

A gyermek magatartásának alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

• Ragaszkodnak óvodájukhoz, a társaikhoz, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
• A gyermekek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérik a szabályok betartására.
• A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
• Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.

- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, melyek a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőkészségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Elfogadják társaik különbözőségét, másságát.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- A tevékenységeket legyenek képesek türelemmel befejezni.
- Ismerjék el saját hibájukat, konfliktushelyzetekben tudjanak egyezkedni.
- Szociálisan váljanak éretté az iskolába lépésre.

Esztétikai nevelés

Az óvodai esztétikai nevelés szerves része a nevelés megszakíthatatlan folyamatának, a teljes személyiség formálásának.

A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalattal, ízlést alapozó élménnyel kerülnek óvodába. A gyermekek esztétikai nevelése az óvodai nevelés keretén belül a spontán hatások mellett tudatos nevelői tevékenység.

Az ízlésnevelés korai szakaszában az esztétikushoz való szoktatást az óvodapedagógus személyes példája, széphez való bensőséges viszonya teszi a gyermekek számára elérhetővé. Az esztétikai nevelés komplex folyamat, ami tartalmazza az esztétikai észlelés elsajátítását, esztétikai élmények biztosítását, érzelmek felkeltését, helyes esztétikai ítéletek s ezzel az esztétikai ízlés kialakítását, alkotói képességek megalapozását. ***Cél***

Olyan élményekre és tapasztalatokra épülő nevelés megvalósítása, amely során a környező világ észleleti síkon megfoghatóvá válik, és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására és létrehozására.

Feladatunk

- Esztétikailag megfelelő környezet biztosítása.
- Változatos és rendszeres élménynyújtás, képességfejlesztés, különféle tevékenységeken keresztül.
- Illemszabályok kialakítása.

A fejlesztés tartalma

- **Esztétikailag megfelelő környezet kialakítása.**

A gyermekek esztétikai nevelését elsősorban azoknak a környezeti hatásoknak a rendszere biztosítja, amely körülveszi, amelyben tevékenységrendszere zajlik.

Az esztétikai nevelés céljának megvalósítása érdekében az óvodapedagógus céltudatosan vezeti a gyermekeket a környezet iránti nyitottság és az ezzel szorosan összefüggő szemlélet birtoklása felé.

Egyrészt teret és lehetőséget ad az életkori sajátosságokból fakadó gyermeki kíváncsiságnak, fantáziának, másrészt felkínálja mindazokat a lehetőségeket, amelyek nevelői mintakövetésből, mint bő forrásból adódnak. Az óvodapedagógus mintát ad a sokszínűség, az alkotói kíváncsiság kielégítésére, a világ gyermek számára való kitágítására.

Az esztétikai élmények iránti vágy megalapozása egyik fontos feladata az egész óvodai nevelésnek. Az óvodai nevelésben az esztétikai nevelés, a zene, a vizualitás, a mozgás, a viselkedés és a környezet esztétikájában valósul meg.

- **Másik fontos feladat a változatos és rendszeres élménynyújtás.**

A gyönyörködtetés és rácsodálkozás alkalmainak és lehetőségeinek megteremtésével, szervezésével, az eszközök széleskörű kínálatával gazdag tevékenységrendszert kell biztosítani. Az önfeledt játék, rácsodálkozás mellett szinte észrevétlenül tanulják meg a gyermekek, hogyan óvják, védjék a természet tisztaságát, szépségét. Ennek érdekében az óvodapedagógus minél több sétát, kirándulást, mesét, bábozást, énekes játékot kezdeményez és lehetőséget ad a vizuális megjelenítéshez a megfelelő érzelmi légkör kialakítására.

Fontos a gyermekek eredeti ötleteinek a megerősítése és kiemelése. Az óvodapedagógus fokozatos fejlesztéssel törekedjen az élmény és tanulás, tapasztalatszerzés és gyönyörködtetés, befogadó és cselekvő tevékenység szoros egymásba fonásával az esztétikum írásbeli vonzódás kialakítására.

- **Illemszabályok kialakítása**

Az ember viselkedése része az esztétikai nevelésnek. A gyermekek világában való eligazodásához, önmaguk és mások elfogadásához feltétlenül szükség van illemszabályok kialakítására, megértésére, alkalmazására. Ezeket a szabályokat pontosan és egyértelműen kell megfogalmazni az óvodapedagógusoknak.

A szabályok elsajátításának színterei: a drámajáték, szituációs játék, bábjáték, felnőttek mintaadó viselkedése.

Az óvodapedagógus megtanítja a gyermeket

- a jó megjelenésre (tisztaság, ápoltság, rendezettség)
- az óvodai viselkedés szabályaira (kérdezés módja, udvariassági szokások, bocsánatkérés, köszönés módjai, a konfliktusok intelligens rendezése egymás között, bemutatkozás, óvodán kívüli viselkedés – utazás, öltözködés, ünnepek, stb.)
- az érintkezés szabályaira (tekintettartás, udvarias, halk beszéd)
- fontos, hogy a gyermekek ismerjék a szabályok tartalmát, és képesek legyenek betartani és másokkal is betartatni azokat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Váljon igényükké az esztétikus környezet. Legyenek képesek maguk is létrehozni, alakítani, formálni azt.
- Legyenek fogékonyak a szépre a természetben, a társadalomban és a művészeti alkotásokban.
- Legyenek képesek az esztétikai élmények megfogalmazására. Beszédüket az ízléses, csendes, finom tónus jellemezze.

- Megjelenésükben legyenek igényesek. A viselkedés és az érintkezés szabályait ismerjék és tartsák be.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek később kialakuló esztétikai értékítéletének.

Az anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv fejlesztése nem különül el konkrétan a programban, mivel elválaszthatatlan bármely tevékenységtől és nevelési feladattól.

1. Óvodai nevelésünk biztosítja a gyermekek számára a változatos és sokszínű, sokféle tevékenységet, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek természeti és társadalmi környezetükről. Mint életkori sajátosságot figyelembe véve épít a gyermek egyéni érdeklődésére, a kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket szerezhetnek.

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- Az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.
- Tudatosan figyeljük a gyermekek beszédfejlődését. Zavar, hiányosság, vagy fejletlenség esetén speciális szakemberek bevonásával törekedünk a problémák megoldására (logopédus, pszichológus).

2. Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása lényeges helyet foglal el óvodánk napi életében.

- Beszédkedv fenntartása, fokozása.
- A gyermek meghallgatása és kérdéseinek megválaszolása.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Kiemelt jelentőségűnek tartjuk az óvodapedagógus

- nyelvi kommunikációját, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel
- nem nyelvi kommunikációját

Nyelvi kommunikáció

- verbális kommunikáció (beszéd)
- nem verbális kommunikáció (empátia)

Nem nyelvi kommunikáció

- beszélő környezettel
- tárgyi környezet megteremtése, melynek hatása nyugalmat sugárzó, biztonságos, harmonikus és érzelmet kiváltó

- az óvodapedagógus külső megjelenése, mely vonzó, harmonikus, melegséget adó, pozitív hatást nyújt a gyermekek számára

Cél

Fejlett kommunikációs készséggel, bő szókinccsel rendelkező, élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet.

Az értelmi nevelés további feladatai

Egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlesztés tartalma

Az óvodapedagógus ismerje a gyermekek szokásait, kedvenc játékát, napi örömeit, bánatait. Legyen meleg és támogató, határozott és következetes. A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvodapedagógus példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése, gyakori beszéd kezdeményezése és beszédkapcsolata.

A beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során a gyermek átveszi a környezetétől a szórend, a ragok, a jelek, a képzők, a névelők, a névutók, a névmások, az igekötők igemódok gondolatot kifejtő és a környezet számára pontosan érthető használatát. A fejlődés során elkülönülnek a mondattípusok.

A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való beszélgetéssel. Több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, ezáltal figyelni a beszédfegyelemre.

Az egymás iránti érzelmeket kölcsönösen jellemzik a metakommunikatív elemek. A tekintet, a mimika, a gesztusok egyaránt hordoznak személyiség jellemzőket és tanult viselkedési formákat is.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei: mondókák, versek, mesék, bábok, dramatikus és anyanyelvi-kommunikációs játékok. Ezek szorosan kapcsolódnak a mindennapi élethez, a fejlesztés területeihez: környezet megismerés, hagyományápolás, rajzkézimunka, ének-zene, testnevelés, játék, munka, gondozás.

Az óvodapedagógus feltárja a gyermekek interakciós zavarait, a beszédtechnikai hibákat (légzéstechnika, artikuláció, stb.) és a spontán beszédnél, vers- és mesemondásnál korrigálja azokat.

Ez a hosszadalmas és nagy tapintatot igénylő feladat, beépül a mindennapi tevékenységek rendszerébe. Nagyfokú elmaradás esetén logopédiai kezelést kell igénybe venni.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek beszéde összefüggő, elbeszélésük folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmazó legyen.
- Legyenek képesek figyelmesen, nyugodtan meghallgatni a másik megnyilatkozásait.

- Használják helyesen a névmásokat, névutókat, igeidőket, módokat.
- Alakuljon ki az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű beszéd.
- A jellemző mesefordulatok kifejezései jelenjenek meg a mindennapi beszédben.
- A gyermekek jussanak el a valósághű észleléshez, ismereteik megalapozottak legyenek.
- Képesek legyenek a figyelem összpontosítására, a kreatív gondolkodásra.
- Ismerjék fel az ok-okozati összefüggéseket, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseit, fogalmait.
- Alakuljanak ki jártasságaik, készségeik melyek révén eljutnak a fogalmi gondolkodásig.

Az óvodai élet megszervezése

Személyi feltétel

Az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van a nevelés során. Tudatos és eredményes pedagógiai munkát folytatnak annak érdekében, hogy az intézménybe járó gyermekek esélyt kapjanak személyiségük kibontakoztatására.

Elsődleges feladatunknak tartjuk:

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató programok szervezését.

Céljaink és feladataink teljesülése érdekében kötelességünknek tartjuk a megfelelő minőségű és óvodatartamú óvodáztatást.

Szükségesnek tartjuk, hogy a gyermekek minél korábbi életkorban (2,5-3 év) és minél több időt töltsenek óvodánkban.

Ennek érdekében a családokkal való kapcsolattartásunkat még szorosabbá és intenzívebbé tesszük.

A nevelőtestület szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásokra törekvő óvodapedagógusokból áll, akikre jellemző az ön- és továbbképzés.

Az óvodapedagógusok munkáját – szükség esetén – speciális szakemberek segítik:

- Pszichés eredetű problémák kezelése, nevelési tanácsadás (pszicho-és gyógypedagógus)
- Nyelv- és beszédfejlesztés (logopédus)
- Gyógytestnevelés – mozgásfejlesztés (gyógytornász)
- Fejlesztő pedagógiai foglalkozás (fejlesztő pedagógusok)

Személyi feltételeink

- Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

- Az óvodai nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki a teljes óvodai életben megvalósított nevelési feladatokon belül tölt be kulcsszerepet. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködésével valósítható meg.
- A roma nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
- A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Tárgyi feltételeink

Óvodánk korszerű - négycsoportos, 120 férőhelyes - intézmény, amelyben logopédiai foglalkoztató, orvosi és elkülönítő szoba került kialakításra. Minden csoportszobához külön öltöző és mosdó tartozik.

Tornaszobával, differenciált foglalkoztatásra alkalmas külön szobával is rendelkezünk. Az épület bal oldalán szociális helyiségek, felnőtt öltöző és étkező, melegítő konyha, a tetőtérben nevelőtestületi szoba, vezetői iroda és egyéb szociális helyiségek helyezkednek el.

Az épületet körülölelő udvar játszóhelyei, felszerelései kitűnő lehetőséget biztosítanak a mozgásfejlesztésre, a gazdag, sokszínű játékra és a munkatevékenységekre.

Az épület korszerűségét nemcsak a komfortossága, hanem a berendezése és felszereltsége is mutatja. Négy modernül és korszerűen berendezett csoportszobában folyhat a nevelés. A színvonalas szakmai munka elengedhetetlen feltételeként megteremtődött a választékos eszköz és felszerelés biztosítása.

Természetesen az intézmény kihasznál minden pályázati lehetőséget, amelyből folyamatosan fejleszti eszközeit, segíti az intézmény eredményesebb működését. Az intézmény külső, belső esztétikája igen jó feltételeket teremt az idejáró gyermekek óvodai életéhez.

Az óvoda épülete, udvara, környezete.

- Az óvoda belső berendezése.
- Az óvoda tárgyi feltételei, eszközei, szakmai felszereltsége.
- Esztétikus környezet kialakítása.

A mi óvodánk gyermeket, felnőttet tisztelő, barátságos, tiszta, esztétikus, biztonságos óvodai környezet megteremtésére törekszik. A gyerekek óvodai környezete otthonos, barátságos és játékkedvüket ösztönző, ahol a gyermekek az igényeik és tevékenységeik alapján aktívan részt vesznek a kialakításában.
A csoportszobák a játék, foglalkozások színterei, egyúttal az étkezés és alvás helyei is. Mind a négy foglalkoztatóban a szabványoknak megfelelő, jól variálható bútorzat található. Megtalálhatók a

gyermekméretű bútorok, nyitott polcok, természetsarok, mesesarok, gyermekméretű eszközök az önellátáshoz. Mindezeket kiegészítik a babaszoba, babakonyha, sok játékszer, rajz, és barkácsoló eszköz.

A csoportszoba berendezési tárgyai valamennyi játéktevékenységhez elegendő helyet biztosít, illetve az otthonosság érzetét kelti a gyermekekben. Az épület belső tereinek célszerű használatakor gondoltunk a gyermekek elkülönítési igényeire, tehát sok kis kuckót, sarkot lehet kialakítani. A folyamatos és állandóan bővülő tevékenységek számára igyekszünk elegendő helyet biztosítani.

A nyitott polcokon, a természetes anyagból készült, játéktárolókban megfelelő játékeszköz áll a gyermekek rendelkezésére, korcsoportonként.

A gyermekek játékai változatosak, a különböző játéktevékenységekhez (szerepjáték, bábozás, dramatizálás, gyakorló, konstruáló, építőjáték, szabályjáték, barkácsolás) lehetőségeinkhez mérten igyekszünk a tárgyi feltételeket biztosítani.

Az óvodapedagógusok nevelő-oktató munkáját változatos oktató, szemléltető eszközök segítik, melyek bővítése az elmúlt években minőségileg és mennyiségileg is folyamatosan történik. Nagy hangsúlyt fektetünk a környezetesztétika megteremtésére.

A helyiségek díszítésébe a programunkhoz kapcsolódó környezetismereti elemeket, a természetes anyagok varázsát igyekszünk felhasználni a témakörnek és évszaknak megfelelően. Mind a négy csoportszobához külön öltöző és mosdóhelyiség tartozik.

A nevelés során különös hangsúlyt fektetünk a beszédhibás gyermekek óvodai nevelésére. A logopédiai foglalkoztató szobával, a speciális szakember bevonásával biztosítjuk a gyermekek tiszta, választékos beszédének elősegítését.

A fejlesztő szoba célszerű kihasználásával lehetőséget kaptunk az egyéni fejlesztés érvényesítésére, ahol a fejlesztések egyéni és mikro csoportos formában valósulnak meg.

Tudatosan tervezett, folyamatos és rendszeres, tervező és megvalósító pedagógiai munkával segítjük az arra rászoruló gyermekeket (SNI-s, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, felzárkóztatásra szoruló).

A mozgásigény kielégítését már gyermekkorban el kell kezdeni. Az óvodai nevelés során a sportolással biztosíthatjuk a megfelelő mozgáskultúra elsajátításának alapjait.

Tornaszobánk kiemelkedően jól ellátott eszközökkel rendelkezik, amely változatos mozgáslehetőséget biztosít a tornaszobában és az udvaron egyaránt.

Az egészségügyi ellátás megfelelő szinten való biztosítása érdekében elengedhetetlen az orvosi szoba, valamint az elkülönítő szoba létesítése. Az elkülönítő szoba lehetőséget biztosít arra, hogy az óvodánkban megbetegedő gyermeket elkülönítve kezeljük a szülő érkezéséig. Az orvosi szoba rendeltetésének megfelelően az óvoda orvosa és védőnője rendszeresen vizsgálja a gyermekeket ebben a helyiségben.

Udvarunkon a gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét megfelelő felszerelési tárgyak biztosítják.

Az udvar megnagyobbításával elegendő tér biztosított mind a négy csoport gyermekének szabad és önfeledt játékának megvalósulására.

Udvarunkon található babaházak, mozgásfejlesztő eszközök, homokozók, - szabványoknak megfelelő - természetes anyagokból készültek.

A szabadban való tartózkodást kellemessé teszi az épület jobb oldalán elhelyezkedő, két fedett terasz, amelyet egész évben hasznosítani tudunk.

A szabadban tartott foglalkozásoknak, nyári étkezésnek …. megfelelő színtere.

Az udvar a funkcióinak megfelelően tagozódik, betonozott (terasz) és füves terület egyaránt található. Az óvoda parkolóját, (természetesen lezárást követően) a betonozott részen szívesen rajzolnak, festenek a gyermekek.

Fontosnak tartjuk a virágoskert és udvar gondozását, mely magába foglalja a munka jellegű tevékenységeket is a gyermekek számára. A gyermekeket és a szülőket is bevonjuk környezetünk kialakításába, szépítésébe, esztétikussá tételébe és megóvásába.

A tevékenységek időkeretei

A különböző gyermekcsoportokba tartozó gyermekek körültekintő és alapos megismerése érdekében 3 illetve 4 éves együttlétet biztosítunk a

- pedagógus - pedagógus
- pedagógus - dajka
- gyermek - pedagógus - dajka - szülő, és az adott korcsoport gyermekei között (amennyiben biztosítottak a személyi feltételek).

Így lehetőség nyílik arra, hogy az óvodába lépés kezdetétől az iskolakezdésig azonos felnőttek foglalkozzanak a gyermekekkel. A bensőséges, szeretetteljes kapcsolat kialakítása és fenntartása így még szorosabbá válik a gyermekekkel foglalkozó felnőttek - gyerekek - szülők között, melyet a felmenő rendszer biztosításával oldunk meg.

A gyermekek egyéni fejlettségének elemzésekor így a pedagógus, azonos korúak életkori sajátosságait veszi fegyelembe. Mindezek alapján dolgozza ki a csoportban dolgozó pedagógus az egyénre szabott fejlesztő programját. A gyermeki személyiség kibontakoztatása, a személyiség-fejlesztés még alaposabb gyermekismeretre épül. Szem előtt tartva a gyermek - gyermek közti különbségeket, mely azonos korúaknál is kimutatható.

Hónapos megbeszélés

Óvodánkban minden hónap utolsó hetében (amennyiben szükséges) az óvodapedagógusok közösen megbeszélik a témákat (egy témakör kb. egy hónapig tart). Mivel minden csoportban azonos témákat dolgozunk fel, így figyelembe vesszük a megfelelő műveltség-tartalmakat, aktualitásokat, korcsoportok életkori sajátosságait.

Hetirend

A hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladat tudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a csoportokban. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy az újonnan érkező gyermekek számára lazább, rugalmasabb, alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Szem előtt tartjuk a

hetirend összeállításánál a gyermeki javaslatokat, ötleteket, melyek megjelennek a napi tevékenységekben, kipróbálásra.

	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport I.	Nagycsoport II
Hétfő	1., 2., 3.	1., 7., 9.	1., 2., 7., 10.	1., 2., 7., 10.
Kedd	1., 9.	1., 2., 8.	1., 2., 8., 11.	1., 2., 8., 11.
Szerda	1., 2., 4.	1., 2., 10.	1., 9., 10.	1., 9., 10.
Csütörtök	1., 2., 5.	1., 2., 11.	1., 2., 8., 11.	1., 2., 8., 11.
Péntek	1., 2., 6.	1., 2., 12.	1., 9., 12.	1., 9., 12.

Kötetlen foglalkozás:

1. Verselés, mesélés
2. Mindennapos mozgás
3. Szabad beszélgető kör
4. Ének, zene, népi játék, tánc
5. 5. Külső világ tevékeny megismerése
6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Kötött foglalkozás:

7. Szabad beszélgető kör
8. Környezetismeret
9. Mindennapos mozgás
10. Matematika
11. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
12. Ének, zene, népi játék, tánc

Megjegyzés:

Az adott csoportok számtalan variációval élhetnek. A csoportban dolgozó óvodapedagógusok döntenek arról, hogy a hét napjai közül mely műveltségtartalmak jelennek meg a hetirendben. Kötött a hetirendben a néhány perces torna, a mese, vers és a szabad beszélgető kör, a hétfői napokon.

Napirend

Az óvodai napirend megfelelő időkeretet biztosít az egymást követő tevékenységeknek és támpontot ad egyben a folyamatosság biztosításához.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arány kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirenden belül rugalmas időbeosztással élünk, mely igazodik a gyermekcsoportok tempójához, igényeihez, a megváltozott körülményekhez. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A szokásrendszer kialakításával és begyakorlásával folyamatosan kialakul a nyugodt, derűs légkör. Az óvoda életében kiemelkedő szerepet kap a játék, mely a napirend időtartamában is látszik.

A napirendünk épít arra, hogy a gyermek érdeklődésének megfelelően bekapcsolódhat a játékba, a játékba tervezett tevékenységekbe. A délelőtt még kiegészül a kerti élettel, témáinkhoz kapcsolódó programokkal, pl. séta.

Délután lehetőséget adunk a szabad, kötetlen játékra, valamint az óvodapedagógusok által irányított szabadidős tevékenységekre.

Feladatunk a napirend összeállításánál

az időkereteken belül a csoportok önálló napi életet terveznek, melyben az egyéni és életkori szükségleteket figyelemmel kísérjük

Napirend

7:00 – 8:00 Gyülekező, közös játék

8:00 – 12:00 Játék, szabadon választott tevékenységek, néhány perces torna.

Névsorolvasás, gondozási feladatok elvégzése, a felelősök munkájának ellátása.

Tízórai.

Az óvodapedagógus által szervezett, kezdeményezett, irányított játékos tanulás.

Napi 45 perces időtartamban, a feladatokhoz igazodva és figyelembe véve a gyermekek egyéni terhelhetőségét , külön térben megszervezett iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység a tanköteles kor előtt álló és tanköteles kort már betöltött, óvodában visszamaradt gyermekek számára.

Kötelező, kötelezően választható.

Munkaformáink: - nagy csoportos

- mikrocsoportos - és egyéni, a fejlesztés céljának megfelelően.

Szabad játék, a csoportszoba rendjének helyreállítása, folyamatos öltözködés. Levegőzés, játék a szabadban. Élmények szervezése, spontán helyzetek teremtése. Séta, megfigyelések, gyűjtőmunka.

12:00 - 16:00 Gondozási feladatok végzése, naposi feladatok ellátása, ebéd.

Készülődés a pihenéshez, csoportos mesehallgatás, csendes pihenő.

Ébredés, csoportszoba rendjének helyreállítása. Uzsonna.

Felelősök munkájának kijelölése.

Alkalmanként délután szabad program szervezése. 16:00 - 17:00 Délutáni szabad játék, játék a szabadban.

Közös játék.

Folyamatos hazamenetel.

Alkalmanként szabad programok szervezése intézményi és csoportszinten, délelőtt illetve délutáni időpontokban.

A hetirend és a napirend a nyári óvodai nevelés időszakában módosul, melynek részletes kidolgozását a csoportnaplók tartalmazzák.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

A nevelés tervezése, dokumentumai

Óvodapedagógusok által vezetett írásos dokumentumok

a.) Az intézmény által alkalmazott, központilag kiadott (nyomtatvány) dokumentumok:

- Óvodai felvételi és mulasztási napló
- Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer (DIFER mérés)

b.) A nevelőtestület által készített és alkalmazott (nyomtatvány) dokumentumok:

- Csoportonkénti óvodai csoportnapló
- A 3-7 éves gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációs rendszer
- Fejlesztési/ egyéni értékelő napló (csoportonként)
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járásának intézményi nyilvántartása
- Igazolás a gyermekek óvodai nevelésben való távolmaradásáról

c.) A nevelőtestület által készített és alkalmazott egyéb (nyomtatvány) dokumentumok:

- Munkaidő nyilvántartó
- Étkezési nyilvántartási lap

A nevelőtestület által meghatározott munkacsoportok, felelősök dokumentumai: Munkatervek (szakmai munkaközösség, gyermekvédelem…)

Az iskolai -előkészítő fejlesztés tervezéséhez, szervezéséhez, az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek kötelező dokumentumban való rögzítését a pedagógusnak megtervezni.

Külső kapcsolatok rendszere

Az óvoda dolgozói közötti kapcsolatrendszer

Az óvoda vezetését, irányítását a főigazgató látja el, azonban a döntések meghozatalában, végrehajtásában és ellenőrzésében közreműködnek a főigazgató -helyettes, a pedagógusok, a nevelőtestület, valamint a szakmai munkaközösség. A főigazgató nem csupán a pedagógiai munkáért tartozik felelősséggel, hanem az intézmény működéséért és gazdálkodásáért is. Biztosítja, a rendelkezésre álló költségvetés alapján az intézmény működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Ellátja az intézmény működését érintő jogszabályokban, önkormányzati rendeletekben,

és döntésekben a vezető részére előírt feladatokat. Elkészíti a törvényi előírásoknak megfelelően az intézmény alapdokumentumait, a tartalmi előkészítő szakasz munkálataihoz igénybe veszi a nevelőtestület közreműködését. Egyes dokumentumok elkészítését a nevelőtestület önállóan készíti el és a főigazgató hagyja jóvá. Folyamatosan tervezi, szervezi, irányítja, ellenőrzi és értékeli az intézmény tevékenységét, a folyamatos alkalmasság a szabályozásnak és a partneri elvárásoknak való megfelelés, és hatékonyság biztosítása érdekében.

Az óvodapedagógus arculata Személyiségének jellemzői:

gyermekközpontúság

megfelelő minőségű mintaadás

biztonságot, harmóniát sugárzó személyiség

rugalmasság és önállóság

döntési és helyzetfelismerő képesség

kapcsolatteremtő, kapcsolat kialakító képesség az óvoda partnereivel

hivatástudat

módszertani szabadság érvényesítése

önismeretre épülő fejlesztés tolerancia

jó kommunikációs képesség

tudja figyelemmel kísérni a változásokat

őszinteség, nyíltság és komplex látásmód

törekedjen a feltételek gazdagítására, az élménygazdag óvodai légkörre, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésére

személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik

Hivatásánál fogva törekedni kell arra, hogy higgyen abban, hogy minden gyermek fejleszthető. Fontos a gyermek tisztelete, és feltétel nélküli elfogadása.

A nevelési feltételek megteremtése.

Szükséges a gyermek iránti mély érdeklődés, az együttműködésre kész viselkedés.

A gyermekközpontúság mellett a nevelőtestületnek a befogadó (inkluzív) szemléletet kell követnie.

Óvodapedagógus - dajka együttműködése

A program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusával összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekinti. Teljes magatartásával, beszédstílusával hatást gyakorol a kisgyermekre. Megfelelő szintű tájékoztatás után a csoport életében tevékenyen munkálkodik.

Közösségünk jellemzői

A jó munkatársi viszony megteremtésének feltételeit az óvoda minden dolgozója érvényesíti:

óvodánk saját koncepciójának ismerete

a csoportból egymás felé áradó, az egész óvodát betöltő barátságos légkör

őszinte bírálat és segíteni akarás

egyenletes nevelőmunka

az esetleges nehézségek, és ezzel járó többletmunka együttes vállalása

folyamatos ön- és továbbképzés

új utak, lehetőségek keresése

megfelelni a partneri elvárásoknak

Az óvoda hagyományai, ünnepei

Az óvodai ünnepek három témakörre épülnek. a.) a gyermekek ünnepei

b.) a természettel, néphagyományokkal összefüggő ünnepek

c.) társadalmi ünnepek

ÜNNEPEK	SZERVEZÉSI FORMÁK, KERETEK
1. A GYERMEKEK ÜNNEPEI	
• születésnap	csoporton belül
• gyermeknap	4 csoport, a szülőkkel közösen
anyák napja	csoportonként, a szülőkkel közösen
évzáró	4 csoport, a szülőkkel közösen
2. A TERMÉSZETTEL, NÉPHAGYOMÁNYOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ ÜNNEPEK Csicsergő napok	4 csoport közösen, szülőkkel
• Mikulás	csoportonként, közösen a szülőkkel
• Karácsony	csoportonként, és közösen
• Farsang	csoportonként, közösen a szülőkkel
• Húsvét	csoportonként, közösen a szülőkkel
• Majális	4 csoport, a szülőkkel közösen
3. TÁRSADALMI ÜNNEPEK	
• Március 15.	csoportonként

EGYÉB RENDEZVÉNYEK:

- Népi hagyományok ápolása, jeles napokhoz tartozó szokások, népi kézműves technikák bemutatása, megtanítása.
- Tanulmányi kirándulások és egyéb látogatások szervezése (múzeum, könyvtár, bábszínház).
- Sportrendezvényen való részvétel.

- Báb, mese, zenés előadások szervezése.
- A Mesedélután alkalmából az óvodapedagógusok által előadott mese dramatizálása, énekes-verses műsora.
- Magyar kultúra napja, Cigányság világnapja.
- Állatok világnapja, Föld világnapja, Víz világnapja, Madarak és fák világnapja. A részletes kidolgozást és az időpontokat az óvoda éves munkaterve tartalmazza.

A közös ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, gondolunk itt az esztétikai élmények hatására, a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására, a haza szeretetére. Ünnepeinkkel, hagyományainkkal kiemeljük az ünnep résztvevőit a hétköznapokból, és ez által nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönözzük őket.

Az ünneplés lényege nem is maga az ünnep, hanem a sok-sok készülődés, ami magára a tevékenységre, az ötletek kidolgozására, az önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget. Az ünneplés előkészületei a csoporton belüli közösségi érzések alakítására a legmegfelelőbb, valamint tág teret ad a gyermekek közötti együttműködéshez.

Élményt nyújt a gyermekek számára az alkalomhoz illő közös teremdíszítés, az ajándékok együttes elkészítése, a fenyőfa közös díszítése, amely erősíti a gyermekek közötti közös érzést, az együttünneplés lehetőségét.

Az ünnepek tehát nem csak nevelési céljaink megvalósítása szempontjából fontosak, hanem azért is, mert a legszélesebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget.

Feladatunknak tekintjük, hogy a jövőben még több szülőt vonjunk be az ünnepi készülődésbe, mert ez egyben lehetőség a szülő számára, hogy megismerje az adott óvoda munkáját, illetve nekünk óvodapedagógusoknak egy kihívás, mely az ünnep megtartásának színvonalára kötelez.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Általános elvek

- **Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.**
- **A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés**.
- **A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte** akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.
- **A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg**.

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység **olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.**

A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékosságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.

b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.

d) A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

A fejlesztés magába foglalja a sajátos nevelési igény típusának megfelelően a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. *A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.*

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;

- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda feladata:

- **pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vegye a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,**
- **külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,**
- **a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.**

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, **az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti.**

Közreműködik:

- a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésében,
- a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésében és folyamatos tanácsadásában,
- a szülők és az óvoda együttműködésének figyelemmel kísérése.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani **kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.**

A gyermekek fejlesztésének sikerkritériuma

- a gyermekek beilleszkedése,
- az önmagához mért fejlődése.

Ezek megvalósulásához a következők járulnak hozzá:

- az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet,
- a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása,

- a „sérülésspecifikussághoz' igazított módszerek, módszerkombinációk megválasztása,
- a gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség), az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.

Az együttneveléshez szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe,
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja,
- az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel,
- a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékosságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra,
- a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában,
- tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A gyermek életkorától eltérően az anyanyelv elsajátítási folyamata akadályozott a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt.

A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

- *A beszédfogyatékos gyermek fejlesztése:*
- középpontban az anyanyelvi nevelés áll,
- aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján,
- az egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel valósuljon meg.
- Az óvodai nevelés, fejlesztés *kiemelt feladata*:
- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- az érzelmi élet fejlesztése egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszédfogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfogyatékossághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékosság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Jellemző rájuk:

- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,
- aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet,
- a kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során *kiemelt feladat*:

- a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen,
- meg kell előzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulását,
- meg kell alapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell és a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

A beilleszkedési és tanulási magatartási gondokkal küzdő gyermek

A magatartás-, viselkedés- és beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek is gyógypedagógiai segítséget igényelnek. Az óvoda, amelynek egyik legfontosabb feladata a szocializáció, alkalmazkodást igényel az általa előírt szokás- és szabályrendszerhez. Azok a gyermekek, akiknek szocializációja sérül, állandó konfliktusba keverednek a szabályrendszerekkel, és ez a társas viszonyaik zavaraihoz vezet. Ha ezek mértéke meghaladja a pedagógus és a társak által tolerálható szintet, a gyermek problematikussá válik a rendszer számára, így az óvodai és iskolai közösségekben komoly problémává nőheti ki magát a magatartászavaros gyermekekkel való bánásmód. A magatartászavarokat mutató gyermekek körének meghatározása nagyon nehéz. A szakirodalmak említést tesznek beilleszkedési zavarról, alkalmazkodási zavarról, nehezen nevelhető

gyermekről, hiperaktív gyerekről vagy viselkedészavarról is. Találkozhatunk az MCD, a POS, a hiperkinetikus zavar, a FIMOTA kifejezéssel, sőt ma már az indigó elnevezés is kezd egybemosódni a magatartási rendellenességgel.

A magatartászavar lehetséges formái, tünetei, kritériumai, alapsajátossága, kialakulásának okai

A viselkedészavar olyan speciális gyűjtőfogalom, amely mindazon viselkedésbeli módozatokat magában foglalja, amelyek a normatív mércétől való jelentősebb eltérést mutatnak.

A súlyos beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképességzavarok, hiperkinetikus (kórosan felfokozott mozgástevékenység) vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelem-zavar, az iskolai - óvodai nevelés teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy mindezek halmozódása áll.

Nem határozhatók meg egységes jellemző jegyek sem. Az egyes állapotok, tünetek a funkciógyengeségtől a személyiség komplex zavaráig, a teljes funkcióképtelenségig terjedhetnek. A részképességzavarok gyakran az érzékszervi fogyatékosság látszatát kelthetik, a hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a gyermek általánosan gyenge képességűnek vagy rosszabb esetben értelmi fogyatékosnak tűnhet.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési meglassúbbodásának általános jelei:

A gyermek érzékenyebben reagál meteorológiai változásokra.

Fáradékonyabb az átlagnál, nehezebben tűri a zajokat, nehezen viseli el a várakozási és egyéb feszültséget.

Gyakran igényli a pihenést, szünetet, egyedüllétet.

Fokozottabb szüksége van a tevékenységeket meghatározó állandó keretekre, érthető és követhető szabályokra.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelésének prioritásai:

Egészséges énkép és önbizalom kialakítása

A kudarctűrő képesség növelése

Önállóságra nevelés

A magatartászavar különböző formái

Hiperkinetikus zavarok

Olyan tünet együttes, amely az első öt évben alakul ki. Általános jellemzője a tevékenységek közötti csapongás, a figyelmetlenség, az impulzivitás, a meggondolatlanság, a szabályokhoz való nehéz alkalmazkodás. Társuló tünetként előfordul a beszédkészség és pszichomotoros fejlődés késése.

Viselkedési zavarok

Elsődleges tünete a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartásséma. A viselkedés eltér az adott életkorban elvárhatótól. A szabályokat durván áthágja, súlyosabb a viselkedés, mint egy hagyományos gyermekcsíny, és hosszan is tart (társakkal, állatokkal, tárgyakkal való durva bánásmód, rombolás, hazudozás, lopás, gyakori és súlyos indulatkitörés, szófogadatlanság).

Kevert magatartási és emocionális zavarok

A fennálló agresszív, disszociális vagy kihívó magatartás kombinálódik depresszióval, szorongással vagy más emocionális zavarokkal.

Jellegzetesen gyermekkorban kezdődő emocionális zavarok

Sokkal inkább a normális fejlődés eltúlzott formáinak tekinthetők, semmint minőségileg abnormálisnak. Ez egy kóros védekezési mód, vagyis a gyermek kóros viselkedési tüneteket produkál annak érdekében, hogy a kitörni, kirobbanni igyekvő szorongását visszafojtsa, ne engedje felszínre törni. Ide sorolható a szeparációs szorongás, a fóbiás szorongás, a szociális szorongás. A szorongásos esetekben a nem megfelelő fejlődés fontos diagnosztikus támpont.

A magatartászavar tünetei

A tünetek a viselkedés több területén figyelhetők meg. Nem tévesztendő össze azonban az óvodás gyermek életkori sajátosságából fakadó rendkívüli aktivitásával. A motoros aktivitás ugyanis kisgyermekkorban örömforrás, valamint a környezet megismerésének leghatékonyabb eszköze.

A motorium területén jelentkező tünetek

Ülés közben babrál, fészkelődik.

Elhagyja a helyét feladatvégzés közben.

Össze-vissza rohangál olyan helyzetekben, ahol annak semmi értelme.

Nehézségei vannak a nyugodt játéktevékenységben.

Sokat beszél.

Nem tud csendesen és egyedül játszani.

Állandó mozgásban van („mintha motor hajtaná”).

Mozgása céltalan.

Keveset, nyugtalanul alszik, alvás közben is mozog.

Az impulzivitás területén jelentkező tünetek

Nem várja meg a kérdést, instrukciót, hanem előbb válaszol.

Gondot jelent a várakozás.

Gyakran félbeszakít másokat.

Kiszámíthatatlanul viselkedik.

Nem reagál sem büntetésre, sem dicséretre.

Ok nélkül agresszív.

Gyakran szenved sérülést, fokozott a baleseti hajlama.

A figyelem jellegzetességei magatartás-zavaros gyermekeknél

Nem figyel a részletekre.

Figyelme hullámzó, elkalandozó.

Gyakran nem veszi észre, ha beszélnek hozzá.

Nem követi az utasításokat.

Figyelme minden külső ingerre elterelődik.

Feledékeny.

Játék-, illetve feladathelyzetben nem vagy nehezen tartható.

Az elkezdett tevékenységet nem fejezi be, csapong.

Minden érdekli, de ez az érdeklődés nem tart sokáig.

A feladatok megszervezésében komoly gondjai vannak.

Koordinációs, motoros nehézségek

Diszharmonikus, merevebb mozgás.

Az átlagostól eltérő mozgásfejlődés (Az életkornak megfelelő mozgásformák jóval hamarabb vagy jóval később jelennek meg).

Kimaradt mozgásfejlődési lépcsőfokok.

A ritmusérzék fejletlensége.

Gyengébb finommotorika.

Vegetatív tünetek

Időjárási frontérzékenység.

Alacsonyabb vagy magasabb fájdalomküszöb.

Alvási problémák.

A pszichés problémák, éretlenség tünetei

Szófogadatlanság, ellenállás: akaratos, makacs, engedetlen, öntörvényű, nem tanul a hibáiból. Nem használ a jutalmazás és a büntetés. Általában jellemző a fokozott függetlenség és az önállósági törekvések. Többnyire nem okoz gondot a szülőktől, ismerősöktől való elszakadás. Más gyerekekkel lehet zsarnokoskodó, uralkodni akaró. A látszat ellenére nagyon is igényli a korlátokat, szabályokat, csak sokkal nehezebb betartatni vele, mert idő előtt feladja.

Szociális éretlenség: túl könnyen barátkozik, de a kapcsolatait megtartani nem vagy csak nehezen tudja. Sokszor inkább kisebbekkel játszik, akiket tud irányítani, akiken uralkodhat. A felette való

uralmat azonban nem viseli el. Váratlan helyzetekhez vagy egyáltalán nem tud alkalmazkodni, vagy egyből idomul.

Érzelmi, hangulati problémák: ingadozó hangulat, érzelmi labilitás jellemzi. A jó és a rossz időszakok néha óráról órára, sőt percről percre váltakoznak, és az ok legtöbbször rejtve marad. Jellemző még a túlérzékenység, túlzott reagálás az ingerekre, rendkívüli izgalmi állapotok vagy éppen a félelemérzet hiánya, gátlástalanság. Kudarctűrésük alacsony. Ingerlékenyek, rövidzárlatok, dührohamok jelentkezhetnek. Ez azonban nem agresszivitás, a gyermek nem szándékosan rossz. A környezet gyakran félrekódolja a reakciókat. Állandó szeretetre, a velük való foglalkozásra vágynak.

Még ha a felsorolt tüneteknek csak egy része van is jelen az évek során, az már elég ahhoz, hogy a gyermek elhiggye magáról azt, hogy ő a csoportban, később az osztályban a legroszszabb, a leghaszontalanabb, ő semmire se jó, őt nem szereti senki, vagyis az önértékelése nagyon alacsony lesz. Ez viszont másodlagos tünetként depressziót, apátiát, devianciát, szorongást, reménytelenséget okozhat, majd az alkohol, gyógyszer túlzott fogyasztásához vezethet.

A pedagógustól elvárható magatartásformák

Az integráláshoz elengedhetetlen, hogy a pedagógus felkészült legyen a sérülés alapsajátosságaiból, tisztában legyen a pedagógiai korrekció lehetséges módszereivel.

Jó, ha a szülő őszintén el tudja mondani a gyermekére jellemző viselkedést, a várható reakciókat, a megnyugtatás esetleges változatait és azt, hogy mi a gyermek fő érdeklődési köre (a szükséges motivációt majd erre lehet építeni).

Tehát az óvodapedagógusnak fel kell mérnie a gyermek szociokulturális hátterét, tudnia kell, milyen és mennyi segítségre számíthat integráló munkája során a szülőktől.

Fontos szempontok magatartás-zavaros gyermek fogadásához

Lehetőség szerint a csoportban ne legyen több viselkedészavart mutató gyermek, mert felerősíthetik egymás tüneteit.

Fontos, hogy a gyógypedagógussal és egyéb segítő szakemberekkel állandó kapcsolatot tartsanak az óvodapedagógusok.

Alapvető dolog, hogy egy szorongó gyermek érzéseit, a szorongása tárgyát mindig komolyan kell venni, csúfolás tárgya soha ne legyen.

A hiperkinetikus kisgyermek esetében elegendő mozgást kell biztosítani. Fontos a szabályok, határok nagyon pontos meghúzása, és annak következetes betartása is.

Tudatosítani kell a gyermekben, hogy akkor is szeretjük, ha éppen ostobaságot követett el (nem rád haragszom, hanem arra, amit tettél).

Hagyjunk minden lehetséges szituációban választási lehetőséget, hogy érezze a döntések következményeit, és érezze a bizalmat is!

A hiperaktivitással általában figyelemzavar is társul. Figyelemzavaros gyermeknél lényeges, hogy egyszerre csak egy, rövid utasítást kapjon a gyermek (a több utasítás a figyelem fejlesztésénél kap szerepet), és az utasítást mindig indokoljuk is meg!

A magatartás-zavaros gyermekekkel szemben nélkülözhetetlen a türelem.

Nem szabad abba a hibába esni, hogy a viselkedészavaros gyermeket kikiáltjuk az óvodai csoport legrosszabb gyermekének, és akkor is őt büntetjük, amikor éppen nem ő volt a konfliktus kirobbantója. A büntetés csak agressziót hoz magával.

Minden apró sikernek, minden apró viselkedésben beállt pozitív változásnak nagyon kell örülni, állandó és azonnali megerősítésre van szükség, mert ez motiválja majd a gyermeket a további változásra. Ezáltal tudja meg, hogy ahogyan viselkedett egy szituációban, az jó volt. Az integráló pedagógus szakmai eszköztárából nem hiányozhat a differenciálás elmélete és gyakorlata.

Körültekintést és hozzáértést igényel a csoportok szervezése, az eszközök kiválasztása, feladatszervezés, egyéni értékelés.

Elengedhetetlen az együttműködési készség a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel és természetesen a szülői házzal.

Az SNI-gyermekek fogadására fel kell készíteni a csoportot a megfelelő mértékben, nem túlhangsúlyozva SNI-társuk másságát, gyámolításának szükségességét.

Kiscsoportos munkák szervezésénél mindig ügyelni kell arra, hogy társaitól kellő segítséget kapjon.

A csoport valamennyi tevékenységébe be kell vonni az integrált gyermeket, s mindig olyan feladattal kell ellátni, amelyet eredménnyel el tud végezni. Figyelemmel kell kísérni a gyermek tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét.

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása

Az óvodai nevelési folyamat célja

A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyermekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első évei meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül hatékonyan fejleszthetőek. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat.

A szegényebb családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta túlterheltség és az otthoni környezet hiányosságai miatt. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy:

a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja

a hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Fejlesztő programunk célja

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

esélyegyenlőségének növelése,

a hátrányok csökkentése,

egyéni szükségleteiknek megfelelő speciális fejlesztése,

az iskolai életmódra és az életpálya-építésre való felkészítése.

Feladatink

Az óvodánkban járó hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hátrányai elsősorban szociális helyzetükből fakadnak. Feladatunk elsősorban e hátrányok csökkentése, hiányzásuk minimalizálása. Ezen családokban felnövekvő gyermekek családi életviteléből adódó különbözőségére tekintettel – sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztése – differenciált módszerekkel.

A gyermekek folyamatos beóvodázása, benntartása

A hatékonyabb iskolai életre való felkészítés

A társadalomba való beilleszkedés elősegítése

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógusok az óvodai élet tevékenységformáiban tudatosan fejlesszék a gyermekeket. Nevelő tevékenységünk során törekszünk a gyermekek jobb megismerésére, figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, segítjük a gyermek képességének kibontakozását, illetve bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatását társaihoz. Az óvodapedagógusok ismerjék meg a családok környezetét, a gyermek családban elfoglalt helyét, szerepét, az otthoni játéklehetőségeket, játékeszközeit, a gyermek élményforrásait.

Pedagógiai munkánk során elsődleges a gyermekközpontú és családorientált óvodai nevelés. Nevelőmunkánk során a szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából résztvevő gyermekek részére - személyiségfejlesztő, - tehetséggondozó, - felzárkóztató programokat szervezünk.

Fejlesztő programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek fejlődésének elősegítésében.

Kiemelt területek:

Szervezési feladatok

A nevelőtestület együttműködése

A pedagógiai munka kiemelt területei

A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

Óvoda-iskola átmenet támogatása

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Intézményi önértékelés, eredményesség

Nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel állítjuk a nevelési folyamatba az egyéni fejlesztést.

Tudatosan tervezett, folyamatos és rendszeres tervező és megvalósító pedagógiai munkát végzünk.

Speciális feladatok:

Az iskolai életmódra való felkészítés során fokozott hangsúlyt fektetünk a DIFER mérés eredményeinek és az abból adódó feladatoknak a végrehajtására, az iskolába menő gyermekek részére.

Az intézményi közösségi életbe való beilleszkedés megkönnyítése érdekében beintegrálási (beszoktatási) tervet készítünk.

A szülők gyermekük fejlődésével kapcsolatos tájékoztatása érdekében fejlesztési/értékelési naplóban rögzített egyéni fejlesztési tervet, egyéni értékelő adatokat ismerhetnek meg negyedévente, a megismerés tényét aláírásukkal hitelesítik.

Óvodai programkínálatunkat bővítjük, nyitottá tesszük.

A pedagógus feladata:

A személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés, együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermekek nevelésében, a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

***Célunk*, hogy a:**

- A hátrányok ne növekedjenek.
- A fokozott törődés ne megkülönböztetett bánásmódban fejeződjék ki.
- Érzelmi támaszt nyújtó bizalmat sugározzunk.
- A gyermek iránti megbecsülés, elfogadó szeretetteljes beállítódás.
- A szülők bizalmának megnyerése, mert a segítség elfogadó és együttműködő kapcsolatban eredményesebb.
- Az óvodai mindennapokban nagy figyelemmel fordulunk a hátrányos helyzetű családokból érkezett, hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, törekedve a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására.
- Nagyon fontos a gyermekek rendszeres óvodába járása, ezért ezt minden óvónő figyelemmel kíséri és ha szükséges, folyamatosan tartja a kapcsolatot a családdal, különös tekintettel a tanköteles korú gyermekekre.
- Az együttnevelés érdekében elsődleges feladatunk a családok megnyerése.
- Figyelemfelhívással, példaadással erősítjük a szülő felelősségét gyermeke nevelésében.
- Gyermekeiken keresztül igyekszünk pozitívan hatni a családi háttérre is.

A gyermekekkel egyéni és mikrocsoportos formában kompenzációt végzünk, egyéni fejlődésükről az óvónők egyéni fejlesztési tervet készítenek.

Ennek érdekében:

- elfogadó környezetet biztosítunk a gyermekek számára,
- a szükségletekhez igazodó, differenciált fejlesztéssel, tehetséggondozással alapozzuk,
- meg az iskolakezdéshez szükséges készségek, képességek kialakulását,
- harmonikus, beilleszkedésre képes személyiség formálásával megkönnyítjük a,
- társadalmi beilleszkedés folyamatát,
- hátránykompenzáló tevékenységeket szervezünk.

A fejlesztés gyakorlata

A fejlesztőtevékenységek színterei:

- csoportszobai integráció: sérülésspecifikus feladat tervezése a napi tematika szerint (jelölése a művelődési tartalomnál), szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok,
- csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógusok tervezett tevékenysége,
- csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése,
- együttműködés a szülőkkel.

A fejlesztési tevékenység értékelése:

- fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente),
- a fejlesztőpedagógus fejlesztési kompetenciába tartozó tesztekkel: (évente),
- az állapotváltozásról kontrollvizsgálat a szakértői bizottságnál.

Szükséges feltételek, az alapvető tárgyi eszközök biztosítása:

- anyanyelvi eszközök,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök,
- finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok.

Kapcsolat egyéb szervezetekkel

A szülők bevonása a programba elengedhetetlen. Keressük az alkalmakat, hogy meggyőzzük a szülőket, mennyire fontos a naponkénti foglalkozás a gyermekükkel. Felhívjuk a szülők figyelmét minden esetben az óvodába járás fontosságára, a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás eredményeire.

A gyermekek óvodai beíratásának támogatására, az igazolatlan hiányzások minimalizálására keressük az együttműködési területek: gyermekvédelem, családsegítő, egészségügy, roma nemzetiségi önkormányzat támogatását.

Az óvoda-iskola átmenet támogatását célzó programok megvalósítása során biztosítjuk az átmenet zökkenőmentes megvalósítását, a gyermekek óvodán túli nyomon követését, a DIFER mérés eredményeit, az óvoda – iskola közötti kapcsolat erősítését.

Óvodánk egyik fő feladata, hogy felvállaljuk az iskolai tanulási képességeket megalapozó, illetve meghatározó képességek, részképességek fejlesztését. Mindebből következik, hogy az óvodapedagógusoknak a nevelés teljes folyamatában figyelemmel kell kísérnie a gyermekek fejlődésének alakulását, amihez igazítható a további fejlesztés területe és módja.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket, nem kerülnek peremhelyzetbe (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).

Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.

Természetessé válik a különbözőség elfogadása, segítőkész, odaforduló magatartás

jellemző minden gyermekre.

Képessé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.

Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.

Kialakul a vizuális jelek felismerése.

Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.

Képesekké válnak a figyelem összpontosítására.

Egészséges személyiségfejlődés, reális énkép, reális önértékelés alakul ki a gyermekekben.

A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező képessége, koordinációs képessége, térpercepciójuk erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme.

A differenciált fejlesztés következtében induló hátrányaik csökkennek.

Az egyéni érési ütemnek és képességnek megfelelően alkalmassá válnak az iskolakezdésre.

Kiemelten tehetséges gyermek

Az óvodai élet a maga kiegyensúlyozott, biztonságos, elfogadó légkörével akarva, akaratlanul felszínre hozza a többet mutató gyermekek adottságait, képességeit. Megfelelő neveléssel, tág cselekvési szabadságot adva - a családdal együtt - lehetőséget biztosíthatunk a tehetség csíráit hordozó gyermekeknek a kreatív újat teremtő felnőtté váláshoz.

A tehetség meghatározása

Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.

A tehetséggondozás célja

a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése

a tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése

Feladata

A tehetség erős oldalának fejlesztéséhez olyan érzelmi biztonságot nyújtó légkör szükséges, amelyben a gyermek elmer indulni, kereshet, kutathat, tapasztalhat olyan dolgokat, amelyek tágítják világképét.

Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak. Mutassunk lelkesedést az őket érdeklő dolgok iránt, mert lelkesedésünk erősíti a különböző képességek kibontakozását.

Tudjunk beszélgetni a gyermekkel, és olyan játékot játszani, amely fejleszti képzeletét.

A tehetséges gyermek érzelmi energiáit irányítsuk teremtő, alkotó folyamatba.

Az óvodai élet rendje lehetőséget ad a tehetségre irányuló hajlam kibontakozására, melynek gondozása napi feladatunk.

A személyre szóló tehetséggondozáshoz a tárgyi feltételeket, és körülményeket biztosítani kell.

A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése, fejlesztése szintén körültekintő, fejlesztő munkát igényel az óvodapedagógustól.

A gyermek éntudata attól függően alakul, hogy a környezete mit tart róla.

Nevelésünkkel segíthetjük, bátoríthatjuk a tehetség lehetőségét magába hordozó gyermeket saját jövőképének kialakításában.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek számára az intézmény a szülőn keresztül biztosít olyan feladatokat, amelyek segítségével a gyermek értelmi fejlesztése megvalósulhat.

Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

Játék

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége.

"Nincs a gyermeknek élménye, - legyen az kínos, vagy kellemes - amely ne válhatnék bármikor egy játék kiindulásává." (Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan)

Az óvodás gyermek életeleme a játék. A játékban nyilvánul meg a gyermek a legsokoldalúbban, és a legfelszabadultabban. A kisgyermek a környezete és saját belső érzései alapján szerzett tapasztalatait játéka során tükrözi. Ezáltal a játék rendkívül fontos szerepet tölt be, hiszen olyan tevékenység, amely a gyermek személyiségének fejlődését segíti elő és élményeket nyújt.
Az óvodai környezetben prioritást kell adni a szabad játék lehetőségének. A játék fontosságának tükröződnie kell az óvoda napi rendjében, időbeosztásában, valamint a játékos aktivitások szervezésében is.
A játékban juttatja kifejezésre élményeit, vágyait, a benne feszülő szorongásokat. Legsokoldalúbban a játék hatására bontakozik ki személyisége. A játék spontán, a gyermek szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenysége. A játék örömforrás. A játékköröm a játék lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert benne minden tanulási tartalom: ismeret, játékosság, készség megjelenik. A játékon belül lehet a legtöbb ismeretet közvetíteni a környező világról a kisgyermek felé.

A játékban kipróbálhatja, kiélheti, feldolgozhatja, és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat. Az élmények megtapasztalása, a folyamatos tevékenykedés az óvodai nevelés kiinduló alapja. A tevékenykedtetés teret nyújt a gyermek játékigényének, játékos természetének, utánzó kedvének. A tapasztalás, a folyamatos tevékenykedés közben érzékeli a kisgyermek a környező valóságot, és dolgozza fel a maga számára a legmegfelelőbb mértékben. A közvetlen környezet megismerése, az érzékelés, többoldalú tapasztalatszerzés, a sokoldalú cselekvés és cselekedtetés lényeges az óvodás korú gyermekek fejlődése szempontjából.

A játék objektív feltételei

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus –játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

Nyugodt légkör

- nyugodt, derűs légkör biztosítása
- az óvodapedagógus óvó, védő szeretete, segítő és megértő gondoskodása, akihez bizalommal fordulhat mindenki
- a gyermekek magatartása, a csoport szokásrendje, neveltségi szintje

Hely és idő biztosítása

- az óvodai játék színtere, helye a csoportszoba és az óvoda udvara
- mindkét helyszín sajátos játékkörülményeket teremt a gyermekek számára
- e sajátosságokhoz igazodóan kell megteremteni, folyamatosan biztosítani azokat a feltételeket, amelyek mellet a gyermekek nyugodtan játszhatnak, pl. állandó játszó helyek, játszó sarkok kialakítása, folyamatos játékhoz szükséges idő biztosítása

Játékeszközök biztosítása

- minőségi követelmények: balesetmentesek és esztétikusak legyenek
- pedagógiai követelmények
- életkorhoz igazodó legyen
- azonos játékeszközökből több példányról gondoskodjunk
- a játéktémák változása miatt is gondolnunk kell új eszközökre
- a szerepjátékok mellett az alkotó játékok eszközeinek beszerzése
- képességfejlesztő játékok eszközeinek biztosítása
- a különféle természetes anyagból készült egyszerű játékszerek megjelenése

A környezet hatása a gyermekre

- egyéni élmények és közös játék
- óvodán kívüli tapasztalatszerzés
- negatív élmények

Célunk, feladatunk

Célunk, olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplexen fejlődhetnek.

Fontos feladatunknak tartjuk, a gyermekek játékszintjének megismerését, fejlesztését, a tartalmas játék feltételeinek megteremtését.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.

Az óvodában kiemelt a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Udvari játék

Az udvari játék során biztosítjuk a csoportszobai játékok folytatásának lehetőségeit. Mozgásos játékok dominánsabban jelentkeznek, ezért minél több udvari játék szervezésébe vonjuk be a gyermekeket.

A játékirányítás elvei

az óvodapedagógus egész nevelői ráhatásának részeként hat a játékra

van, amikor szemlélni kell a gyermekek játékát

van, amikor hagyni kell a gyermekeket problémáik megoldásában

van, amikor segíteni kell

van, amikor együttes játékuk a legnagyobb örömet adja

de előfordulhat olyan is, amikor közbe kell avatkoznunk

Az óvodapedagógus mindezen állítások ellenkezőjét is igaznak tartja, és játékirányítása során figyelembe veszi az adott játékhelyzetet.

A játékhoz szükséges óvodapedagógusi képességek

empátia képesség

kommunikációs képesség

kombinatív és improvizációs képesség

kézügyesség

szervezőkészség

Abból kiindulva, hogy a játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége, a játék a gyermek megfigyelésének és megismerésének egyik leghatékonyabb módja. A játék megfigyeléséből sokirányú információhoz jutunk, amelyek elemzéséből nem csak a játékra hatással kapcsolatban fogalmazhatjuk meg teendőinket, hanem egész nevelőmunkánkra is.

A fejlesztés tartalma

Élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása.

Jó játék akkor alakul ki, ha a gyermekek megfelelő tapasztalatokkal rendelkeznek és van élményük, amit megjeleníthetnek játékukban. A játék témája, tartalma nagyrészt a gyermekek valóságról szerzett benyomásaitól, ismereteitől függ. Ezért arra kell törekedni, hogy minél jobban megismerjék környezetüket, részesei legyenek az eseményeknek. A gyermekek játékában az óvodán kívüli negatív tapasztalatai és érzelmei is megjelenhetnek. Az agressziót vagy szorongást kifejező játék is a gyermek érzelmeiről vall.

A gyermekeknek a játék során legyen lehetősége arra, hogy feszültségeit, belső problémáit felszínre hozza és kifejezhesse.

Elsősorban a nyugodt légkör biztosítása elengedhetetlen, mert e nélkül elmélyült, örömteli játék nem lehetséges.

A felszabadult játék alapfeltétele az alapvető szokások betartása.

Arra törekszünk, hogy minél hosszabb és zavartalanabb legyen a játékidő. Figyelünk a több napon át tartó játékra.

A jó játékhoz a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség, melyek megfelelnek az életkori sajátosságoknak.

A hagyományos játékok mellett a természetes anyagokból készült játékok és a természetben található, évszakonként elérhető anyagokból készített játékszerek, eszközök nagyszerű kiegészítői az élmény gazdag kivitelezésének a játékban. Készítésüket az óvodapedagógus, esetleg a szülők közreműködésével a gyermekek is elsajátíthatják.

Rajzoláshoz, nyíráshoz, gyurmázáshoz, stb. megfelelő mennyiségű és minőségű eszközt biztosítunk.

Játékfajták

Az óvodában megjelenő játékfajták és azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.

Gyakorlójáték

A gyakorlójáték során a vétlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismétlésre készteti a gyermeket. A gyakorlójáték lehet mozgásos, manipulációs és verbális. A mozgásos gyakorlójáték során a gyakori ismételgetéssel bizonyos mozgásokat begyakorol a gyermek (pl. bújik, mászik, ugrik).

A manipulációs gyakorlójáték nagy jelentőségű a gyermek szem-kéz koordinációjának fejlődésében (tépés, egymásra rakosgatás, öntögetés).

Testséma fejlesztésből a tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása lehetséges.

5-6-7 éves korban az ujjakkal végzett kisebb mozgások, gyakori tevékenységek a finommozgást is fejlesztik.

A verbális gyakorlójáték a ritmusérzéküket fejleszti, és nagy jelentősége lehet a beszédgátlások megelőzésében.

Gyakorlójáték jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeként is. Akkor kell erre figyelnünk, ha a gyermek kizárólag a gyakorlójáték szintjén marad.

Konstruáló játék

Kedvelt építési játék a homokozás. Az építés, konstruálás közben a gyermek átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása. Tanulja és tapasztalja a rész-egész viszonyát. Megtanul tervezni, szerkeszteni. A modellről való építés közben (igaziról, képről, társról másol) fejlődik megfigyelőképessége, gondolkodása.

Az építés-konstruálás elősegíti a szem-kéz koordináció fejlődését. A kisebb és bonyolultabb összerakást igénylő eszközök segítik a finommotorika fejlődését.

Szimbolikus szerepjáték

A gyakorlójáték szerepei között bontakozik ki a szerepjáték, mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta.

A szerepekkel bővült fantáziajátéknak a megismerés szempontjából nagyon sok ismerethordozója van. A vállalt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számukra lényeges elemeit, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok (együttműködés, alá-fölérendeltség, viselkedési formák). Fejlődik akaratuk, beszédkészségük, gondolkodásuk, stb.

Kísérjük figyelemmel a gyermekek szerepjátékát. A gyermekek kérésére vegyünk részt benne. Jelenlétünkkel, viselkedésünkkel adjunk mintát. A szerepjátékban számos eszközre van szükség. Ezeket az óvodapedagógus készíti, melybe bevonhatja a gyermekeket is.

A szerepjátékot gazdagítja a gyermekek irodalmi élményeire épülő dramatizálás, bábozás. A bábozás először az óvodapedagógusok előadásában jelenik meg, majd a báb mögé bújva a félénkebb, visszahúzódóbb gyermek is bátrabban megszólal.

Az óvodapedagógus és a gyermek készítsen közösen bábokat (zacskó, termés, fakanál, bot, ujjbáb). Ezeket a gyermekek használják szabadon, fantáziájuk szerint. *Szabály-játék*

Fontos, hogy sok mozgásos szabályjátékkal ismertessük meg a gyermekeket. Lehetnek testnevelési játékok, dalos népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötősdi, labdajátékok, … egyebek.

Az értékfejlesztő szabályjátékok (társasjátékok, dominók, kártyajátékok, logikai játékok, nyelvi játékok) a gyermekek szociális és értelmi fejlesztését szolgálják.

Megtanulják a magatartás alapvető formáit: szerénységet, mértéktartást, eredményre törekvést, kudarctűrést.

Ez a játékforma különösen megkívánja az óvónő részvételét, figyelmét.

Szabadban történő játékok

Az udvari környezet, a kedvelt játszó és kirándulóhelyek a sajátos lehetőségeikkel, hangulatukkal, kellékeikkel örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják, ahol kedvezően alakulnak a társas kapcsolatok. Együttműködésre, mozgásigény levezetésére (mászásra, csúszásra, gyaloglásra, futásra, homokozásra) van lehetőség.

Az évszakok adta lehetőségek

Téli játékok: szánkózás, hó festése, hóemberépítés, sikárgózás, csúszkálás a jégen, … egyéb.

Tavaszi játékok: sárkányeregetés, … egyéb.

Nyári játékok: pancsolás, játék a sárral, vízzel, … egyéb. Őszi játékok: termések gyűjtése, azzal való tevékenységek, … egyéb.

Mindennapjainkban természetes módon jelennek meg a népi játékok, amelyek valamely jeles naphoz kötődnek.

Az óvodapedagógus sajátos játéksegítő módszerei

- Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai legyenek a szituációktól függőek.
- A gyermekek nyugodt játéka esetén az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.
- Hagyja, hogy a problémák megoldásával a gyermekek próbálkozzanak.
- Kiscsoportban az óvodapedagógus legyen játékkezdeményező, modellt nyújtó játszótárs.
- Ötletekkel segítse a kevésbé kreatív gyermekeket.
- Az óvodapedagógus avatkozzon be akkor is a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Ismerjék az egyes játékszerek tulajdonságait (alak, szín, forma), mindezzel fejlődik finom mozgásuk.
- Törekedjenek a problémás élethelyzetek megoldására.
- Játékukban dominánsan jelentkezzen a szerepjáték.
- Bonyolult építményeket legyenek képesek kreálni.
- Élvezzék a szabályjátékokat, és képesek legyenek a normák betartására.
- Szeressenek és tudjanak játszani. Legyenek képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül játsszanak.
- A környezetükben megfigyelt, tapasztalt jelenségeket legyenek képesek feldolgozni, újraalkotni.
- Játékukban dominánsan jelentkezzen a szerepjáték. Alakuljon ki az együttjátszás igénye.
- A szerepeket önállóan osszák el, a szabályokat tartsák be, alkalmazkodjanak egymáshoz. Egymás javaslatát fogadják el, a konfliktusokat oldják meg.
- Készítsenek egyszerűbb kiegészítő eszközöket, amit játékukban felhasználnak.
- Az ismert meséket dramatizálják, bábozzák el.
- A játék során olyan tulajdonságok, magatartásformák alakuljanak ki, amelyek a későbbiekben meghatározóak lesznek.

Tanulás

" A folyamat játék, a végeredmény tanulás"

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak a környezetéből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának fejlesztése.

Helye a nevelés folyamatában

Óvodáskorban a tanulás nevelésközpontú. A gyermekek nem elméleti síkon ismerkednek az őket körül vevő környezettel, s nem egymástól elszigetelt ismereteket szereznek, hanem tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek színtere a játék és a teljes óvodai élet.

Az óvodás gyermekek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magába foglalja. A gyermek legnagyobb értelmi tevékenységét az önkéntelen figyelem által vezérelt, spontán utánzási késztetéstől hajtva valósítja meg. Ez a mintakövető utánzás a tanulás legfőbb formája. Mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, később felerősödik a társak hatása is.

A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amelyek számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adják a gyermekeknek.

Célja

Az óvodai nevelés elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, mikro és makro környezetében szerzett tapasztalataira építve, sokoldalú cselekedtetés közben fejleszti a gyermekek értelmi képességeit, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakításával az iskolai életmódra való előkészítést.

Feladataink a tanulással kapcsolatban

A tevékenységben megvalósuló tanulás az óvodában folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes

és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.

A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.

Lehetőséget kell kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.

A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.

Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtsunk segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.

Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).

A fejlesztés tartalma

Lényeges, hogy a gyermekek önként vegyenek részt a kezdeményezésekben, a különböző tevékenységekben, lehetőleg mikro csoportokban.

A kötetlen óvodapedagógusi kezdeményezések tevékenységekbe ágyazottak, képszerűek, szemléletesek legyenek. Minden tevékenység játékos legyen és utánzásra épüljön. A minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás a szokások alakításához, kialakításához elengedhetetlenek.

Az óvodai tanulás lehetséges még spontán játékos tapasztalatszerzés útján, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzésben, cselekvéses tanulás során, az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés közben, gyakorlati probléma megoldásával.

A tanulás feltételeinek megteremtése

A nyugodt tanulás feltételeit az óvodapedagógusnak kell megteremteni. A tanulás alapfeltétele mindenekelőtt az előítélet mentes, szeretetteljes légkör, melyben tiszteletben tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket, a gyermek szándékát és döntési jogát, a kölcsönös megértésen és segítésen alapuló felnőtt-gyermek kapcsolat.

A célszerűen berendezett csoportszoba, s jól átgondolt szokásrendszer, lehetőségek megteremtése a gyermek szükségleteinek kielégítésére – közlés, önkifejezés, szereplés, versengés, tevékenységek, stb. mind feltétele nevelési rendszerünkben a tanulásnak.

A tanulási tevékenységet játékidőben, megfelelő helyen, naponta, megközelítőleg azonos időben kell megszervezni.

A tanulási folyamatban ki kell alakítani a szükséges munkafegyelmet, az önálló feladatvégzést. Halk beszédre, esetenként türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket.

Az 5-6-7 évesek esetében követelmény, hogy feladataikat befejezzék, az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében.

Figyelni kell arra, hogy az 5-6-7 évesek rendszeresen részt vegyenek a tanulási folyamatban. A kötetlen, alkalomszerű tevékenységekben szerezzék meg azokat az ismereteket, képességeket, amelyek a kötött tevékenységek feladatainak megoldására képessé teszi őket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Ismereteik megalapozottak, képesek önálló feladatvégzésre.

Alakuljon ki a gyermekekben az igény, hogy a feladatokat sikeresen oldják meg.

Legyenek képesek a figyelem összpontosítására, a problémamegoldó kreatív gondolkodásra.

Ismerik az ok-okozati összefüggéseket, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseit, matematikai fogalmait.

Alakuljon ki bennük a közösségi élet szempontjából fontos normák, az együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítségadás stb).

Szokjanak hozzá saját tevékenységük ellenőrzéséhez, segítőkészséggel értékeljék egymás megoldásait.

Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.

Verselés, mesélés

A mondókák, dúdolók és versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi stabilitásához és anyanyelvi fejlődéséhez, ezáltal megalapozva a könyvekkel szembeni pozitív érzelmi viszonyt, ami segíti az olvasóvá válás folyamatát. Ezek a kifejezések ritmusukkal és a mozdulatok, valamint szavak összhangjával érzéki és érzelmi tapasztalatokat kínálnak a gyerekeknek, miközben fejlődik a memóriájuk, képzelőerejük és szókincsük.)

A mesélővel való közvetlen kapcsolat révén a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a mesehallgatás folyamán, akárcsak a játéktevékenységek során, élénk belső képeket alkot.A belső képek létrehozásának folyamata rendkívül lényeges a gyermekek élményeik feldolgozása szempontjából. A mesélési szokások és rituálék kialakítása támogatja a gyerekeket abban, hogy könnyebben rá tudjanak hangolódni, és befogadják a meséket.

Az óvodában a három–hét éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A mese kiválóan alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Az élőszavas mesék különösen hatékonyak az óvodás gyermekek nézőpontjának és világérzékelésének formálásában. Ezek a történetek megerősítik a kisgyermek szorongásait, miközben megoldásokkal és felszabadítással szolgálnak. A mese életre keltett tárgyi világa és az ehhez kapcsolódó mágikus világkép, amely feloldja a szigorú ok-okozati összefüggéseket, csodákkal és átváltozásokkal segíti a gyermekeket abban, hogy felfedezzék a mélyebb pszichikai valóságot és a külvilág megismerésére irányuló törekvéseiket.

A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú okokozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelembe vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A személyiségnevelés másik pillére a játék mellett. A mesével is nevelhetünk, mert ez az a beszédmód, amire egy óvodás kisgyermek tartósan, kényszer nélkül figyelni tud. Ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata fogva tartja a képzeleterőt és minden másnál jobban a mesélő felnőtthöz kapcsolja az óvodás hallgatóságot.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese azon túl, hogy hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége. Olyan beszédhelyzet, amely erős, tartós, önkéntelen figyelmet vált ki.

Célja

Az anyanyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése.

A helyes nyelvhasználattal, a mondatszerkesztéssel az önkifejezés megalapozása.

Az irodalmi érdeklődés felkeltése.

A társas élmények jelentsenek örömforrást, a gyerekek tudjanak csendben, figyelmesen mesét hallgatni, hogy a belső képalkotás jegyei minden gyerekben kialakuljanak.

Feladata

Irodalmi anyag szakszerű kiválasztása.

Tevékenységekhez szükséges feltételek biztosítása.

Nyelvi kultúra alapjainak lerakása, a nyelvi képességnek, életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő fejlesztése.

A báb pozitív személyiségfejlesztő hatásával a társas viszonyok alakítása.

A magyar népmesék, mondókák gyűjteménye, gyermek verses kötetek megfelelően igazodnak a különböző korcsoportokhoz.

A pedagógus tudatosan, gyermekközpontú, a gyermek korosztályának és egyéni fejlettségének megfelelő szintű meseválasztást kell alkalmazzon.

Követelmény

A 3-4 évesek tudjanak 8-10 mondókát, verset. Ezek legyenek:

hintáztatók, hőcögtetők, lovagoltatók

egyszerű mondókák, mesék

rövid, rögtönzött történetek

halmozó láncmesék

állatok beszédének dramatizálása

egyszerű állatmesék, amelyekben ismétlések vannak.

A 3-4 éves gyermek óvodába kerülésekor első igazi vers élménye a mondókákhoz kötődnek. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgatják. Ez a többszöri átélt ölbeli játék fizikai kontaktusa sokat jelent a gyermek és felnőtt érzelmi egymásra találásában.

Lehetőséget kell teremteni a vidám ritmusok korai megkedveltetésére. A gyermekekkel együtt sokat ismételjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan kell rászoktatni a gyerekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A 4-5 évesek tanuljanak meg 10-12 mondókát, verset. Ezek legyenek:

népi mondókák

névcsúfolók

vidám, humoros szövegű versek

mai magyar költők ritmusélményt adó versei. Ebben a korban a meseanyagok:

állatmesékből

egyszerű szerkezetű tündérmesékből

refrénekkel tagolt verses mesékből állítjuk össze.

A 4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. Játékukban egyre gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák ismételgetése.

5-6-7 évesek tudjanak 12-14 mondókát, verset, ezek:

népi mondókák

kiolvasók

találós kérdések

lírai versek.

Meséik, történeteik a tágabb környezetről is szóljanak:

erdei állatok élete

családról

gyermekekről

bonyodalmasabb, tréfás mesék

tündérmesék

folytatásos meseregények.

Fontos, hogy ismerjenek meg a gyermekek több versszakos mondókákat, változatos kiszámolókat. A versek többnyire ismétlésekkel, refrénekkel tagolt, vidám, pattogó, ritmusváltó, ringató, lépegető, táncos ritmusú versek legyenek. Minél több találós kérdést, mulattató mondókát, tréfálkozót, felelgetőt, csúfolót, szólás-mondást ismerjenek meg. Az erkölcsi mondanivalót érezzék ki a mesékből.

Fontos a nyelvi kultúra alapjainak lerakása, a nyelvi képességek életkornak és egyéni fejlettségnek a fejlesztése.

Arra törekszünk, hogy az óvodapedagógus mesélése, versmondása példaértékű legyen, hiszen a gyermek azt igyekszik utánozni. Nyelvtanilag helyes, tiszta beszéddel, ejtéssel, megfelelő artikulációval tolmácsoljuk az irodalmi alkotásokat. Ezáltal a gyermek szabad önkifejezése jól fejlődik, szókincsük bővül.

A valamilyen okból egyéni fejlesztésre szoruló gyermeknél személyre szabottan a konkrét hiányosságokat kell megcélozni, a mese, a vers, és a báb kínálta fejlesztési lehetőségekkel. Például helyes hangzóejtés gyakoroltatása mondókával, vagy beszédgátlás oldása bábbal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Tudnak önállóan szöveget és mesét mondani.

Különbséget tudnak tenni mese és valóság között.

Szeretik, és szívesen forgatják a mesekönyveket, mely önálló mesealkotásra is készteti őket.

A gyermekek szívesen ismételgetik a verseket, rigmusokat.

Várják, igénylik a mesehallgatást.

Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak csoporttársaiknak, és maguk szórakoztatására is.

Tudnak meséket, történeteket kitalálni, és azt mozgással megjeleníteni.

Korcsoportjuknak megfelelően megjegyzik, ismerik a gyermekmondókákat, verseket és a meséket.

Ének, zene, népi játék, tánc

Helye a nevelés folyamatában

Zenei nevelésünk célja, a zene megszerettetése, a zenével való ismerkedés, a mozgás, az éneklés élményének nyújtása.

A közös éneklés, a közös énekes játék örömének megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága.

Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A zene elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is.

A képességek fejlődését az élet során szerzett tapasztalatok, az ebből adódó tevékenységek határozzák meg.

Az óvodai ének-zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területhez, az évszakokhoz, a népszokásokhoz, a mozgáshoz, az óvodai élethez.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kezdeményezéseken, foglalkozásokon.

Az óvodai ének-zenei nevelés során gyakran hatunk a gyermekek érzelmeire és a gyermekek érzelmei visszahatnak a felnőttére. Együtt örülünk, bánkódunk. Mindez fejleszti az együttlét társas örömét.

3-4 éves korban főleg ölbeli játékokat ismernek meg a gyermekek. Az érzelmi biztonságérzet kialakítása érdekében a kétszemélyes játékot, utánzással kísért szerepjátékokat, csiklandozásokat, höcögtetőket, tenyérjátékokat, lovagoltatókat, simogatókat játszanak.

A 4-5 éves gyermekek zenei ismereteit mondókákkal, ölbeli játékokkal, csoportos jellegű, változatos térformájú játékokkal lehet bővíteni. Megismerik a csigavonal, a hullámvonal és a

szerepcserére épülő játékokat. Az énekes játékok alkalmasak a gyermekek mozgásának fejlesztésére. Az alkalmi dalokat úgy kell megválasztani, hogy azokhoz utánzó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni.

Az 5-6-7 éves gyermekek ismeretei kiolvasókkal bővülnek. Olyan műveket kell válogatni, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat, más népek dalait, magyar komponált műzenét, altatódalokat, klasszikus műzenét és a roma nemzetiségi csoport zenéjét ismerik és hallgatják.

Feladata

A jó hangulat biztosítása.

Az óvodapedagógus személyes példájával serkentse a gyermeket éneklésre.

Vonják be a szülőket a közös éneklésbe, ünnepek alkalmával.

Hetente többször is ajánlja fel az éneklés lehetőségét az óvodapedagógus.

Ösztönözze és erősítse a gyermekek kezdeményezéseit.

Kísérjen bármely tevékenységet egyéni, vagy közös éneklés.

Mozgáskultúra fokozatos kialakítása.

Hagyományok megismerése, továbbélése.

Zenei alkotókedv fejlesztése.

Nagy jelentőséget biztosítunk a mondókáknak, melyek a mozgással vannak összekapcsolva, mivel a mozgás, ritmusérzék és a beszéd fejlődése összefonódik.

A táncos nevelés feladata, az életkornak megfelelően olyan mozgásanyag tanítása, amelynek tervszerűen és tudatosan kidolgozott fejlesztési módszerei az óvodáskorú gyermekek mozgáskultúrájának, tánckultúrájának fejlesztését szolgálják.

Zenei képességek fejlesztése

hallás

éneklési készség

ritmusérzék

mozgással egybe kötött gyermekjátékok

mozgáskultúra fejlesztése

mozgásigény kielégítése

Az élményt nyújtó közös éneklés, táncos játék, a körjáték, és a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kiemelkedő feladat.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján a Forrai Katalin által kidolgozott Óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés, programunkon belül hatékonyan megvalósítható.

Témaköreinkhez bőséges zenei anyaggal rendelkezünk, amelyet csoportonként az óvónők dolgoznak fel. Nevelő munkánk során három-négy évre előre átgondolt, tervszerű folyamatos

munkát tervezünk. A tematika tartalmazza korcsoportonként az anyag és feladatok meghatározását az aktuális témaköröknek megfelelően. Nevelésünk során élni kívánunk az internet és egyéb forrásanyagok felhasználásával.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A gyermekek tudnak szép, tiszta hangot képezni, énekelni.

Kialakul a ritmusérzékük, amellyel együttmozgásuk is koordinálódik. Szeretik, ismerik a zenét, a népdalokat.

A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.

Gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.

Élvezettel tudnak zenét hallgatni.

Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat.

Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.

Érzik az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát.

Különbséget tudnak tenni a környezet zörejhangjai, a zenei világban felfedezhető hangok között.

Képesek egyszerű ritmushangszerek használatára.

Halk-hangos éneklést, gyors-lassú tempó érzékeltetését, felelgetős játékot, magas-mély éneklés közötti különbséget egyedül is legyenek képesek érzékeltetni.

Legyenek képesek dallambújtatásra, hangszerek hangjának felismerésére, hangszínek megkülönböztetésére.

Egyszerű táncos mozgások elemeit ismerjék (dobbantás, koppantás, párfogás, kilépés stb.)

Érezzék az egyenletes lüktetést, és a dalok ritmusát.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Helye a nevelés folyamatában

A környezet szépségének megteremtésében és megőrzésében fontos szerepe van a vizuális nevelésnek.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. Egész nap biztosított a gyermek számára az ábrázoló tevékenység, melyben maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A gyermek alapozó élménye, a külvilágról szerzett tapasztalatai eltérőek.

A gyermek minden munkája tájékoztatást nyújt belső világáról, énjéről, érzelmeiről, vágyairól, szorongásairól, élményvilágáról. Ez a kitárulkozás lehetővé teszi, hogy felmérjük adottságait, és egyéni fejlődési üteméhez, egyéniségéhez igazítsuk a fejlesztést.

Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.
Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.
A vizuális nevelés feladata, megláttatni a szépet és a kevésbé szépet, rámutatni a különbségekre.

A látás-befogadás, látás-kifejezés, ábrázolás, alakítás során fejlődnek értelmi képességeik, vizuális érzékelésük, megfigyelőképességük, fantáziájuk, képi gondolkodásuk, alkotó képességük, esztétikai érzékenységük.

A gyermek vizuális fejlődésére hatást gyakorol a társadalmi környezet, a tömegkommunikáció, a téri és tárgyi környezet, külső téri táj, udvar, kert, épületek, a belső tér bútorai, eszközei, díszítményei, valamint a társak és az őt körül vevő felnőttek.

Célja

Az önálló alkotásra való ösztönzés, az intenzív élmények biztosítása.

A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyermekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, szabad önkifejezésére építve.

A gyermekek tér-, forma-, szín képzeletének gazdagítása a természet szépségei által, az esztétikai befogadáshoz szükséges készségek és helyes ítéletek kialakítása, alkotói képességek megalapozása.

Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladata

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
A gyermek környezete iránti érzékenységének kialakítása, segítsük megláttatni a környezetben lévő vizuális élményeket.

A gyermeki alkotó, alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A vizuális nevelés feltételei, lehetőségei

Fontosnak tartjuk, hogy az alkotó tevékenységhez megfelelő légkör, hely, idő, valamint megfelelő minőségű, és mennyiségű eszköz, anyag álljon szabadon a gyermekek rendelkezésére. Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a célszerűséget, esztétikusságot, illetve azok többnyire természetes alapanyagúak legyenek.

A hely biztosításánál szem előtt tartjuk, hogy a szabadon választható tevékenységek, a tevékenységi köröknek megfelelően kényelmes körülményt nyújtsanak.

A gyermekek ne zavarják egymást, így védve van az alkotók köre. Ugyanakkor lehetővé teszszük, hogy a gyermekek az elkezdett munkát minden esetben befejezhessék.

A gyermekek megismerkedhetnek a tevékenységekhez használható eszközök, anyagok tulajdonságaival, formálhatóságával, alakíthatóságával, annak biztonságos kezelésével.

A művészeti sarkokban biztosítjuk a sokszínű, változatos eszközrendszert, amellyel a szabad tevékenységválasztást tesszük lehetővé.

Arra törekszünk, hogy kialakítsuk bennük az esztétikum iránti igényességet, értékelő képességet. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermek munkája során önállóan válassza ki a neki megfelelő technikát, amellyel dolgozni kíván. Alkalmat adunk az önálló élmény feldolgozására, a szabad téma választására.

A gyermekek természetes és más anyagok felhasználásával ajándékot készíthetnek, mellyel átélik az ajándékozás örömét.

Későbbiekben bevonhatják a szülőket az alkotó, alakító munkához szükséges anyagok gyűjtésébe, az óvoda szépítésébe, otthonossá tételének kialakításába. Mindezen feltételek biztosításával elősegítjük, hogy alkotásukban megmutatkozzék a fantázia, élményviláguk gazdagsága, a természet iránti szeretetük.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Munkájuk során tudják használni és alkalmazni a színeket, formákat.

Ceruzafogásuk biztos.

Kialakul bennük önálló munkájuk, elképzelésük az adott feladathoz viszonyítva.

Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.

A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.

Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.

Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek.

Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.

Rácsodálkoznak a szép látványára, gyönyörködni tudnak benne.

Értékítéleteiket megfogalmazzák, az alkotásokról beszélgetni tudnak.

Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

Legyenek képesek élményeiket, tapasztalataikat vizuálisan megjeleníteni.

A rendelkezésükre álló téralakításban legyenek ötletesek, célszerűek.

Próbálkozzanak a mozgásábrázolással.

Mindennapos mozgás

A gyermekek legfontosabb igénye és természetes kifejezési módja a mozgás. A rendszeres, szívesen végzett, közösségi testmozgás segíti a gyermekek optimális személyiségfejlődését és hozzájárul az egészséges életmód kialakításához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

A gyermekek óvodai életének minden egyes napján biztosítani kell az aktív szabad játékot, amely mellett kiemelt szerepet kapnak az irányított mozgásos tevékenységek. Ezek a tevékenységek játékos környezetben zajlanak, és játékba ágyazott módon segítik az alapvető mozgáskészségek, valamint a hozzájuk kapcsolódó fogalmi rendszerek fejlesztését.)

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A szabad játék keretein belül végzett spontán mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásformák. A komplex testmozgások integrálódnak az óvodai élet más tevékenységeibe is, miközben támogatják a gyermek személyiségének fejlődését, például a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás és tanulási képesség terén.

Az egészséget támogató testmozgást az óvodai nevelés minden egyes napján és minden gyerek számára biztosítani kell az egyéni igények és képességek figyelembe vételével. Fontos, hogy a gyermekeket legjobban fejlesztő, együttműködést igénylő mozgásos játékok széleskörű alkalmazására törekedjünk, továbbá a szabad levegő adta lehetőségeket is ki kell használni.)

A mindennapi irányított testmozgás része lehet zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc).

Programunk a játék mellett a mozgást tekinti alapvető gyermeki szükségletnek, melyben kifejeződik az öntevékenység és a szabadságvágy. A mozgás hozzájárul a gyermek biológiai fejlődéséhez, az érési folyamatokhoz, a gyermekek testi képességeinek fejlődéséhez.

Célja

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.

Célja továbbá: a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Helye a nevelés folyamatában

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztatóés finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A mozgás sokoldalú tevékenység, amely az egész óvodai életet átszövi. Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szívesen mozognak.

A mozgás hozzájárul az értelmi nevelés megvalósításához, a különböző mozgások ismétlésével, felidézésével fejlődik a gyermek vizuális memóriája.

A testrészek, a téri irányok és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei. A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalakítást, és a keresztcsatornák fejlődését.

Mozgás közben lehetőség nyílik a környezet tapasztalati megismerésére. A gyermek saját testének, mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik „én tudata", szociális énje.

A közös mozgás öröme elősegíti a társra figyelést, a társas kapcsolatok alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást. Mozgás közben fejlődik önuralma, együttműködő képessége, akarata, helyzetfelismerő, döntés és alkalmazkodó képessége. Kialakul egészséges versenyszelleme.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásos játékok, mozgásos tevékenységek összeállítása.

A 3-4 évesek szabad játékában, mozgásában és irányított mozgásos tevékenységében a természetes nagymozgások fejlődésének segítése előtérben áll.

Ebben a korban még fontos a lemásolás lehetősége, a mintakövetés, ezért a gyakorlatokat, játékokat egyidőben kell mondani, mutatni, az óvodapedagógusok együtt mozognak a gyermekekkel.

A 4-5 éves gyermekek többségének mozgása egyre koordináltabbá, járásuk, futásuk egyre biztosabbá válik. A nagymozgások fejlesztését bővíteni kell, nagyobb hangsúlyt kell helyezni az egyensúlyérzék fejlesztésére, a szem- kéz-láb összehangolt működését segítő játékra, játékos gyakorlatokra.

A szabad mozgás és játék során megismertetett labdajátékok, ugróiskolák, kötéljátékok az udvaron rendelkezésünkre álló mozgásfejlesztő eszközök is az egyensúlyozás, a szem- kéz-láb koordinációfejlődését segítik.

Az irányított tevékenységek során a járás, futás közben alkalmazott - tempóhoz való igazodás, az oldalt és hátrafelé járás, párokban járás – különböző nehézségű játékos gyakorlatok, nagyobb feladatot jelentenek a gyermekeknek.

Az akadályok, eszközök, síkban, térben való mennyiségének, formájának, kiterjedésének, ritmusának változtatásával bővülnek a végrehajtott mozgásformák is.

A gyermekek az irányváltozásokat már képesek korrigálni, a menetirányban történő járások, futások közben gyakoroltatjuk a testfordulatokat.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása egyre összetettebbé válik. Járásuk, futásuk, kúszásuk, mászásuk ritmusosabb lesz, egyensúlyukat megtalálják.

Ebben a korban a finommozgások, az észlelés, az alaklátás, formaállandóság fejlesztésére kell helyezni a fő hangsúlyt.

Az irányított mozgásos tevékenység során a futás feladataiban megjelenik a tempóváltás, gyors-lassúfutás, a belegyorsuló futás.

A futó, fogójátékok szabályai bonyolultabbak lesznek, sor és váltóversenyekkel egészülnek ki. A labdagyakorlatok labdavezetéssel, egykezes alsó és felső – célzott irányú dobásokkal bővülnek. A tanult gimnasztikai elemeket párosan és társakkal együtt gyakorolják.

Feladatunknak tekintjük

a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztését

a motoros képességek fejlesztését

a vázizomzat erősítését

a helyes testtartás kialakítását a mozgás- és játékigény kielégítését a társra figyelés képességének alakítását.

Feladatainkat arra alapozzuk, hogy az óvodás gyermek egészséges testi fejlődése, fejlesztése nem képzelhető el rendszeres testnevelés nélkül. Programunk - hasonlóan az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjához - kiemelten fontosnak tartja az egészséges életmód szokásainak megalapozását.

Óvodánk két szempontból közelíti meg a mozgástevékenységet.

A spontán gyermeki mozgások

A tematikusan tervezett mindennapi mozgások

Spontán gyermeki mozgások:

óvodánk belső és külső környezete biztosítja azokat a feltételeket, amelyek a mozgástevékenységhez szükségesek. A tornaszoba és a hozzátartozó mozgásos eszköztár, a csoportszobák, a szabadtéri mozgást biztosító eszközök, amelyek az óvodánk udvarát ékesítő játék-eszközök is egyben.

A tematikusan tervezett mindennapi mozgások

valamennyi gyermek számára kötelező, korcsoportonként bővülő időtartamban, tartalommal jelenik meg

programunk azért teszi lehetővé a pár perces mindennapi testnevelést (tornát), mert ebben látjuk a gyermeki feszültség levezetését, az életkorra jellemző mozgékonyságot

a tematikusan tervezett mozgás közé soroljuk azt a kötött testnevelési foglalkozást, amelyet az óvodapedagógus előre szervezett formában biztosít a tornaszobában, az óvoda udvarán.

A mindennapos testmozgás hagyományos formájának elsősorban a délelőtt folyamán van szerepe. Alvás után nem igénylik a gyermekek a tornát, ezért nem alkalmazzuk.

Kistelepülés vagyunk, így gyógytornászunk nincs, ezért testtartásjavító és egyéb játékos gyakorlatokat is beépítünk a programba.

A mozgástevékenység tervezése valamennyi korcsoportban felöleli a járás, futás, gimnasztika, levezető gyakorlatok és a fő mozgásanyag körét.

A tervszerű testnevelés felépítésének megválasztásakor mindenkor az adott foglalkozás fő feladatát vesszük figyelembe. A már eddig is alkalmazott “foglalkozás modellek” eredményesen használhatók a nevelési programunk megvalósításához.

Foglalkozás modellek: feladatfüggők és nem korcsoport függő.

Sorakozás - Játék - Levezetés - Értékelés - Köszöntés (S-J-LÉK)

Sorakozás - Játék - Gimnasztika - Játék - Levezetés - Értékelés - Köszöntés (S-J-G-J-LÉK)

Sorakozás - Játék - Főgyakorlat - Játék - Levezetés - Értékelés - Köszöntés (S-J-F-J-LÉK)

Sorakozás - Játék - Gimnasztika - Főgyakorlat - Játék - Levezetés - Értékelés - Köszöntés (S-J-G-F-J-LÉK)

Feladataink megvalósításához a foglalkozások szervezéséhez, vezetéséhez objektív és szubjektív feltételek biztosítására van szükség.

Objektív feltételek:

napfény, levegő, víz hatása, melyet kora tavasztól késő őszig a szabadban ki tudunk használni

megfelelő hely, eszköz biztosítása, mely tiszta és balesetmentes

kényelmes, mozgáshoz megfelelő öltözet

Szubjektív feltételek:

az óvodapedagógus személyisége a mozgáshoz, testneveléshez való pozitív viszony eredményessége

mintaszerű gyakorlatvégzés (építve a kisgyermek utánzási hajlamára)

nyugodt, derűs légkör

képességének, életkornak megfelelő testgyakorlatok

A testnevelések szervezésében, lebonyolításában jelentős szerepe van a dajkának. Az óvodapedagógussal együttműködve biztosítják a foglalkozások gördülékeny lebonyolítását. A mozgásigény kielégítéséhez hozzájárul a délutáni időpontban szervezett különböző mozgásos tevékenységek: zenés torna, ovi modern tánc, néptánc-népi játékok… stb.

A nevelési időben szervezett foglalkozásokat az óvodapedagógusok a saját csoportjukban szervezik és valósítják meg (térítésmentesen).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

Mozgásuk összerendezett, képesek ütemre, számolásra tornázni.

Igényükké válik a mindennapi mozgás, szeretik, illetve örömmel végzik azt.

A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.

Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.

Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.

Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.

Tudnak helyben labdát vezetni, célba dobnak egykezes felsődobással. Az ugrásokat talajra érkezéskor fékezni tudják.

Külső világ tevékeny megismerése

Nevelési koncepciónk, programunk megvalósításának egyik lényeges jelzője az, hogy egységes. Egységes azáltal, hogy valamennyi 2,5-6-7 éves korosztályban ugyanazon időszakban jelennek meg az azonos témakörök (tehát mind a három, kis-, közép-, nagy csoportban). Az ismeretek építése alulról felfelé történik, egyre bővülő ismerettartalmakat közvetítve az életkor sajátosságaiknak megfelelően.

A témakörök feldolgozását csoporton belül bontják le az óvodapedagógusok, törekedve arra, hogy sokféle megközelítéssel, sokoldalúan, minél több ismerettel ruházzák fel a gyermekeket. Programunk megvalósításának másik lényeges jelzője, a témaközpontúság, mely a természeti és társadalmi környezetből választott témakörökön keresztül történik.

A társadalmi és természeti környezetből kiválasztott témák elősegítik a gyermek és környezete közötti pozitív érzelmi viszony kialakulását, a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakoztatását.

Programunkban arra támaszkodunk, hogy a környezetismereti témakörök közvetítsék a tanulás tartalmát.

Környezetismeret

Célja

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, - emberi, - tárgyi világ értékei iránt.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér, -és síkbeli szemléletének alakítása.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek, és azokat a tevékenységeivel alkalmazza. Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A társadalmi környezet témakörei tartalmazzák a gyermeket közvetlenül körülvevő világ legfontosabb jelenségeit.

óvodától - iskoláig

család

testünk

A természeti környezet témakörei:

évszakok

ősz

tél

tavasz

nyár

állatok

közlekedés

élő - élettelen

A témakörökhöz kapcsolódó aktualitások.

A témakörök felosztását 3-4 évre tervszerűen felépítettük, a tematika tartalmazza korcsoportonként az anyag és feladatok meghatározását.

A témakörök lebontását, anyagait közösen beszéljük meg, az időtartamok mindig a feldolgozandó anyagtól függnek. A nagy témakörök feldolgozása kb. 1 hónapig tart.

A témakörök feldolgozásánál témakörönként alakítjuk ki a művészeti tevékenységeket, melyek komplexen kapcsolódnak a témához.

Pl.: Ősz témakör:

őszi természet megfigyelése

őszi vers

őszhöz kapcsolódó ének-zene

az ősz megjelenése a vizuális tevékenység során

A környezetismeret magában foglalja a természetismeret, a társadalomismeret, a környezetvédelemmel kapcsolatos ismereteket, szemléletét és magatartást.

Feladata

a fejlesztési vágy, a kíváncsiság ébrentartása,

az óvodapedagógusoknak ki kell használni a spontán adódó alkalmakat, de tudatosan is teremteni kell olyan helyzeteket, amelyben felkelti és fenntartja a gyermekek kíváncsiságát, fokozza tudásvágyukat. Pl. élményszerző séták,

a környezet tevékeny megismerése, a tapasztalatszerzés és tapasztalatgyűjtés által.

A természetismeret színterei

legfontosabb forrása a természet

az aprólékos megfigyeléshez, kísérletekhez viszont megteremtjük a feltételeket a csoportszobában is

Megjelenik a naposok, a napi felelősök munkája. Az anyaggyűjtés állandó, folyamatos munka, amelybe a gyerekek, a szülők, az óvoda dolgozói is részt vesznek. A faliújságunkon mindig jelezzük az aktuális témakörökhöz kapcsolódó szükséges anyagokat.

Természetismeret a szabadban

Az óvoda udvara egész évben állandó lehetőséget biztosít a tapasztalatszerzéshez. Mivel vidéken élünk, így a közeli családi házak növény- és állatgondozási szokásait is figyelemmel kísérhetjük

zöldséges és virágos kertek megfigyelése, tapasztalatok szerzése

a környék fáinak megismerése

állatok megismerése

állatgondozási feladatok megfigyelése időjárás megfigyelése

vízzel való kapcsolat megtanulják, hogy az élőlényeknek szükségük van vízre.

A folyamatos megfigyelések, kísérletek alkalmazása a növénygondozás során. Pl.: ha locsolom a virágot, fejlődik, ha nem locsolom, elhal.

Az aprólékos megfigyelések, kísérletek során olyan tapasztalatokat szereznek gyermekeink, amelyek a későbbi élethez alapot biztosítanak.

Társadalmi ismeret

A társadalmi ismeretek a szűkebb, tágabb környezet ismeretét jelentik. A szűkebb környezet a lakóhely, a család, a szülők foglalkozása, mesterségük ismerete. A társadalmi környezet ismerete egyben forrást jelent a játékhoz, a munkához, a szerepek megvalósításához.

A gyermekekről szóló beszélgetések alapozzák meg a településhez való kötődést, az erkölcsi érzelmeket.

Folyamatos, rendszeres ismerkedést biztosítunk üzletekkel, intézményekkel, közlekedéssel. Fontosnak tartjuk, hogy az iskolába készülő gyermekeink rendelkezzenek az önállósághoz szükséges alapvető élettapasztalatokkal, a kulturált viselkedés formáival.

Tudjanak tájékozódni a legfontosabb középületek környékén, legyen irányérzékük, gyalogos közlekedési ismeretük.

Matematika

A gyermek személyiségének sokoldalú fejlesztéséhez elengedhetetlenül szükséges a matematikai érdeklődés, és ismeretszerzés. A gyermekben akkor él igazán a környező valóság, mint matematikai jelenség, ha alkalmat adunk arra, hogy életkorának megfelelő szinten felfedezhesse, és birtokba vehesse azt.

Célunk

Fedeztessük fel a gyermekkel a környező valóság matematikai jelenségeit, a közöttük fennálló összefüggéseket.

Feladatunk

Sok lehetőséget kell biztosítanunk arra, hogy konkrét tárgyakkal való műveleteken keresztül megtapasztalják a matematikai viszonyokat, számolhassanak, csoportosíthassanak. A gyermekek a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során egy életre szóló matematikai tudást, ismeretet szereznek meg.

Az óvodapedagógus feladata, hogy figyelemmel kísérje gyermekei érdeklődését, matematikai megnyilvánulásait, matematikai összefüggések meglátására, tevékenységek végzésére ösztönözze őket.

A matematikai műveletek kisgyermekkori jellemzői:

számlálás

sorrendiség

csoportosítás számtani műveletek

mérés összehasonlítás

geometria

Színterei:

Minden tevékenység során lehetőség adódik matematikai tapasztalatszerzésre, legyen játék, munka, vagy tanulás.

A matematikai tanulás formái:

utánzásos minta - modellkövető

spontán játékos tapasztalatszerzés

az óvodapedagógus által irányított, megfigyelésre épülő tanulás, tapasztalatszerzés, felfedezés

gyakorlati probléma feladat, és probléma-megoldás

magyarázat a gyermeki kérdésekre

az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások

a cselekvéses tanulás.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A környező matematikai világ jelenségeit ismerik.

Képesek a megfelelő számkörben számtani műveleteket végezni.

Tudnak csoportosítani, összehasonlítani, különbséget tenni.

Ismerik, és felismerik a relációt.

Felismerik az alapvető geometriai formákat.

A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.

Művészeti tevékenységek

Irodalmi nevelés

Az óvodai irodalmi nevelés célja a 3-6-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, fejlesztése. A gyermekek sokoldalú harmonikus fejlődésének elősegítése.

A nevelési célok megvalósításában alapvető a tudományosság, a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus, szilárd erkölcsi alapokon, élményeken alapuló fejlesztése. Az óvodai irodalmi nevelés feladata a művészeti, irodalmi eszményeket hordozó, a valóság esztétikai értékeit befogadó egyének nevelése. A személyiség formálásához különböző feladatokat kell megoldani, ehhez az irodalmi alkotás a legalkalmasabb.

Az élmény az, amely által ismerethez jut a gyermek. Az élmény más, pszichikus funkciót is fejleszt.

- figyelem, akarat
- beszélő képesség, képzelet
- fantázia, logikus gondolkodás

Az irodalmi anyag kiválasztásánál fő szempont az életkor és a műfaj. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmi feldolgozó mondavilág elemei, meséi- , a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A mese, vers kiválasztásánál fontos, hogy nézegethető, lapozgatható gyermekkönyvet is ajánljunk, hiszen a kép ugyan olyan lényeges alkotóelem, mint a szöveg. A szöveg kiválasztásánál figyelembe vesszük a 36-7 éves gyermek igényeit. Folyamatosan gyűjtögetjük emlékezetükben a meséket, verseket, népdalokat. Ügyelünk arra, hogy minél színesebb és változatosabb legyen a kigyűjtés. A kicsi gyermekeknek hintáztató, mulattató verseket, meséket, a nagyobb korúaknak igaz történeteket, szép költeményeket ajánlunk. Fontos a válogatás szempontjából a forma, ritmika. Élünk az internet és egyéb forrásanyag felhasználásával.

Csoportosítási szempontok témakörönként:

- évszakok
- természet
- időjárás
- állatok
- közlekedés
- ünnepek, jeles napok, stb.

A foglalkozás kötetlen mind a négy csoportban, mely mindennap megjelenik. A mese- és versmondás előtt nem fontos a játék elrakása. Minden pedagógus maga dönti el mikor szükséges a csend, és milyen arányú részvételre gondol. Fontos és rendszeres a csendes pihenő előtti mesemondás. Kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek a szülők a gyerekeknek. A nagycsoportosokkal közösen készítjük el a dramatizáláshoz szükséges kellékeket, és mutatjuk be a mesét.

Az állandó kellékek biztosításával megteremtjük azokat a feltételeket, amelyekkel a gyermeknek lehetősége adódik az ismert mesét eljátszani. Csoportszobáinkban külön helyet foglal el a könyvsarok, ahol a mesekönyvek jól áttekinthetően vannak tárolva.

Irodalmi anyagaink kiválasztásánál figyelembe vesszük a népköltészet, a gyermekirodalom és más népek irodalmi alkotásait. Ezen kívül figyelembe vesszük a jeles napokhoz és hagyományokhoz, ünnepeinkhez kapcsolódó irodalmi anyagokat is. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese- képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az önálló szöveg, - és mesemondáshoz. Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel eljátszhassák a nekik tetsző meséket. Lehetőséget adunk arra, hogy kedvenc tevékenységükké váljék a bábozás, dramatizálás. Biztosítjuk számukra a különböző eszközöket, anyagokat, barkácsolási lehetőségeket. Így fejlesztjük az empátiát segítő magatartásformák erősítését, a pozitív szokáselemek tükröződését a cselekedetekben. Mindezekkel erősítjük a konfliktushelyzetek megoldását, a kifejezőkészséget, az érzelmi hangulat kialakulását.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és / vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Munka jellegű tevékenységek

Helye a nevelési folyamatban

A gyermekben a munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek, szokások. Munkavégzés közben megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát.

Munkavégzés közben kezdenek kialakulni a munkaszervezés képességének alapjai.

Alakul kötelességtudatuk, felelősségtudatuk, erősödik kezdeményezőkészségük, fejlődik együttműködő képességük. Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység, közben alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok. Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, önállóság, céltudatosság, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és a közösségi értékelés alakulása, saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, örülnek, ha a kötelességüket teljesítik. Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére. Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.

A gyermeki munka személyiségfejlesztő hatása nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását.

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék- és munkatevékenység.

A munka jellegű tevékenységek az egész napi életet áthatják, nevelő funkciót töltenek be. A saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A munka jellegű tevékenységek a cselekvés fejlesztésének egyik alapvető elemeként jelentkeznek. A gyermek tevékeny részese a tapasztalatszerzésnek, ezáltal a munka során ismereteit alkalmazhatja, gyakorolhatja.

Célunk, a sokféle változatos munka jellegű tevékenységek biztosítása, melyek során sokoldalú személyiség fejlesztésre törekszünk.

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítására törekszünk, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. A gyermeki munka az óvodapedagógustól konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Munkaformáink

1. Önellátó munka

1.1 Önkiszolgálás

 az önállóság igénye, az akarati élet kibontakozása ösztönzi a gyermeket az önkiszolgáló munka elvégzésére

a) étkezés b) öltözködés c) tisztálkodás

1.2 Naposi munka

 a naposság a feladattudat, kötelességtudat, a felelősség érzet és a közösségi érzés alakításában jelentős, amely megbízás jellegű, a társakért végzett

2. Alkalomszerű munkák

- az alkalomszerű munkák egy része időről-időre ismétlődik, nem csak a feladattudatot fejlesztik, hanem elősegítik az időészlelés kialakulását is, pl. csoportszoba, környezet rendjének helyreállítása
- más részük ritkán fordul elő, pl. segítés az óvónőnek, ajándékkészítés
- vitamintálak, saláták készítése, az adott témakörökhöz kapcsolódó munkák

3. Növények és állatok gondozása

A gyermekek az állatok és növények külső, belső tulajdonságaival, szokásaival és gondozási teendőivel ismerkednek meg, amely a környező világ megismerésének része. A természet törvényszerűségeivel, ok-okozati összefüggések sokasságával, változásának folyamatával ismerkednek. A kerti munka végzése közben mozgás-koordinációjuk javul, nő feladattudatuk, és felelősségtudatuk pl.: óvoda udvarának takarítása, virágosítás (magvak vetése, palántázás). Állatok tartására az intézményben nincs lehetőség, viszont a helyi sajátosságok (otthonról hozott tapasztalatok) alapján beszélgetnek a gondozási teendőkről…stb.

4. A környezet esztétikájával kapcsolatos munkák

- a csoportszoba rendjével kapcsolatos teendők
- az óvoda udvarának ápolása, tisztántartása, védése
- a környezetszépítő munka - takarítás, mosás a csoportszobában, udvaron, pl. játékok mosása

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A rájuk bízott feladatot, munkát önállóan, szívesen végzik.
- Kialakul bennük a maguk és környezetük rendezettsége iránti igény, hulladékkezelés.
- Megtanulják helyesen használni a szerszámokat, fejlődik önbizalmuk, tapasztalatot szereznek a munkavégzésről, munkaszervezésről, annak sorrendjéről.
- Kialakul bennük a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság.
- Legyenek képesek szükségleteiknek megfelelően önállóan ellátni magukat (öltözködés, önkiszolgálás).
- Szívesen, örömmel végezzék a naposi munkát, egyéb alkalomszerű tevékenységet.
- Örömmel segítsenek társaiknak.
- Szívesen készítsenek meglepetést a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak, iskolásoknak, felnőtteknek.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek fejlődése és kibontakoztatása a teljes óvodai életre kiterjedő, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek természetes adottságai, a családjában és a tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés keretében biztosított tanulási formák mind szerepet játszanak a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeinek és motivációjának

alakulásában. Az óvodapedagógus a tanulás szempontjából kedvező feltételek megteremtése során figyelembe veszi a gyermekek korábbi élményeit, tapasztalatait és tudását.

A gyermekek óvodai tanulásának fő célja, hogy fejlessze képességeiket, valamint gazdagítsa és rendezze tapasztalataikat. Ez a folyamat legfőképpen a játékos tevékenységek és cselekvések keretein belül történik.
Célja: a kompetenciafejlesztés.

Az óvodai tanulás tevékenységekben valósul meg. Amely gyermek részt vesz a kínált, választott tevékenységben fejlődik, mert:

- képességei tevékenységek közben funkcionálnak
- eközben tényeket és összefüggéseket tár fel
- tapasztalatokat szerez
- ezek a tapasztalatok tanulást eredményeznek

Így önmagát fejleszti, teljes aktivitásával belefeledkezve a tevékenységbe. Olyan tevékenység repertoárt kínálunk a gyermekek számára, amely találkozik érdeklődésükkel, kíváncsiságukkal, vágyaikkal, késztetéseikkel. Így érjük el, hogy a gyermekek teljesen nyitottá válnak teljes önfejlődésük kibontakoztatása felé.

A tanulás feltétele a gyermek:

- tevékenységekbe ágyazott aktivitása
- sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségeinek biztosítása

Az óvodai tanulás célja:

- az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése
- tapasztalatainak bővítése, rendezése
- problémamegoldó képesség fejlesztése
- a tudás iránti vágy kialakítása
- társadalmi szokások, magatartásformák megismerése

Feladataink:

- a gyermek közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása cselekvéssel, mozgással, tevékenykedtetéssel;
- a gyermek már meglévő ismereteire, közös élményekre alapozva bővítjük és mélyítjük tudását spontán helyzetekben, természetes és szituatív környezetben, valamint az általunk kezdeményezett tevékenységek során;
- a legnagyobb teret a játék kapja, mely során az óvodapedagógus a gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti;
- személyre szabottan, pozitívan értékelve segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását, törekszünk az egyéni értékek felszínre hozására;
- figyelembe vesszük a gyermek egyéni fejlettségét, fejlődését nyomon követjük, az aktuális fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységeket biztosítunk a komplex differenciált fejlesztés érdekében. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális szakemberek segítségével végezzük a pedagógiai munkánkat, a magasabb fejlettségi szint elérése érdekében;

- módszereinkben a cselekvéses tanulást, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeret és tapasztalatszerzést, felfedezést helyezzük előtérbe;
- a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat formálásával.

A tanulás lehetséges formái:

- az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás
- spontán játékos cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által támogatott megfigyelés, tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémamegoldás

Hisszük, hogy képesek vagyunk egy olyan tevékeny, gazdag óvodai életet megteremteni, melyet áthatnak a játékos elemek, motívumok, ahol jellemző az **életkorhoz nélkülözhetetlen játékos óvónői beállítódás, a gyermekek** játékos hangulatának, **játékorientáltságának tiszteletben tartása**.

A gyermek személyiségének kibontakozását pozitív értékeléssel segítjük, támogatjuk és lehetőséget adunk az önálló véleményalkotásra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- sokrétű, jól használható tapasztalatokkal, ismeretekkel rendelkeznek az őket körülvevő világról, azok alkalmazására képesek,
- problémamegoldó gondolkodásra képesek,
- kialakultak a tanuláshoz szükséges készségek, képességek, akarati tulajdonságok,
- (önállóság, feladattudat, kitartás, monotónia tűrés, ítélőképesség),
- érdeklődők, kíváncsiak, él bennük az iskola, a tanulás iránti vágy,
- gondolataik megfogalmazására képesek,
- a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
- megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Iskolaérettségi kritériumok

Az iskolakezdéshez szükséges a testi, lelki és szociális érettség.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz.

- Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg;
- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek, együttműködések belső - külső partnerekkel

Az intézmény nagy hangsúlyt fektet a szülőkkel való jó partner kapcsolat megtartására, az együttműködés megerősítésére. Nagyon fontos számunkra a család egyéni megközelítése, az egyéni bánásmód, a folyamatos kapcsolattartás, a kölcsönös nyitottság, az egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítása.

- Lehetőséget adunk a gyermekek egyénre szabott beszoktatására, a rendszeres napi tájékoztatásra a gyermekek fejlődésére vonatkozóan.
- Nyílt napok keretein belül részvételt biztosítunk a szülők számára a foglalkozások/tevékenységek megtekintésére.
- A gyermekek nyitottságára építve szervezünk olyan közös programokat a szülőkkel – óvodanyitogató, hétvégi családi napok, mese délelőtt, adventi ünnepkör, farsangi rendezvény, kerti parti, kirándulás– amely során a szülők igényeit is figyelembe vesszük.
- A család szokásainak, értékrendjének megismeréséhez nagymértékben hozzájárul a rendszeres családlátogatás, fogadó órák biztosítása.
- Nagy az igény az óvoda által segített szociális gondozásra, életvezetési tanácsadásra és a gyermekek hátránykompenzációját segítő programokra, az egyéni fejlesztésre.
- Az egészségnapok lebonyolítása hozzájárul a szülőkkel való egységes szemlélet kialakításához - megerősítéséhez, az egészséges életmód, helyes életritmus kiemelése által, melynek szerves része a mozgás.
- Közös, együttes részvételre ösztönözzük a szülőket mozgásprogramjainkon, sportjátékokon, kirándulásokon.
- A jeles napokhoz kapcsolódó tevékenységekkel erősítjük a környezettudatosság, a környezetért felelős életvitel szemléletét.
- Roma Világnap alkalmából a roma nemzetiségi csoport kulturkincséből (irodalom, zene, tánc, kézműves mesterségek) multikulturális programokat szervezünk. A roma szülők bevonásával javítjuk a korai beóvodázást, a gyermekek zökkenőmentes beszoktatását és a hiányzások arányának csökkenését.

Egyéni fejlesztés

Közismertek azok az egyre súlyosabb problémák, amelyek abból adódnak, hogy a gyermekek az intézményi nevelés keretei közé kerülve nagymértékben különböznek egymástól. Mindez abból adódik, hogy a fejlődésüket befolyásoló tényezők különböző módon hatnak a gyermekekre és ez által az életkoruktól eltérő fejlődési kort mutatnak. Fejlettségbeli különbségek, egyéni eltérések mutatkoznak a szomatikus, mentális, szociális fejlettségi szinteken. Az iskolába lépéshez szükséges életkori fejlettségi szint megállapításakor ezek közül egyik sem elhanyagolható, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához. Az óvodai nevelési folyamat célja, az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése. A személyiségfejlesztés elsősorban az énre, az egyénre irányítja a figyelmet. Ennek értelmében különbséget teszünk az egyéni fejlesztés két féle célját tekintve:

a) az egyik cél: minden gyermeket egyéni megközelítéssel (kiscsoporttól kezdve) fejleszteni kell a tevékenységekben:

- eltérő követelményekkel differenciálni
- időt adni az érésre
- tolerálva a képességbeli eltéréseket
- megismerve az intenzívebb fejlesztések irányát.

b) a másik cél: a fejlődés szélsőséges eseteit jelentő gyermekekkel (a nagyon lemaradókkal és a tehetségesekkel) való foglalkozás.

Munkánk során figyelembe vesszük azokat az eltéréseket, amelyeket a gyermekek egyéni különbségként hoznak magukkal:

- kedvezőtlen családi háttérrel rendelkező gyermekek, (hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett),
- rendszertelenül óvodába járó gyermekek,
- nem minden három éves korú gyermek kerül be az intézménybe,
- nyelvi kifejezőképesség hiánya, - beszédhiba.

Az óvoda elsősorban a családi nevelés kiegészítésére törekszik, de tudomásul vesszük, hogy a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű családok esetében a gyermekek érdekében fel kell vállalnunk a családi nevelést pótló tevékenységeket is.

Az egyéni fejlesztés legtermészetesebb útja, amikor az óvodai élet napi tevékenységeiben jelenik meg a differenciált pedagógiai vezérlés. Indokolt, kritikus esetben, amikor speciális szakemberek munkájára van szükség, csak akkor emeljük ki a gyermeket a megszokott környezetéből.

Az óvodai nevelés során a Nevelési Tanácsadó vagy a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján fejlesztjük, illetve tervezzük meg a fejlesztés irányát (fejlesztési terv), az arra rászoruló gyermekek esetében.

Az integrált nevelés megkívánja a gyermek egyéni fejlődésének elemzését az óvodapedagógustól

- A gyermekek egyénenkénti megismerése, a képességek, erősségek, gyenge pontok regisztrálása. Óvodába lépéskor az óvodapedagógusok részletes anamnézist készítenek a gyermekek fejlettségéről, és erre alapozva tervezik meg az egyéni fejlesztést.
- A gyermekek folyamatos megfigyelése tevékenység közben történik (A 3-7 éves gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció vezetése).
- A gyermekekkel való beszélgetések.
- A gyermekek produktumainak elemzése (pl. gyermekmunkák, bábozás).

A gyermeki fejlettség alapos elemzése után a pontos, játékos, célirányos fejlesztő stratégiák kidolgozása következik. Az óvodában a fejlesztés legfőbb színtere és eszköze a játék.

Az fejlesztés megvalósításának lehetőségei az óvodai élet mindennapjaiban 1. A tevékenységek feltételeinek megtervezése.

- Feladatok, eszközök, a hely, az idő.

2. A tartalom differenciált feldolgozása.

- Milyen mélységű ismereteket lehet feldolgozni.

3. Differenciálás a képességek fejlesztésében.

- Az állandóan többlépcsős feladatokat adó óvodapedagógus minden gyermeknek esélyt ad az önmagához viszonyított fejlődésre. A többlépcsős képességfejlesztő feladatok jól beépíthetők a kötött és a kötetlen tanulási folyamatokba.

4. A tevékenységek munkaformáinak variációja.

- A differenciálás minden munkaformában érvényesíthető.

egyéni munka

Ez a tevékenységforma a fejlesztés alapja. Az óvodapedagógus páros kapcsolatba kerül a gyermekkel, és így a személyiség ismerete alapján célirányosan, a részképességek hiányára tekintettel tud hatni.

mikrocsoportos munka

A gyermekek között állandó, szoros személyes kapcsolat jön létre, ami ösztönzi, vonzóvá teszi az együttműködést.

A nagy csoportba folyó tevékenységek

A gyermekeknek választási lehetőséget biztosítunk a tartalomban, eszközökben, képességszintekhez kapcsolódó feladatokban.

5. A módszerek szerepe.

- Körültekintően kell megválasztani a módszert attól függően, hogy az egyes gyermekek fejlesztését milyen területen segíti.

Az egyéni fejlesztés, differenciálás kötelezettségeit rója az óvodapedagógusra. A differenciálásra számtalan lehetőség adódik, s ha ezzel tud élni az óvodapedagógus, minden gyermek fejlesztését biztosítja.

Az esélyegyenlőség csökkentése, az iskolai kudarcok elkerülése teszi szükségessé az óvodai differenciált fejlesztés tervezését, szervezését, továbbá az a tény, hogy óvodás korra esik az írás, olvasás, számolás elsajátításához szükséges funkciók fejlődése. Optimális fejlesztésük ebben az életkorban a legcélravezetőbb.

Az egyéni fejlesztés mindenképpen feltételezi

- az alap-, és részképességek megismerését,
- a gyermek ismereteinek alaposabb pótlását,
- a képességfejlesztés egyéni lehetőségeinek, korlátainak számbavételét,
- a pontos, játékos, célirányos fejlesztő stratégiák kidolgozását.

Az időben el nem végzett terápia később alig pótolható.

Nevelőmunkánk során, a jövőben is sokat tehetünk a személyiségközpontú szemlélet erősödéséért, az egyéni fejlesztés megteremtéséért. Végeredményben az egyénhez, a személyhez igazított optimális fejlesztés, viszony, kapcsolat érvényesítéséről van szó, melyben az elfogadó, - megértő, - segítő bánásmód a meghatározó.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek, óvodánk gyermekvédelmi munkája

Gyermekvédelem, mint az óvodapedagógus alapvető feladata

A pedagógus óvodai munkájának kapcsolódnia kell az óvodai élet egészének feladataihoz, célkitűzéseihez, a Pedagógiai Programban megfogalmazottak megvalósításához. A megvalósítás során joga van saját módszereit alkalmazni, saját értékrendjét, világnézetét megtartva közvetíteni az ismereteket. Köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét, családja világnézetét, értékrendjét. Saját értékrendjét nem kényszerítheti rá senkire az óvodában. Világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

A nevelőtestület feladatai a gyermekvédelem területén

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, rendszeres óvodába járását.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvóintézkedésekre javaslatot tenni.
- Az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba a legzökkenőmentesebbé tenni.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készíteni, végrehajtani.
- A felzárkóztatást megszervezni.
- A tehetséggondozást megvalósítani, elősegíteni.
- A szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni.
- Az integrált nevelést elősegíteni a gyermekek problémái szerint, súlyossági foknak megfelelő ellátási formában.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást,
- A családok szociális, és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslatával elősegíteni.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni kell a gyermekek családban történő felnevelését.
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakításait, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítését.
- Jó kapcsolat kiépítését a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel.

- A prevenció minden gyermekre történő kiterjesztését.

Mely tevékenységekkel segíthetjük elő a gyermekvédelem hatékonyságát óvodánkban?

- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, fogadóórára való behívás megszervezése.
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos megbeszélések az óvodai dolgozók részére.
- A szülők részére tanácsadás szervezése, tartása a helyi Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjének előadása alkalmával.
- Közös családi kirándulás, munkadélután, hétvégi családi nap szervezése.
- A 3-7 éves gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban egyénre szóló tervezés nyomon követése.
- Fejlesztési lapok vezetése.
- Logopédiai ellátás (az arra rászoruló gyermekeknél).
- Szociális szolgáltatások bevezetésénél való tanácsadás (ingyenes étkezés, segély).
- Segítségnyújtás megszervezése az új, - és pályakezdő kollégák részére a gyermekvédelmi munkához.
- Családgondozási munkában való részvétel.
- Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal, Családsegítővel, az önkormányzat jegyzőjével és gyámügyi előadójával.
- Esetmegbeszéléseken való részvétel.
- A gyermek érdekeit érvényesítő beiskolázás: Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság, szülői kérés figyelembevételével.

Az óvodai gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógus munkája

A gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógus a nevelőtestületnek az a tagja, aki a főigazgatójának megbízásából képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.

A helyi programban kitűzött feladatokat folyamatosan, minden pedagógus végzi, a **gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógus** irányításával. Feladata, hogy a családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi- lelki- erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

Az gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógus feladata

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre. Ezt a feladattervet havonkénti lebontásban elkészíti, konkrét tevékenységet jelölve a felelősökkel együtt.
- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységekről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Közreműködik a Helyi Pedagógiai Program gyermekvédelmi fejezetének kidolgozásában, mint a vezető óvodapedagógus szakembere.

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységeket az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Nyilvántartja a gyermekvédelmi kedvezményben részesülő veszélyeztetett és hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásába a gyermekekkel, illetve a családokkal kapcsolatos intézkedéseket, azok eredményességét. Ezt minden esetben a csoportvezető óvónővel együtt végzi.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve megszűnés okait.
- Elősegíti a csoportvezető óvodapedagógus felderítő tevékenységét (családlátogatás). □ Az intézményi megbeszéléseken tanácsot ad a lehetséges eljárásokról, módszerekről, egyes gyermekek érdekében teendő intézkedéséről.
- Elősegíti a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Részt vesz esetmegbeszéléseken.
- Tájékozódik a gyermekjóléti szolgálat tevékenységéről.
- Munkájáról félévente írásban beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben a főigazgató utasítására.
- Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, az esetmegbeszélések eredményeit, és azt a kollégái tudomására hozza.
- Feladatának tekinti, hogy segítse és szorgalmazza a tanköteles korba lépő, és a hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését.

A főigazgató gyermekvédelmi feladata

- A köznevelési törvény a főigazgató fő feladatává teszi a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítését, és az érvényesülés ellenőrzését.
- " A nevelési- oktatási intézmény főigazgatója felel a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a nevelő-oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzéséért, a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért".
- Ebben a munkában köteles közreműködni valamennyi óvodapedagógus.

A szülő, a gyermek, az óvodapedagógus együttműködésének formái

Az óvoda és környezetének együttműködése

A Család jellemzőinek áttekintése:

“ A család minden társadalom legkisebb közössége. Nevelési funkciója jelentős a társadalom szempontjából.”

A család a gyermek számára anyagi és érzelmi védettséget nyújt. A nevelés szempontjából hasznos ismereteket, készségeket, szokásokat a családban szerzi meg a gyermek, itt a legmélyebb az érzelmi kapcsolat. A család az egyetlen közösségünk, melyet nem választhatunk meg, amely számunkra determinált, melyet öröklünk, vagyis ahová beleszületünk.

Ma már egyértelmű minden pedagógus és óvodapedagógus számára, hogy a társadalom egyetlen intézménye sem képes átvenni a család alapvető feladatait, ezeknek döntő többsége kizárólag a család funkciója (biológiai, gazdasági, társadalmi).

A szociológia a családot elsődleges csoportnak tekinti. Olyan csoportnak, amelyben elsőként találkozik az egyén a közösséggel. Azzal a közösséggel, amely meghatározó a gyermek fejlődése szempontjából, az óvodába lépés első pillanatától kezdve a családi kötelék elszakadásáig. A család ősi intézmény, amely évezredek óta valamennyi kultúrában létezik, valamilyen formában jelen van. Olyan életkeret, amelyben biológiai szükségletünk megvalósul, pszichés fejlődésünk alapvető jegyeit, individuális arculatát bontja ki.

A család, az egyén és a társadalom közötti csoport, melyet elsődleges társadalmi egységnek tartunk. Elsődlegessége abban áll, hogy a legkorábbi életszakasztól kezdve hat a fejlődő egyénre.

Érzelmi kötelékeit, kapcsolatának erősségeit megjeleníti a gyermek egész személyiségében. Alapvető érzelmi és viselkedési modelleket vés be személyiségébe, s ezeket, mint diszpozíciókat (hajlamosító tényezőket) tovább viszik az életbe.

Közvetítő funkciója által megvalósítja a családi és társadalmi értékrendszerek beépítését, ezáltal felkészíti, előkészíti a felnövekvő egyént arra, hogy teljes értékűen vegyen részt a társadalom tevékenységében.

A család szocializációs funkciója többszintű. Ellátja a gyermek biológiai gondozását, biztosítja azokat a feltételeket, amelyek az éréshez és fejlődéshez szükségesek, ugyanakkor meghatározott magatartás és szerepmintákat közvetít. Erre épül a tudatos nevelés, így teremtődnek meg a családon kívüli nevelés alapjai a személyiségfejlesztésben.

A család az első nevelőközösség a gyermek számára. Itt tapasztalja meg először az összetartozás, az egymásról való gondoskodás, a közös tevékenység gazdagító, nevelő örömét. Itt sajátítja el a gyermek az anyanyelvét, alakulnak ki szokásai, egészséges, vagy egészségtelen életmódja. Itt tanulja meg először, hogyan lehet kapcsolatot teremteni más emberekkel, hogyan lehet azokhoz viszonyulni. A családban kezd a gyermek éntudata kibontakozni, itt szerzi meg az első önmagára vonatkozó ismereteket. A szülők elfogadásán, szeretetén keresztül tanulja meg, hogyan értékelje önmagát.

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvoda és a család kapcsolata a nevelés alapvető színtere. Az óvodába lépés pillanatától kezdve az óvoda a családdal együtt felelős a gyermeki személyiség kialakulásában. Az óvodai nevelés alapprogramja azt a szemléletet tükrözi, hogy a gyermek személyiségfejlődése a családban kezdődik.

Az óvodák kezdettől fogva alapvetően fontosnak tartják az együttműködést a családdal. Társadalmunk sokat vállal a gyermeknevelés gondjaiból, de a sokrétű gondoskodás sem helyettesíti a szülői házat. A szocializációs folyamatban a család elsődleges hatása akkor csökken, amikor a gyermek óvodába kerül.

A társadalmi, környezeti hatások az óvodás gyermeket elsősorban a családi környezetben, a családban adott feltételek szűrőjén keresztül érik. A mindennapi életben tudatosan, vagy spontán módon sok finom szállal szövődik össze az óvoda és a család. A gyermek magával hozza az óvodába mindazt, ami a családban érte, formálta, változtatta, s viszi haza a családba az óvodában szerzett élményeit, azok hatását.

A család és az óvodapedagógusok kapcsolata

A szülő és óvodapedagógusok kapcsolata kölcsönösen feltételezi azt, hogy meg kell ismerniük az óvoda és a család értékrendszerét, körülményeit, hisz a gyermek viselkedését is így érthetjük meg, így tudunk hatékonyan együttműködni. Ez az együttnevelés egyik feltétele, a család és az óvodapedagógusok kapcsolatánál. A hatékony együttnevelés másik feltétele, hogy a pedagógusok

és a szülők folyamatos kapcsolatban álljanak egymással, és egyenrangú nevelőtársi viszonyt próbáljanak kialakítani. Az egészséges nevelés kialakításához is együtt kell működni a családnak és az óvodának. A kapcsolattartásnak tükröznie kell a jó partneri viszonyt, melyet az óvoda minden dolgozója képvisel.

A szülőkkel együttműködő, segítő, és nem számon kérő partneri viszonyt kell kialakítani. Lényeges az őszinteség, amely bizalmon alapul.

Nagyon fontos a család egyéni megközelítése, az egyéni bánásmód, a folyamatos kapcsolattartás, a kölcsönös nyitottság, az egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítása. A személyiség jogainak előtérbe kerülésével az egyéniség, egyediség, a másság toleranciájával együtt megerősödött a családok zártsága, a társadalom és az intézmények irányába. Ezért a családokat be kell hozni az óvodába. Meg kell teremteni azokat az alkalmakat, amelyekre szívesen ellátogatnak a szülők. A közös élmény, az óvodapedagógussal eltöltött idő, a közös gondok, problémák, közelebb hozzák egymáshoz érzelmileg is a feleket. Ennek eredményeként lassan kialakul az elfogadás, a megértés, az együttérzés mindkét oldala, amely lehet a mások életébe való bepillantás kulcsa.

A hátrányos helyzetű roma nemzetiségi csoport esetében kiemelkedő fontosságú az óvodapedagógusi teendők felvállalása. Segítenünk kell őket saját hagyományaik megőrzésében, alapvető értékeik elsajátításában, beilleszkedésükben.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda és a család együttműködésének hatékonysága

Családlátogatás

Cél

- Megismerni a gyermek, családban elfoglalt helyét.
- Tájékozódni a szülő nevelési módszeréről, szülő-gyermek kapcsolatáról.
- Tájékozódni a család szociális helyzetéről.

Feladatok

- Legfontosabb a gyermek megismerése a családi környezetben.
- Nem szükséges szempontokat figyelembe venni, inkább legyen kötetlen a társalgás, melyet az őszinteség és tapintat jellemez.
- Előre jelezzük szándékunkat a szülőnek arról, hogy mikor megyünk családlátogatásra.
- Igyekezzünk elérni a szülők őszinte megnyilvánulásait.
- Az óvodapedagógus láthatja a gyermek otthoni megnyilvánulásait.
- A szülő otthonában könnyebben nyilatkozik gondjairól, melyekre közösen kerítünk választ, megoldást.
- Az első látogatás az óvodai élet kezdése előtt van.
- Ha lehet, a pozitív tulajdonságokat vegyük előtérbe, de a negatív tulajdonságokat is tárjuk fel.

- Merjünk nyíltan véleményt nyilvánítani, miben kell változtatni, pl. kényeztetés, testi fenyítés.
- A családlátogatások ismétlődjenek meg.

Szülői értekezlet

Cél

A szülői értekezlet ne csak tájékoztató jellegű legyen, hanem kiemelt feladatok jellemezzék az értekezletet. Minden esetben figyelembe kell venni az SZK tagok javaslatait.

Feladataink

- Minden szülő részére személyes találkozás is egyben az értekezlet, ahol elmondhatják javaslataikat, észrevételeiket.
- Közvetlen kapcsolat alakul ki óvodapedagógus - szülő, szülő - szülő között, esetleg meghívott vendégekkel is.
- Mindig az adott, időszerű problémákat beszéljük meg (év elején: beszoktatás, SZK tagok megválasztása, egészségügyi felvilágosítás, ünnepek megszervezése, év vége felé: iskolaérettség megbeszélése, első osztályos nevelő meghívása).

Naponkénti megbeszélések

Cél

A kölcsönös érdeklődés kifejezésének kitűnő talaja, ahol a szülő és nevelő szükség esetén tájékoztatást kap, és kér a gyermekével kapcsolatos napi programokról, eseményekről.

Feladatok

A szülő a gyermek érkezésekor tájékoztatást adhat, távozásakor tájékoztatást kérhet a gyermekéről.

Fogadóóra

Fogadóórát tartanak a csoportban dolgozó óvodapedagógusok az intézmény fali újságjára kifüggesztett időpontokban, zárt irodai ajtók mögött, egyenként a szülőkkel igény szerint.

Cél

A gyermek viselkedésében, fejlődésében észlelt változások megbeszélésére, egyéni értékelések megismertetésére (aláírása), nevelési tanácsok javaslattételére van lehetőség a szülőkkel való beszélgetés során.

Feladatok

Minél több szülő meggyőzése a fogadóóra fontosságáról, mely által szorosabb és bizalmasabb együttműködő kapcsolat alakulhat ki.

Nyitott kapu

Cél

E kapcsolattartási forma keretében az egész napi-, heti tevékenység-rendszerbe való betekintést biztosítjuk.

Feladatok

Mindezek ne bemutató jellegűek legyenek, hanem a mindennapi tevékenységet tartalmazzák. Feladatunk, hogy ennek megszervezése a gyerekek tevékenységét ne zavarja. Igyekszünk megbeszélni a szülőkkel, hogy egy napon lehetőleg csak 4-5 érdeklődő szülő vegyen részt.

Szülők az óvodában

Cél

Az óvodába járó gyermekek szülei bekapcsolódhatnak az óvodai tevékenységek megvalósításába, a mindennapi nevelő-oktató munka folyamatába.

Feladatok

A szülők részére lehetőséget kell biztosítani, hogy gyermekeik csoportjában foglalkozást tarthassanak. Feladatunk, hogy a foglalkozások megvalósítása során a résztvevők, mélyebben beleláthassanak az óvoda- az óvodapedagógusok munkájába, az előkészületek folyamatába. A szervező munka során elmélyültebb kapcsolat alakuljon ki a szülők és az óvodapedagógusok között.

Óvodánkra a nyitottság jellemző. Szülői kérésre, érdeklődésre lehetőséget biztosítunk arra, hogy bármikor látogathassanak, a nálunk folyó napi életről, gyermekeik tevékenységéről és viselkedéséről információt kaphassanak.

Együttműködés formái: családi napok, játszóházak, mesedélutánok, munkadélutánok **…** ***Ünnepek***

Cél: Az óvoda és a család együttműködését, erősítését szolgáló kapcsolattartási forma. Hagyományos ünnepek közösen a családdal:

- mikulás
- karácsony
- farsang
- húsvét
- anyák napja
- majális
- évzáró
- gyermeknap
- Csicsergő napok

Feladat

- Hagyományok ápolása.
- Közösségi érzés felerősítése.
- Ajándékozás, adni tudás, az ajándék elfogadásának érzése.

Szülői közösség

Cél: Segítséget nyújtson az óvoda és a szülők együttműködéséhez.

Feladat

- Aktívan és szívesen tevékenykedjenek.
- A többi szülő ne érezze a megkülönböztetést.
- Munkájukat szívesen fogadják el.
- Dokumentumrendszerek véleményezése a törvényi előírásoknak megfelelően.

Hagyományápolás

Jeles napok	Az emberélet fő fordulóihoz, ünnepi alkalmakhoz fűződő népszokások
Farsang	Névnapok
Húsvét	Születésnap
Mikulás	Anyák napja
Karácsony	Nőnap
	Évzáró
	Március 15.
	Október 23.
	Gyermeknap

Cél: Intézményi és csoporton belüli közösségi érzések alakítása, együttműködések erősítése.

Feladat

Nyújtson a résztvevők számára élményt, ösztönözzük őket kreativitásra, nagyobb aktivitásra.

Az óvoda dolgozói közötti kapcsolatrendszer

Az óvoda vezetését, irányítását a főigazgató látja el, azonban a döntések meghozatalában, végrehajtásában és ellenőrzésében közreműködnek a főigazgató helyettes, a pedagógusok, a nevelőtestület, valamint a szakmai munkaközösség. A főigazgató nem csupán a pedagógiai munkáért tartozik felelősséggel, hanem az intézmény működéséért és gazdálkodásáért is. Biztosítja, a rendelkezésre álló költségvetés alapján az intézmény működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Ellátja az intézmény működését érintő jogszabályokban, önkormányzati rendeletekben, és döntésekben a vezető részére előírt feladatokat. Elkészíti a törvényi előírásoknak megfelelően az intézmény alapdokumentumait, a tartalmi előkészítő szakasz munkálataihoz igénybe veszi a nevelőtestület közreműködését.

Folyamatosan tervezi, szervezi, irányítja, ellenőrzi és értékeli az intézmény tevékenységét, a folyamatos alkalmasság a szabályozásnak és a partneri elvárásoknak való megfelelés, és hatékonyság biztosítása érdekében.

Az óvodapedagógus arculata Személyiségének jellemzői:

- gyermekközpontúság
- megfelelő minőségű mintaadás

- biztonságot, harmóniát sugárzó személyiség
- rugalmasság és önállóság
- döntési és helyzetfelismerő képesség
- kapcsolatteremtő, kapcsolat kialakító képesség az óvoda partnereivel
- hivatástudat
- módszertani szabadság érvényesítése
- önismeretre épülő fejlesztés tolerancia
- jó kommunikációs képesség
- tudja figyelemmel kísérni a változásokat
- őszinteség, nyíltság és komplex látásmód
- törekedjen a feltételek gazdagítására, az élménygazdag óvodai légkörre, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésére
- személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik

Hivatásánál fogva törekedni kell arra, hogy higgyen abban, hogy minden gyermek fejleszthető. Fontos a gyermek tisztelete, és feltétel nélküli elfogadása.

- A nevelési feltételek megteremtése.
- Szükséges a gyermek iránti mély érdeklődés, az együttműködésre kész viselkedés.
- A gyermekközpontúság mellett a nevelőtestületnek a befogadó (inkluzív) szemléletet kell követnie.

Óvodapedagógus - dajka együttműködése

A program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusával összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekinti. Teljes magatartásával, beszédstílusával hatást gyakorol a kisgyermekre. Megfelelő szintű tájékoztatás után a csoport életében tevékenyen munkálkodik.

Közösségünk jellemzői

A jó munkatársi viszony megteremtésének feltételeit az óvoda minden dolgozója érvényesíti:

- óvodánk saját koncepciójának ismerete
- a csoportból egymás felé áradó, az egész óvodát betöltő barátságos légkör
- őszinte bírálat és segíteni akarás
- egyenletes nevelőmunka
- az esetleges nehézségek, és ezzel járó többletmunka együttes vállalása
- folyamatos ön- és továbbképzés
- új utak, lehetőségek keresése
- megfelelni a partneri elvárásoknak

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, tevékenységek és programok

Egészséges életvitel igényére való nevelés

A gyermek testi gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, testi épségének védelme. **Feladatok:**

- a gyermek higiénés nevelése,
- az alapvető higiéniai tennivalókra való szoktatás - a tisztálkodás, az anális toalett, a székelés és vizelés regulációja, a kulturált étkezés, a környezeti higiénia és rend, a balesetmentes viselkedés (a szúró-vágó eszközök használata), a ruházat tisztántartása, mindezek megtanítása – ezek gyakorlása, ellenőrzése, folyamatos korrekciója.

A kisgyermek mozgásigényének kielégítése**,** harmonikus, összerendezett mozgásainak kifejlesztése, a gyermek testi képességeinek fejlesztése.

Feladatok:

- a tudatos, célszerű, összerendezett cselekvés fejlődésének elősegítése az alapvető mozgásfunkciókban (a járásban, sietésben, futásban, lépcsőn járásban),
- az emberi kapcsolatokhoz nélkülözhetetlen humán mozgáskultúrában (játékban, feladatteljesítésben, együttes tevékenységben, segítésben, baleset-megelőzésben, fertőzést megelőző magatartásban).

Az egészségmegőrzés és az egészségfejlesztés, amely a tevékenykedő gyermek viselkedésében mutatkozik meg és a gyermek magatartására épül.

Feladatok:

- az egészséges életmód kialakítása, amely során kialakul a kisgyermek igénye a személyi és környezeti higiénére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre,
- az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére nevelés,
- egy adott élethelyzetben az egészségesebb megoldás választása, a másokon való segítségre nevelés.

Mindezek az egészség megvédésére történő beállítódást (attitűdöt), az egészség megvédésére vonatkozó érdeklődést, véleményt, szándékot, ″érzékenységet" nevelik a gyermekeknél.

- A szociális környezet kialakítása.

Feladatok:

- a szeretetteljes, harmonikus légkör, pajtási-baráti hangulat kialakítása, amely formálja a gyermek személyiségfejlődését.

Speciális gondozási, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok. *Feladatok:*

- az értelmi (érzelmi) fogyatékos kisgyermekek speciális gondozása szakértők bevonásával.

Az értelmi fejlesztés, az ismeretfejlesztés.

Feladatok:

- a kisgyermeknek egyre több ismeretet kell megszereznie és rendszereznie szervezetének működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről (pl. kórokozó, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás és pihenés, az érzékszervek higiénéje és védelme stb.),
- az egészség-védő, egészségfejlesztő biológiai ismereteket a gyermek értelmi szintjének mentén szerzi meg**,** rendszerezi (pl. a szív munkáját bemutató foglalkozás, a szívverés megfigyelése, a légzés szaporasága).

Az egészségvédelmi ismeretközlés lehetősége kiterjed az óvodai foglalkozások mellett a szabadidő más lehetőségeire is, így a játékra, a "kísérletezésekre", megfigyelésekre, a sétákra, kirándulásokra.

A szocializáció elősegítése és a szociális érzékenység fejlődése-fejlesztése. *Feladatok:*

- az óvodapedagógus és más felnőtt személyek magatartása elsajátítandó mintául szerepel, azaz modell-értékű,
- a gyermek-gyermek, valamint a felnőtt-gyermek kapcsolat érzelmi töltése, társkapcsolati igénye, biztonság-nyújtása biztosítja az együttérzés, az önzetlenség, a segítés, az önfegyelem kialakulását.

Az óvodai szocializáció közvetlenül kapcsolódik a családi szocializációhoz, az óvodának "csak" kiegészítő szerepe van a családi szocializáció mellett.

Az óvodapedagógusnak számítania kell arra, hogy lesznek gyermekek, akik nehezebben szocializálódnak (illeszkednek a közösségbe, nehezebben tartják meg a közösség szabályait), lesznek lassabban fejlődők, alacsonyabb értelmi szinten állók, érzelmileg "sérültek", higiénésen elhanyagoltak, és mások, akiknek harmonikus életvezetéséhez az óvónőnek sokkal több egészségpedagógiai ismeretre, érzelmes kapcsolatra, sajátos törődésre van szüksége.

A szegénység, a szociális kirekesztettség, az elhanyagoltság, a szeretethiány mély sebeket üt a gyermek lelkén. Az ilyen állapotú gyermek a nyílt és őszinte, a derűs és szeretetteljes, a biztonságot nyújtó óvodapedagógushoz vonzódik.

Ez a tény határozza meg az óvodapedagógus és a védőnő szociohigiénés (társas egészségvédő) karakterét, viselkedési normáját.

Egészségfejlesztési program

Feladatok és tevékenységek az egészségfejlesztésért

Feladat	Tevékenység	Határidő	Felelős
A csoportszobák környezetének kialakítása	A csoportnaplókban tervezett napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan	A tevékenységi tervekben meghatározott napokon	Óvodapedagógusok
Egészséges táplálkozás	-Minden nap tartunk gyümölcs kínálást. -Heti szinten a gyerekek, közösen készítik el az	-Minden nap délelőtt	Óvodapedagógusok

	aktuális gyümölcsöt, és zöldséget.	-kijelölt napon hetente egyszer	
Mindennapos testmozgás Alapozó terápia	Lehőségeket kihasználva, időjárástól függően, udvar vagy tornaterem. 5 éves kortól minden gyerek számára	Minden nap, beépítve a napirendbe Heti 2x	Óvodapedagógusok Alapozó terapeuta
Balesetmegelőzés segítségnyújtás	Év elején játékos formában átbeszélés, tevékenységek bemutatásával megelőzés. Nagyobb figyelmet igényelnek az újonnan érkező gyerekek.	Szeptember vége	Óvodapedagógusok
Személyes higiéné	Évente a TESTÜNK témakörében szervezetten felhívjuk a figyelmet a higiénés szokásokra. Játokos tevékenységek alkalmával el is játszuk, bemutatva a fontos napi tennivalókat.	Éves tervben és a csoport naplóban meghatározott időpontban	Óvodapedagógusok
Természeti környezet témájának feldolgozása	Természetvédelmi és jeles napok megünneplése. Az energiagazdálkodás, szelektív hulladékgyűjtés fontossága. Évszakok megfigyelése Növény és állatvilág	Éves tervben és a csoport naplóban meghatározott időpontban	Óvodapedagógusok
Társadalmi környezetünk feldolgozása	Lakhelyünk, nemzeti ünnepepeink, Könyvtár látogatása, városi közlekedés	Tevékenységi tervben	Óvodapedagógus

Együttműködés szülőkkel Családi sport délután	Családi programok, közös délutánok. Mozgásos játékok és vetélkedők	Május végén	Óvodapedagógusok

A természeti és társadalmi környezet megismerése, tapasztalatszerzés

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése több szempontból is kiemelt helyet foglal el az óvodai életben. A megismerés mellett nagyon fontos a környezethez való alkalmazkodás elősegítése. A környezet tárgyainak, eseményeinek elfogadása nagyon gyakran a mindennapi élet benyomásai feldolgozásának hatására következik be. Ezért nem lehet a környezetismeretről csak a foglalkozások keretén beszélni. Legtöbbször nem is ilyen alkalmakkor tágul a gyermek látókörének világa. A nap, mint nap megélt események felidézésekből, válaszkeresésekből adódó beszélgetések során annál inkább. Ezért a foglalkozásokat igyekszünk (a lehetőségek figyelembevételével) természetes környezetben megtartani. Gyakran teszünk sétát a közeli parkokban, utcákon az év minden szakában. Séták során lehetőség adódik a gyermekekkel való egyéni beszélgetésekre. A természetben végbemenő változásokat közvetlen közelről tevékenység közben figyelik meg. (levelek színeinek változása.) Megfigyeljük a fák fajtáit, az erdőben élő apró élőlényeket (bogarak, békák, gyíkok). A séták során gyűjtött terméseket, bogyókat a csoportszobákban kialakított természetsarokban helyezzük el. Szabadidőben lehetőség szerint barkácsolunk belőle (gesztenyéből, makkból, dióból, stb.). Sokat beszélgetünk az erdőben, mezőn élő állatokról, és közösen képalbumot készítünk. A vadon élő állatokról mesék, diafilmvetítés alapján beszélünk. Közben meghallgatjuk a gyermekek egyéni tapasztalatait is az állatkertben tett látogatásról.

Rövid ismeretterjesztő filmeket nézünk meg a szántóföldi munkákról, amelyekben a gyermekek megfigyelik az évszaknak megfelelő mezőgazdasági munkákat, lehetőség szerint közvetlenül is megismerkednek szabadban a mezőgazdasági gépekkel. Sétáink során lehetőség adódik a közlekedés megfigyelésére és gyakorlására.

Az állatvilághoz hozzátartoznak a madarak is. Minden évben figyeljük és várjuk a gólyák, fecskék érkezését. Megfigyeljük ezen állatok életmódját.

A természetbe beletartozik az állatvédelem is. Minden évben készítünk madáretetőket, azokba magvakat rakunk, s etetjük a madarakat. Télen megrendezzük a " madarak karácsonyát", amikor az erre a célra kijelölt fát madaraknak szánt magvakkal, madáreleséggel díszítjük fel. A háziállatokat a gyermekek mindegyike ismeri, sok tapasztalattal rendelkeznek róluk. Otthon szinte minden gyermeknek lehetősége adódik arra, hogy közelről megfigyelhesse, megsimogassa ezeket az állatokat. Bátran építhetünk gyermekeink megfigyeléseire, élményeire, amelyet szívesen megosztanak velünk.

Környezetvédelem

Óvodás gyermekeink még aktívan nem vesznek részt a tágabb környezet védelmében, de néhány elvárást már igénylünk tőlük:

- vigyázzanak a tisztaságra
- védjék az állatokat, növényeket

- gondozzák az élőlényeket és kíméletesen bánjanak az állatokkal

Formáljuk szemléletüket azáltal, hogy felhívjuk a figyelmüket a károsító jelenségekre, pl. szemetes környezet, megrongált tárgyak, épületek, víz és légszennyezések.

A szülőknek is felhívjuk a figyelmét a környezetvédelemmel kapcsolatos teendőkre, mert otthon, a családnak is van tennivalója e téren.

A gyermek és környezete közötti pozitív érzelmi viszony kialakítását erősítik a környezettel kapcsolatos ünnepeink:

- Víz Világnapja - március 22.
- Föld Napja - április 22.
- Madarak és Fák Napja - május 10.
- Állatvédelmi Nap - október 4.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek. Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környeztük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéde. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken való részvételt.
- Különbséget tudnak tenni az élő, és élettelen dolgok között.

Gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Nevelőtestületünk arra törekszik, hogy a nevelés területén ne legyen szegregáció és megvalósuljon a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése.

Alapelvek

A halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyerekek közösségi befogadásának alapvető feltétele, hogy a többségi közösség tagjai elfogadják, hogy ők is közénk tartoznak, ezért amihez a normál helyzetű, és képességű emberek hozzájuthatnak, ahhoz nekik is ugyanolyan joguk van hozzájutni.

A velük kapcsolatos tennivalók társadalmi alapelve az, hogy a társadalmi támogatások eszközeivel el kell érni, hogy megmaradhassanak otthonukban, és lakóhelyi közösségükben, így kapják meg az életvezetésükhöz szükséges támogatásokat.

A köznevelési esélyegyenlőségnek a társadalmi esélyegyenlőség céljait kell szolgálni. Nevelési intézményünkben a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek integrált módon kapják meg a megfelelő ellátást.

Kiemelt alapelvekként kezeljük

- A megkülönböztetés tilalma, egyéni bánásmód elve, mely vonatkozik a gyermek nemzetiségi- faji- származási, vallási, egészségi és társadalmi helyzetére egyaránt.
- Az emberi méltóság tiszteletben tartása.
- A szolidaritás erősítése.
- Méltányosság és rugalmas ellátás keretében biztosítani a nevelési program felülvizsgálatát, a személyre szóló fejlesztési programok elkészítését.
- A civil társadalom és önkéntesek erősítése, a kirekesztés elleni küzdelembe való bevonása.
- A neveléssel összefüggő hozzáféréskor figyelemmel kell kísérni, hogy a törvények által biztosított juttatások eljussanak hozzájuk.
- A neveléshez kapcsolódó szolgáltatások eléréséhez azonos feltételeket, esélyeket kell biztosítanunk.

Célok

- Intézményünk Alapító okiratában foglalt kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fogadása, integrált nevelése
- A szakértői bizottság szakvéleménye alapján külső szakemberek bevonása a személyiségfejlesztésbe.
- Biztosítani kell az egyéni sajátosságokhoz igazodó rendszeres és hatékony orvosi ellátást.
- A nevelés követelményeinek megállapításakor a gyerekek a képességeiknek megfelelő, teljesíthető, követelményekkel találkozzanak.
- Az óvodai egyéni fejlesztési tervek igazodjanak a gyermek képességeihez.
- Partnerkapcsolatok erősítésével az óvoda és iskola átmenet erősítése. - Széleskörű kulturális sport és egyéb programok szervezése a szülők bevonásával.

A migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek az a gyermek, akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.

- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó feladataink:

– **Felkészülés a gyermek fogadására**

Felkészülésünk a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is összegyűjtjük, szükség esetén utána olvasunk. Ezek az információk hozzásegítenek ahhoz, hogy jobban megérthessük a gyermek viselkedését, meghatározhassuk a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Ezeknek az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetjük.

– **Az érkező gyermekek empátiás fogadása**

A migráns gyermekek kezdeti viselkedését meghatározzák érzelmi beállítódásaik és előzetes szocializációs tapasztalataik.

Ezért feladatunk:

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékként való bemutatása a többségi gyermekek számára.
- A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatását apró lépésekben, a gyermek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc - figyelembe véve valósítjuk meg.
- A migráns gyermekeket segítjük a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Az óvoda egyéb foglalkozásai

- Kirándulások

Nevelő-oktató munkánk során tanulmányi kirándulásokat és egyéb látogatásokat szervezünk (múzeum, könyvtár, bábszínház) az óvodás gyermekek és szüleik részére. A kirándulások, látogatások anyagi fedezetét (amennyiben szükséges) pályázati összegből, szülők finanszírozása során biztosítjuk.

Nevelési időben szervezett térítésmentes „szolgáltatások”

a) Logopédus

b) Pszichológus

c) Gyógytestnevelés

d) Hitélettel történő ismerkedés.

Óvodapedagógusok által szervezett délutáni foglalkozások

a) Kézműves foglalkozások

b) Néptánc, népi játékok

c) Ovi modern tánc

d) Zenés torna

Nevelési időben szervezett térítéses „szolgáltatások” Szülői igények alapján.

(Részletes kidolgozást és az időpontokat az óvoda Éves Munkaterve tartalmazza)

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Iskolánk története

A Kántorjánosi reformátusság által alapított iskola alapításának pontos éve nem ismert, de minden bizonnyal a 16. század második felében, Kántorjánosiban, már református oktatás működött. Az első név szerint is ismert tanító, „Oskola Rektor", Kisvárdai János volt 1617-ben, így a 2019-es újraalapításnál ezt a dátumot jelölte meg a református gyülekezet az iskolája kezdetének. A Kántorjánosi iskola a 17–18. század folyamán a híres Debreceni Kollégium partikuláris iskolája volt, ezzel a nívós debreceni oktatás több eleme eljuthatott a településre. 1659-ben egy egyházmegyei végzés tekinthető az első minőségbiztosításnak, mellyel gondoskodtak arról, hogy csakis az egyház által elfogadott tanító kerülhet az iskola élére. A 18. század eleji történelmi események valamelyest visszavetették az oktatás ügyét is, majd Mária Terézia központosító politikájának köszönhetően az iskolarendszer stabilizálódott. A 18. században főként fiúk, kisebb részben leányok jártak az iskolába. Az oktatást egy tanító oldotta meg egészen a 20. század elejéig. 1907-től már férfi és női tanítót is alkalmazott az egyházközség, majd a 20. század során folyamatosan bővült a tantestület. Az 1948. június 20-i államosításig 9 tanerősre fejlődött az iskola. 1948-ban Kántorjánosi községben is sor került az egyházi tulajdonban lévő iskolák államosítására. Az államosítás során a református egyház tulajdonát képező 5 tantermes iskolát és 3 darab nevelői szolgálati lakást vettek állami tulajdonba, míg a görög katolikus egyháztól egy 2 tantermes iskolát és egy darab nevelői szolgálati lakást államosítottak. A növekvő igények kielégítésére 1963-ban két tantermes iskola és egy nevelői szolgálati lakás épült.
Intézményünkben 1970/1971-es tanévtől van lehetőség az enyhe értelmi fogyatékosok oktatására.
Minőségi változást jelentett az iskola életében az 1976-ban megépült 6 tantermes iskola átadása, hiszen így megoldhatóvá vált a délelőtti tanítás minden tanulócsoport részére.
A sportolási lehetőségek biztosítása érdekében 1977-ben készült el az iskolai sporttelep, majd 1981-ben a tornaszoba.
A 2003/2004-es tanévtől az iskola rekonstrukciója és bővítése következtében a munka feltételei a XXI. sz. elvárásainak megfelelőek.
2019. szeptember 1-től a Kántorjánosi Református Egyházközség visszavette az Általános Iskola fenntartói jogát, ezzel az évszázados oktatási tradíció újra a Református Egyház szolgálatai közé került.

Épület, berendezések:

Iskola fűtése: saját gázkazánnal rendelkezik az épület, amelyben radiátorral ellátott központi fűtés a jellemző.

Tantermek: méretük általában a törvény által előírt 1-4.évfolyamos maximum létszám esetén megfelelők, az 5-8.évfolyamos törvényi maximum létszáma esetén már kicsinek bizonyulnak. Megvilágításuk jó.

Tornaterem: iskolánk szabványos méretű tornateremmel rendelkezik.

Tanulópadok, székek: a korcsoportoknak megfelelő méretekben, kellő számban állnak rendelkezésre.

Tároló szekrények: kabát, esetleg egyéb személyes tárgyak elhelyezése a zárható szekrényben osztályonként elkülönítve lehetséges.

Mosdók: az épülettel egyidős technológiájú, mennyiségük elegendő.

Étkező: intézményünk melegítő konyhával és ebédlővel rendelkezik, de a tanulók étkeztetése az önkormányzat által fenntartott ebédlőben történik. Tanulóink önkiszolgáló – tálcás - rendszerben

étkeznek. A vállalkozó betartja a közétkeztetés számára előírt egészségügyi normákat, így állítva össze az étrendet.

Épületünk alapvetően nagy *közösségi terek*kel rendelkezik. A folyosók tágasak, az aula lehetőséget biztosít közösségi rendezvényekre. A folyosókon, aulában elhelyezett tárolók, faliújsággá alakított falfelületek színes tartalma, az évszakoknak megfelelő dekoráció, az aulában elhelyezett sok virág barátságossá teszi iskolánkat.

Az oktató-nevelő munkát szakmailag felkészült pedagógusaink látják el. Több pedagógusunk két diplomával, szakvizsgával rendelkezik. A sajátos nevelésű tanulók habilitációs, rehabilitációs foglalkozásain a tanulók fejlesztését gyógypedagógus végzi.

A település lakosságának heterogén összetétele következtében a családok életmódja, anyagi viszonyai nagyon változóak.

Tanulóink többsége hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű. Indulási hátrányaik a családi szocializáció hiányaira, valamint a családok értékrendjének és anyagi viszonyainak elégtelenségére vezethetők vissza. Ezek a családok nehezen fogadják el az intézmény értékrendjét.

Nehéz velük kontaktust teremteni, megnyerni őket az iskolai pedagógiai elképzeléseinek.

Az iskolába járó roma származású gyermekek aránya az utóbbi években folyamatosan emelkedő tendenciájú. Sajátos életmódjuk, hagyományaik, nyelvi nehézségeik oktatási – nevelési szempontból speciális feladatok elé állítják az iskola pedagógusait.

Az ingerszegény környezetből jött gyermekek beilleszkedését, felzárkóztatását segíti az egész napos benntartózkodás biztosítása, a napközis és tanulószobai foglalkozás igénybevételének lehetősége.

A beiskolázási körzetünkben élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól nagymértékben eltér, ezért nevelő és oktató munkánk ehhez a helyzethez igazodik. Tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is.

NEVELÉSI PROGRAM

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapvető értékek

Az iskolában a nevelés és oktatás meghatározott program szerint folyik. Az intézmény általános iskolai nevelést-oktatást végez. A református iskola a hagyományt, az értékeket, az értékrendet védi, ezzel magát az embert védi.

A keresztyén pedagógia feladata, hogy kísérje figyelemmel a különféle pedagógiai gondolkodásmódokat és az azokhoz kapcsolódó módszereket is. A következetességet kiegészíti szeretettel, a szükségletek kielégítését erkölcsi iránymutatással, az értő figyelmet pedig a követelmények és a szükséges korlátok egyértelmű felállításával. Intézményünk alapelve, hogy a nevelési-oktatási célok kitűzésében és végrehajtásában a keresztyéni alapelvek mellett a szülők és a pedagógusok együttműködése nélkülözhetetlen.

Olyan pedagógiai munka végzésére törekszünk, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a közérdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel.

Iskolánk nevelési és oktatási céljai között elsőbbséget élvez a személyiség- és képességfejlesztés, az értékközvetítés, a keresztyéni életre nevelés.

A református iskola nemes hagyományaihoz hű, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében történő nevelést folytat.

- Olyan fiatalok nevelése, akik képesek lesznek majd a teremtett világot, a természeti és társadalmi környezetüket megismerni, védeni és formálni, akik tudnak élni jogaikkal és teljesítik köztelezettségeiket.
- Célunk, hogy iskolánk hozzájáruljon a tanulóink személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához, segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását.
- Feladatunk, hogy kialakítsuk tanulóinkban a társadalmi együttéléshez, az önműveléshez, a munkavégzéshez, a testi és lelki fejlődéshez, valamint a továbbtanuláshoz szükséges alapvető képességeket és készségeket.
- Gondoskodnunk kell a különböző képességű, illetve eltérő ütemben fejlődő tanulók egyéni fejlesztéséről, a tanulók egyéni képességeit és a tananyag kiválasztását figyelembe véve, a differenciális és az új tanulásszervezési eljárások, hatékony tanítási módszereket (kooperatív óra, projekt, témahét stb.) alkalmazva.
- Isten minden embert a saját képmására, de csodálatosan egyedinek teremtett. Ennek szellemében vállaljuk fel a sajátos nevelési igényű tanulók integrált iskolai nevelését-oktatását.

A nevelési- oktatási alapelvei

- Az iskola keresztyén szellemiségével, - a történelmi és kulturális értékek megismerésére, befogadására, a nemzeti hagyományok, ünnepek ápolására nyitott - gyermekek nevelését vállalja.
- Az iskolába járó, bármely felekezethez tartozó tanuló számára – a szereteten alapuló, gyermekközeli, befogadó légkört biztosítunk.
- A hitoktatás lélekemelő erejére támaszkodva alapozzuk meg a gyermekek hitét, erkölcsi tartását.
- A barátságos légkör alapja a pedagógusok és alkalmazottak, egymás iránti tisztelete és nyílt, őszinte viszonya.
- A szülői házzal, a nevelő és oktató munka hatékonysága érdekében - nevelési célzatú - szoros és rendszeres kapcsolatot ápolunk.
- Szilárd alapismereteket nyújtunk tanulóink számára.
- Az óvodával kötött kapcsolataink révén – a zökkenőmentes és örömteli iskolába lépést szolgáljuk.
- Az 1-4.évfolyamon megteremtjük a családias légkört, a biztos alapismeretek elsajátítását.
- A magas színvonalú nevelői munkát, a tantárgyak által nyújtott lehetőségeket gazdagabbá tesszük - a keresztyén értékek közvetítésével.
- A tanórán kívüli programok, a szakköri kínálat fejlesztésével, versenyekbe való bekapcsolódás lehetőségének megteremtésével segítjük, erősítjük tehetségeinket.
- A tanulók környezet- és egészségtudatos szemléletét fejlesztjük a tanulmányi séták, kirándulások megvalósításával.
- A tudás - és kompetencia alapú oktatás egészséges arányának megteremtésével segítjük a tanulók motiválását, a tanulás eredményességét.

• Az egyházi – iskolai- és osztályközösségekben rejlő értékek segítségével biztosítjuk az iskolába járó tanulók számára a tartalmas diákéletet, az összetartozás, az empátia, a társadalmi szolidaritás kialakulását.

Olyan alapértékeket és tudást közvetítünk a tanulók felé, olyan alapkészségeket és kulcskompetenciákat alakítunk ki, mellyel felkészítjük tanulóinkat a továbbtanulásra, a folyamatos önképzésre, a saját életének irányítására, a későbbiek során az élethosszig tartó tanulásra.

Folyamatos feladatunk a gyermeki személyiség pozitív irányú alakítása, a tanulói morál kialakítása, a hagyományok, nemzeti és egyházi ünnepek megismerése, átörökítése.

A felelősségérzetüket és környezettudatos szemléletüket folyamatosan tudatosítanunk kell a természeti, társadalmi, emberi környezet alakításában.

Az egyéni talentum felismerése, tudatosítása, fejlesztése, az önismeret, önnevelés képességének kialakítása – a pedagógus közösség alapvető kötelessége.

Mindezek megvalósításához szükséges a Nemzeti alaptantervben szereplő kulcskompetenciák fejlesztése.

Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása a Nemzeti alaptanterv alapján

A Nat – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 5. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – rögzíti „az iskolai nevelés-oktatás tartalmi egységét, az iskolák közötti átjárhatóságot, meghatározza az elsajátítandó műveltségtartalmat, valamint kötelező rendelkezéseket állapít meg az oktatásszervezés körében, így különösen a tanulók heti és napi terhelésének korlátozására".

Az iskolák szakmai önállóságának teret engedve lefekteti a köznevelés szemléleti, elvi és tartalmi alapjait, azaz meghatározza az alapműveltség kötelezően közvetítendő tartalmait minden magyarországi iskola számára.

Az új NAT műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A fejlesztési feladatok és a közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.

❖ <u>A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott feladatok:</u>

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a Kárpát -medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismerése, az Európához tartozás erősítése,
- a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése,
- teljesítmény növelésére sarkalljuk tanítványainkat , hogy *az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő* legyen.

❖ A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott célok:

A családdal együttműködve:

- cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy tanulóink:

- a haza felelős polgárává váljanak;
- kifejlődjék bennük a hazafiság érzelemvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert;
- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjenek a tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára a maguk és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjenek meg és értsék meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A hatékony intézményes nevelés-oktatásnak nélkülözhetetlen eleme a szülőkkel történő együttműködés. Az intézmény a szülők számára nyújtott pedagógiai segítséggel, a szülők véleményének, javaslatainak befogadásával, hasznosításával teremti meg a sikeres együttműködést.

A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- 1-4. évfolyamon tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

- *Az erkölcsi nevelés*
- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése.
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése.

- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése.
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés.
- A tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés.
- A kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása.
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

- *Nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. - Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése.
- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját.

- *Állampolgárságra, demokráciára nevelés*

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a magatartást jellemezze:

- a törvénytisztelet,
- az együttélés szabályainak betartása,
- az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, - az erőszakmentesség, - a méltányosság.

Az iskola megteremti a lehetőségét annak, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és biztosítja a honvédelmi nevelést.

Fejlődjön ki a tanulókban a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra, amelyet a közügyekben való részvétel megkíván.

A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A tanulók képessé váljanak az érzelmeik hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulókban fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés, - a szexuális kultúra kérdései.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra, a test, lelki egészségre nevelés.
- A helyes táplálkozásra,a mozgás megszerettetésére,a stressz-kezelés módszereinek alkalmazására nevelés.
- A lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés.
- A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.
- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulókban saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják. ÖKO ISKOLA

- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá.

- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.

- A tanulók ismerjék meg a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő.

- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

- A tanulók életkorához igazodva átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.

- Tevékenységeken keresztül törekedni kell arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálják hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát.

- Képessé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

- Fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén.

- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.

- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát.

- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére. - A médiatudatosságra nevelés.

- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

<u>Minden pedagógus teendője:</u>

– felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít;

– útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáférésével kapcsolatban;

– annak megtanítása, hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;

– hogyan használhatók a könyvtári és más információ - források;

– hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;

– melyek az egyénre szabott tanulási módszerek;

– miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;

– hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek;

– olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével; – a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Cél: a személyiségfejlesztő tanítás.

A pedagógiai munka középpontjában:

• a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése,

• a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása,

• a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;

- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;

- A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében

- Ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.

- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.

- A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.

- Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

Mindezek megvalósításához a pedagógus feladata:

- A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.

- A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).

- A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.

- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.

- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.

Képesség-kibontakoztatás támogatása

A tanulói teljesítmény értékelésének egyik célja,

- segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását,

- hozzájáruljon, hogy a pedagógus folyamatosan meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról,

- lehetőséget biztosítson a pedagógiai munka nyomon követésére, az újratervezésére,

- a célok újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulók fejlődése megkívánja.

Az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka figyelembe veszi a tanuló előzetes tudását, aktuális fejlettségi szintjét, egyéni fejlődési lehetőségeit, életkori sajátosságait, az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatását és a pedagógiai célokat.

Diagnosztikus mérés: egy tanítási óra, tanulási egység, téma vagy program megkezdése előtt végzett adatgyűjtés.

A diagnosztikus értékelés kiterjedhet:

- a tanulók meglévő tartalmi tudására,
- aktuális készség- és képességfejlődési szintjére, - hozzáállására, - viszonyulására.

Az értékelés során figyelembe kell venni:

- a tanuló életkori sajátosságait,
- a tanulás korábbi és aktuális környezeti tényezőiről rendelkezésre álló információkat, - a pedagógiai célokat.

Az eredmények visszajelzésével a pedagógus útmutatást tud adni a tanulónak a tanulást várhatóan leghatékonyabban segítő tanulási módokról.

A tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése teszi lehetővé a tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követését.

A kiinduló állapot értékelése és a fejlesztő, segítő támogató értékelés önfejlesztésre és kitartásra ösztönzi a tanulót fejlődésének, valamint tudásának gyakori, interaktív módon történő visszajelzésével.

Célja:

- a tanuló erősségeinek és hiányosságainak felmérése,
- az éppen kihívást jelentő célok meghatározása,
- a nevelési-oktatási gyakorlatnak a célok eléréséhez történő igazítása.

Az összegző értékelés célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje milyen mértékben felel meg a célként kitűzött tanulási eredményeknek.

Az összegző értékelés minősítő jellegű, de lehet részletes szöveges értékelés is, amely rendelkezik a fejlesztő, tanulástámogató értékelés jellemzőivel. Az első évfolyam végén a tanuló összegző értékelése szöveges formában történik.

Az iskolakezdést követő első félévet minden szempontból bevezető, fejlesztő szakasznak szükséges tekinteni, ezért a pedagógus ebben az időszakban a szöveges formában megfogalmazott fejlesztő, tanulást segítő értékeléseket elsősorban szakmailag megalapozott megfigyeléseire építheti.

A szöveges értékelés lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló és a szülő részére a tantárgyi előrehaladásról és a kompetenciák fejlődéséről a pedagógus a tapasztalatain és a követő méréseken alapuló, részletes tájékoztatást nyújtson.

Az értékelés az 1. évfolyamot követően az iskola pedagógiai programjában rögzített módon, a jogszabályoknak megfelelően történik.

❖ Kulcskompetenciák, a kompetencia alapú oktatás pedagógiai feltételrendszerének kialakítása

A kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, a változások irányát és tartalmát cselekvően lesznek képesek befolyásolni.

A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek hátterében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.

A tanulási területeken átívelő általános kompetenciák, azokat jellemzői egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az iskolai kompetencia fejlesztés koncepciója:

Fejlesztési irányok
Egységes, befogadó (komprehenzív) iskolarendszer
Helyi tanterv - kötött és szabadon választható tananyagtartalom
Egyéni képességekhez igazított tananyagválasztás
Tanulóközpontú, differenciált módszertan
Képességfejlesztés, kompetencia alapú oktatás
Aktív tanár – aktív tanuló (megváltozott tanárszerep)

Hatékony tanulási módszerek alkalmazása, a tanulók cselekedtetése
Reális teljesítményértékelés
Integráció és integrált oktatás, felzárkóztatás

Várható eredmények:

- a tanulói teljesítmény javulása
- a hátrányok csökkentése, felzárkózás
- a tehetség felismerése,
- az iskolai hiányzások csökkenése
- pedagógusok szerepének megváltozása

A megvalósítás folyamata:

- Az alapelvek, célok és feladatok kidolgozása minden kompetencia területre.
- A tananyag kijelölése – lokalizálása, az egyes programelemek elhelyezése a tantárgyi struktúrában (tantárgyakhoz, műveltségi területekhez, osztályfőnöki programokba, modulokhoz, tanórán kívüli tevékenységekbe).
- Időbeli elrendezése (pl.: projektek).
- Fejlesztési eljárások és módszerek megválasztása (fejlettségi szintnek megfelelően). ▪ A kompetenciafejlesztés komplex taneszköz-rendszerének alkalmazása:

- programtanterv
- tanulói eszközök - tanári eszközök
- értékelő eszközök
- digitális eszközök, informatikai fejlesztés.

- A kompetencia fejlesztését támogató rendszer:

- külső továbbképzések (tanárok felkészítése)
- belső továbbképzések (önképzés, beechmarking)
- mentorálás (program-karbantartás)
- szaktanácsadás igénybe vétele

- A tanuló hatékony megismerését szolgáló technikák alkalmazása:

- pedagógiai diagnosztika,
- tehetségazonosítás,
- tanulási stratégiák és módszerek alkalmazása,
- tanulási problémák felismerése (nehézségek, zavarok, akadályozottság),
- részképesség-zavarok kiszűrése,
- a személyiség komplex megismerése.

▪ Az alkalmazott mérés-értékelés - az értékelés elveinek kidolgozása:

- diagnosztikus (bemeneti) mérések - formatív (visszajelző, szabályozó) mérések
- a tanulói fejlődés nyomon követése
- szummatív (lezáró – minősítő) mérés-értékelés ▪ Módszertani elemek:
- tanulásszervezési javaslatok,
- tanórai differenciálás heterogén csoportban,
- kooperatív tanulás,
- tevékenységközpontú pedagógiai gyakorlat,
- a drámapedagógia eszközei,
- egyéni és csoportos projektmunka,
- átfogó tanítási szakaszok (epochák) beillesztése a tanulás-tanítási folyamatba,
- prezentációs technikák elsajátítása és alkalmazása,
- tanulói értékelési technikák (önértékelési eljárások) gazdagítása.

▪ A tanulni tanulás kognitív és affektív kompetenciájának fejlesztése:

- a tanulásmódszertan beépítése az iskola tevékenységrendszerébe,
- a tanulók tanulási stratégiáinak és módszereinek megismerése,
- a tanuláshoz való viszony (attitűd) feltérképezése, a változások követése,
- a motivációs bázis megismerése és formálása,
- a tanuláshoz szükséges alapkészségek felmérése és eljárások alkalmazása, - a tanuláshoz szükséges komplex személyiségelemek megismerése.

A nevelési program és a helyi tanterv szoros egységet alkot. A nevelési programban meghatározott nevelési alapelveket, a kitűzött célokat és feladatokat elsősorban a tanítás – tanulás folyamatában a helyi tanterv megvalósításával és a tanórán kívüli tevékenységgel éri el az iskola.

A tanulói aktivitásra épített pedagógiai gyakorlat során arra törekszünk, hogy minél hatékonyabb legyen az ismeretek több szintű elsajátítása (ismeret, megértés, alkalmazás, komplex műveleti szintű alkalmazás), ezáltal a tanulói képességeket magas szintre fejlesztjük, s a tágan értelmezett tudáson (készség) túl a megtanultakhoz való viszonyt (attitűd) is formáljuk. Segítjük a tanulókat a saját önfejlesztő stratégiájuk felépítésében és megvalósításában (életpálya-építés). A tananyag cselekvő feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozza a tanulók: műveltségét, világszemléletük, világképük formálódását, társas kapcsolataik alakulását, eligazodásukat saját testükön, lelki világukban, tájékozódásukat szűkebb és tágabb környezetükben.

Végső célunk, hogy bátorító – megengedő tanári attitűddel megalapozzuk a jó kompetenciaérzésüket, pozitív énképüket és aktív cselekvési szándékukat.

Az iskolában folyó oktató – nevelő munka pedagógiai alapelvei

Nevelő – oktató munkánk során a személyiség harmonikus fejlesztése érdekében az alábbi **pedagógiai alapelveket** tartjuk szem előtt:

- iskolánk nevelő – oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, a szolidaritás és a tolerancia értékei hassák át a tanítási – tanulási folyamatokat;
- kiemelt figyelmet fordítunk az emberiség előtt álló közös problémákra és a különböző kultúrák iránti nyitottságra;
- pedagógiánk elfogadott alapelve: a komplexitás elve;
- a nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében;
- az iskola valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát;
- a tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység-központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg;
- alkotó pedagógiai klímát teremtünk az eredményes munka érdekében;

biztosítjuk tanulóinknak az önmegvalósítás lehetőségét;

- egyenlő feltételeket nyújtunk gyermekeinknek a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez;
- minden támogatást megadunk ahhoz, hogy tanítványaink elsajátítsák az élethosszig tartó tanulás alapjait, valamint a folyamatot megkönnyítő készségeket, képességeket és kompetenciákat;
- a különféle összefüggésekre alapozott és begyakorolt természettudományos és műszaki műveltséget a tanulók hatékonyan alkalmazni tudják a mindennapi életben és a munka világában.

Az iskolában folyó oktató – nevelő munka pedagógiai céljai

Református iskolánk legfőbb nevelési célja, hogy református egyházunk számára olyan református értelmiségi fiatalokat képezzen, akik felnőttként szilárd alapjait képezik majd egyházunk gyülekezeteinek, s akik társadalmunk értékes, aktív tagjai lesznek.

Célunk, hogy iskolánk biztosítani tudja a tanulók számára a tanuláshoz szükséges egészséges, otthonos környezetet, igyekezzen korszerű technikai eszközökkel segíteni az ismeretek minél hatékonyabb elsajátítását.

Célok az alapfokú nevelés – oktatás1-4.évfolyamon :

- az iskolába lépő kisgyermekben óvja és fejlessze a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot;
- vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- tegye fogékonnyá a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a társadalom értékei iránt;
- az iskola adjon teret a gyermek játék – és mozgás iránti vágyának; segítse a gyermek természetes fejlődését, érését;

- az iskola a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen; • az olvasás iránti kedv felkeltése, fenntartása;
- mélyrehatóan alapozzuk meg az alapkészségek elsajátítását.

Célok a nevelés – oktatás 5-8.évfolyamon:

- folytassa az első szakasz nevelő – oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését;
- alapkészségek kimunkálása (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) és differenciált fejlesztése;
- a gyerekeket - érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a továbbtanulásra, a társadalomba való majdani beilleszkedésre;
- fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét, és kreativitását;
- a pedagógiai munkánkat jellemezze: a következetes követelés és igényesség, a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság; középpontjában a személyre szóló fejlesztés álljon;
- a „tanulás tanulása" és az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása minden gyermek számára elérhetővé váljon;
- alakítsa ki az egyéni életélés kultúráját, a konstruktív életvezetés képességét; személyiségében legyen: humánus, erkölcsös, fegyelmezett, kötelességtudó, nyitott, kreatív.

Az iskolánkban folyó nevelő – oktató munka pedagógiai feladatai

Feladatok az1-4.évfolyamon:

- református szellemiségű erkölcsös, egyházunkhoz hű és értékes fiatalokat neveljen
- a pedagógiai munka középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése álljon;
- alapozzuk meg a tanuláshoz való pozitív viszonyt (attitűd);
- a tanítás-tanulás folyamata játékos formában történjen;
- alapozza meg a tanulási szokásokat és módszereket;
- támogassa az egyéni képességek kibontakozását;
- működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában;
- a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését.

Feladatok az 5-8.évfolyamon:

- fejlessze a tanulókban azokat a képességeket, készségeket, amelyek a természeti, társadalmi és emberi környezettel való harmonikus, építő kapcsolatokhoz szükségesek;

- az aktív tanulási tevékenységek (kooperatív tanulási technikák) közben fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritás-érzését, empátiáját, toleranciáját;
- tudatosítsa a tanulókban a közösség demokratikus működésének értékét, jellemzőit;
- az elemi műveltség alapjainak lerakása, elmélyítése
- a tanulási stratégiák és módszerek elsajátíttatása;
- a tanulók kapjanak folyamatos visszajelzést a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minősítéséről.

Az iskolánkban folyó nevelő – oktató munka pedagógiai eljárásai

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat – és problémamegoldáshoz;
- megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását, a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembe vétele;
- a kreativitás fejlesztése: az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés;
- a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával;
- a mentális képességek célirányos fejlesztésével az önálló tanulás és az önművelés alapozása;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív – interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;

heurisztikus tanulási helyzeteket és rendszerező ismeretszerzési élményeket egyaránt kínálunk tanulóinknak;

- az iskolában folyó nevelő – oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket;
- alkalmazzuk a tanuló - megismerési technikákat, módszereket, és eszközöket.

Az iskolánkban folyó nevelő – oktató munka pedagógiai eszközei

-
- Minden gyermek számára biztosítjuk képességeinek, érdeklődésének illetve távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat;

- a tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele;
- személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására;
- a mentális képességek céltudatos fejlesztésével: az önálló tanulás és az önművelés alapozására, gyakorlására;
- az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül;
- megismerjük és alkalmazzuk a szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztésére kidolgozott tanulói és tanári eszközrendszert, az SDT kínálta lehetőségeket;
- a nevelési – oktatási eljárások pedagógiai eszközeit a kooperatív / tevékenységközpontú pedagógiával/technikákkal ötvözzük.

Tevékenységközpontú pedagógiák

A tevékenységközpontú pedagógiák alappillére a tanulás, a tevékenység önállóságának kialakítása, a csoportban megvalósuló interakciók lehetőségének megteremtése.

A tanulási folyamat során alkalmazott módszerek és szervezeti keretek széleskörű alkalmazása valósul meg, amely lehetővé teszi egy-egy képesség fejlesztésének sokoldalú megközelítését.

Egyaránt kínálunk tanítványainknak heurisztikus (felfedező) tanulási helyzeteket és rendszerező ismeretszerzési élményeket, hozzájuttatva őket a tudás öröméhez. A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési technikák elsajátítása. A tanulók a megszerzett tudásukat, valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében is alkalmazzák.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munkánk során funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és a szummatív méréseket. Hasznosítjuk az országos mérés során elért eredmények tapasztalatait.

Alkalmazzuk a tanuló-megismerési technikákat, módszereket és eszközöket, mint a:

- megfigyelés
- kérdőív
- interjú
- dokumentum - elemzés
- mérések
- ok feltárás, szakvélemény
- esetleírás.

- Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait, mintákat nyújtunk a feladat - és problémamegoldáshoz, kialakítjuk az önálló tanulás és az önművelés képességét.
- Mindennapi teendőknek tartjuk a diákönkormányzat folyamatos, érdemi működtetését.
- Az interkulturális oktatás megszervezése szolgálja a kisebbségi kultúrák megismertetését.
- A pedagógiai folyamat rendszerszemléletű megszervezése.
- Állandó és folyamatos elvárásként fogalmazzuk meg a differenciált tanulásszervezési eljárások tanórai és tanórán kívüli mindennapi alkalmazását.

Differenciált tanórai képességfejlesztés

- A differenciált rétegmunka biztosítja a tanulók egyéni képességeihez igazodó fejlesztést, az egyéni tanulási utak kimunkálását;
- alapja nem merev, homogén csoportokba történő sorolás, hanem rugalmas, átjárható rendszer kialakítása;
- lehetőség a gyermek számára, olyan képességeihez igazodó nehézségű feladat kiválasztása, amely sikerélményt biztosít számára;
- akkor hatékony, ha differenciált értékelési – és követelményrendszer társul hozzá.

Differenciált osztálymunka:

➢ a tanítás tartalma szerinti differenciálás;

➢ azonos témában a logikai műveletek nehézségi foka szerinti differenciálás.

o differenciált feladatok az egyes tanulók számára a képességek szerinti gyakoroltatáshoz;

o individuális foglalkoztatás (pl.: nyomtatott szöveg egyéni feldolgozása, feladatlapok megoldása, programozott oktatás, stb.);

o csoportmunka, adott témák, problémák közös megoldása; o problémafelvető, gyakorlati alkalmazást igénylő feladatok megoldása, a gondolkodási műveletek és logikai alapformák komplex, integratív alkalmazásával;

o kooperatív tanulási-tanítási technikák gyakoroltatása.

Projekt

Komplex módon teremti meg a probléma mind több összefüggésének megismerését.

A projekt szerkezeti felépítése: o témaválasztás, célok meghatározása o tervezés, téma feladatokra bontása o szervezés, megvalósítás, o nyilvánosságra hozatal, záró értékelés.

Kooperatív csoportmunka o A kooperatív munka alkalmazkodik a gyerekek szükségleteihez, a tanulás cselekvés és aktív részvétel révén jön létre, segíti az ismeretszerző és társas készségek fejlődését.

Témahét

Azt intézmény által megszervezett témahét:

o Célunk intézményünkben egy moduláris oktatási program megszervezése (pl. egészséges életmód, környezetvédelem, demokráciára nevelés, játék, érzelmi-erkölcsi nevelés stb. témakörben) tanévenként.

A kompetencia alapú oktatási programok általános pedagógiai alapelvei:

- a pedagógusszerep segítő, támogató jellege; a képesség - és személyiségfejlesztés harmóniája,
- a kognitív tanulási képességek és a személyiség egészének fejlődését meghatározó szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése, egészséges arányának megteremtése;
- differenciálás, esélyegyenlőség, esélyteremtés;
- differenciált tanulásszervezési módszerek alkalmazása;
- gyakorlat-központúság,
- a mindennapi életben hasznosítható, a társadalmi környezet változásainak és igényeinek megfelelő ismeretek közvetítése, tudás átadása és a megszerzett tudás felhasználása;
- megfelelő arányt kell találni a készség- képességfejlesztésre és az ismeretszerzésre fordított idő között; egyensúlyt kell teremteni az egyéni tanulás, a felfedeztetés, illetve a páros, kooperatív és frontális oktatás között.
- a tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység-központú tanítói gyakorlat megvalósításának támogatása;.
- tantárgyi integráció és feltételrendszerének megteremtése;
- motiváló tanulási környezet;
- a mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme; melyek nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják.

Feladatok:

- ✓ különbségek felmérése;
- ✓ szegregálódás csökkentése,
- ✓ a személyiség egészének fejlesztése,
- ✓ az olvasás, szövegértés, szövegalkotás szintjének emelése;
- ✓ a gondolkodási képességek fejlesztése,
- ✓ a motiváció erősítése;
- ✓ tanulás tanítása, logikus gondolkodás fejlesztése

✓ az integrációs oktatást segítő program módszertani elemeinek a működtetése.

Az iskola által felvállalt tevékenységi területek sajátos munkaformáinak és eszközeinek az alkalmazása

- Kulturális és művészeti programok
- pl. énekkari munka, művészeti jellegű bemutatók, hagyományápolás, történelmi évfordulók megünneplése, képzőművészeti kiállítások, stb.
- Értékteremtés, gazdálkodás
- pl. iskolai önkiszolgálás, értékteremtő munkák, tanterem védnöksége, ruhagyűjtés, papírgyűjtés, tanulói ügyeleti rend, részvétel ünnepi műsorokon.
- Szociális szolgáltatás pl.: iskolai prevenció bűnmegelőzési programok, deviancia kezelése, stb.
- Környezetkultúra pl.: környezetszépítő akciók, hulladékgyűjtés, évszaktúrák, stb.
- Egészséges életmód és testkultúra
- pl.: mentálhigiéniai felkészítés, sport- és játékdélutánok, sportvetélkedők, fizikai állóképesség fejlesztése, stb.
- Az önálló szellemi tevékenység kibontakoztatására irányuló eszközök és módszerek alkalmazása
- pl.: öntevékeny kutatás ösztönzése, értékteremtő önálló alkotások készítésére bátorítás, önképzőköri szereplés, dolgozatíró pályázatok hirdetése, stb.

Tárgyi eszközök használata a tanórai és tanórán kívüli munka során:

- a hagyományos tantárgyi szemléltető eszközök rendszeres használata, (pl.: térképek, makettek, modellek, hang- és képanyagok, írásvetítő stb.);
- a nyelvoktatás modern technikáinak az alkalmazása;
- számítástechnikai programcsomagok használata az egyes tantárgyak tanítása során.(pl.: SDT kínálta lehetőségek, az egyes kompetencia területekre készített programok, stb.),
- egyéni fejlesztő programok alkalmazása a felzárkóztató, fejlesztő és tehetséggondozó foglalkoztatások során,
- az önálló tanulás támogatásához színvonalas könyvtári szolgáltatás nyújtása;
- tanulói portfolió készítése, a tanuló éves munkáinak és eredményeinek az összegyűjtése;
- gyakorlólapok, feladatlapok, differenciált munkalapok készítése a tanulók egyéni munkájának segítéséhez;
- mérőlapok alkalmazása: a diagnosztikus és formatív mérések eszközeit iskolai szinten készítjük el vagy választjuk meg; a szummatív mérésekhez standardizált mérőeszközöket alkalmazunk;
- a tehetséggondozás érdekében tehetséggondozó szakkörök működtetése, a tehetséges gyerekek részvételének a biztosítása a tanulmányi versenyeken;

- a tanulók önnevelésének az iskolai megalapozása.

A számba vett pedagógiai eljárások és eszközök az intézmény teljes tevékenységi rendszerét lefedve az összes iskolai cél és feladat megvalósítását szolgálja. Így a következő fejezetben tárgyalt személyiségfejlesztés és közösségi nevelés cél- és feladatrendszerének a végrehajtását is. Ezért az alkalmazott eljárásokat és eszközöket a fejezetben már nem ismételjük meg.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanítás – tanulás folyamatában a személyiség fejlesztése nem csak a diákok életében fontos, hanem a pedagógusok tevékenységénél is meghatározó terület.

A nevelő személyiségének fontos eleme a hitelesség, az elfogadás, az empátia, önmaga állandó fejlesztése.

Ehhez az iskolavezetésnek meg kell teremteni minden alkalmat, a nevelőtestületnek pedig élni kell ezekkel a lehetőségekkel.(csoportos, fejlesztő módszerek, tréningek, autodidakta tanulási eljárások stb.)

Nevelő és oktató munkánk alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink

- *A tanulók erkölcsi nevelése*

Feladat: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.

- *A tanulók értelmi nevelése*

Feladat: Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére törekvés igényének kialakítása.

- *A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése*

Feladat: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása, a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

- *A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése*

Feladat: Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása.

- *A tanulók akarati nevelése*

Feladat: Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igények felébresztése. A kitartás, a szorgalom,a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

- *A tanulók nemzeti nevelése*

Feladat: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

- *A tanulók állampolgári nevelése*

Feladat: Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismerése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységre, az iskolai és helyi közéletben való részvételre.

- *A tanulók munkára nevelése*

Feladat: Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

- *A tanulók egészséges életmódra történő nevelése*

Feladat: A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása, az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása. Az egészséges életmód iránti igény kialakítása, amely megvalósul a természettudományok tanítása során és beépül a komplex személyiségfejlesztésbe.

Összefoglalva:

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat a következő területekre bonthatjuk:

- az értelem kiművelése (hatékony, önálló tanulás)
- segítő életmódra nevelés (szociális és állampolgári kompetencia)
- egészséges és kulturált életmódra nevelés (szoc. és állampolgári kompetencia)

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az iskolai egészségfejlesztés (vagyis a tanulók egészséges életmódra nevelése, a betegségek megelőzése) akkor hatékony, ha teljes körű. Ez az alábbiak teljesülését jelenti:

- Mindegyik fő egészség-kockázati tényezőt (egészségtelen táplálkozás, mozgásszegénység, a lelki egészség hiányosságai, egészségműveltség hiányosságai – befolyásolja.
- Az iskola mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van.
- Az egészségfejlesztést megvalósító iskola minden tanulója részt vesz benne.
- A teljes tantestület részt vesz benne (miközben az iskola összes nem-pedagógus dolgozója is segíti). A pedagógusok fő segítője az iskola-egészségügyi szolgálat.
- Bevonja a szülőket és az iskola közelében működő, erre alkalmas intézményeket és civil szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét, pl. a fenntartót is.

Az egészségfejlesztés iskolai kritériumai:

- az egészséges táplálkozásra nevelés,
- az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,
- a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése

- az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése területére terjednek ki.

A teljes-körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését: • a tanulási eredményesség javítása;

- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;
- bűnmegelőzés;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stressz kezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása;
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése; • a társadalmi tőke növelése.

Iskolánkban a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokat az alábbi témakörökben kívánjuk megvalósítani:

- Balesetek, baleset megelőzés
- Szenvedélybetegségek és megelőzésük
- Az egészséges táplálkozás – helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása
- Testi –és szájhigiénia
- A lelki egészség
- A testmozgás – az egészség, betegség kapcsolata
- A tanulók testi egészségének ellenőrzése, fizikai állapotmérés
- Az egyén és az őt körülvevő közösség: felelősségünk
- Művészetek egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai
- Társas kapcsolatok

Egészségfejlesztési és egészségnevelési célok, feladatok, siker kritériumok

Célok	Feladatok	Sikerkritériumok

1.BALESETEK, BALESET - MEGELŐZÉS	Minden nevelő tanmenetében jelenjen meg a balesetvédelmi oktatás.	Minden évfolyamon megtörténik a tanulók megfelelő tájékoztatása, kevesebb baleset történik.

1./a Az egészségfejlesztés az oktatás – nevelés valamennyi területén jelenjen meg.	Szaktárgyanként jelenjen meg a tanmenetekben, - tantárgyi koncentráció.	Biztonságos eszközhasználat és feladatvégzés.
2.SZENVEDÉLYBETEGSÉGEK ÉS MEGELŐZÉSÜK 2./a Képessé váljanak a környezeti ártalmak felismerésére, csökkentésére. Drog – prevenciós program.	A szenvedélybetegségek és károsító hatásuk megismertetése minél több kommunikációs csatornán keresztül. Kritikus gondolkodásmód fejlesztése, tudatos szemléletformálás, önbizalom erősítése, konfliktusok feloldása.	Prevenció erősödik, jó irányba fejlődik a tanulók személyisége. Kialakul a reális „énképük”,szabadidejüket hasznosan töltik. A tanulók nem próbálják ki, vagy időben kérik szakember segítségét.
3.**AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS – HELYI TERMELÉS, HELYI FOGYASZTÁS ÖSSZEKAPCSOLÁSA** 3./a Az egészséges táplálkozás megismertetése, helyes táplálkozási szokások kialakítása, jótékony hatásuk	Településen fellelhető zöldségek, gyümölcsök megismertetése, iskolai gyakorlókertben minél szélesebb körű termesztése. Egészséges táplálkozási és tudatos vásárlói – fogyasztói szokások kialakítása.	A tanulók megismerkednek az egészséges zöldség és gyümölcstermesztéssel. Egyre több tanuló választja az egészséges ételeket. Változnak a családok táplálkozási szokásai.

4.TESTI – ÉS SZÁJHIGIÉNIA 4./a Helyes fog – és testápolási szokások kialakítása	Ismeretszerzés és ismeretbővítés a testi higiéniáról, elhanyagoltságból eredő betegségek és következményei. Helyes fogmosási technika elsajátíttatása, a tanulók évenkénti egészségügyi szűrővizsgálata. Egészségügyi előadások, iskolai egészségnapok szervezése.	„ Tisztaság fél egészség!” A tanulók ápolt külsővel, önmagukra igényesen jelennek meg az iskolában. A tanulói és környezeti komfortérzet növekedése.
5. A LELKI EGÉSZSÉG	A test és lélek harmóniájára való rávilágítás, szakemberek bevonásával előadások formájában.	Fontossá váljék a lelki egészség!

5./a „Ép testben ép lélek! „	Tanulók szociokulturális hátterének feltérképezése, személyes krízishelyzetek felismerése és kezelése, szükség esetén szakemberek bevonásával.	A tanulók reális önismeretének alakulásával javul az egyén, a család és iskola kapcsolata. Csökken a tanulói agresszió, hatékonyabb tanulási irány erősödik.
6.A TESTMOZGÁS – AZ EGÉSZSÉG, BETEGSÉG KAPCSOLATA 6./a Aktivizáljuk tanulóinkat a rendszeres testmozgásra.	Motiváljuk a tanulókat a rendszeres testmozgásra. Felhívjuk figyelmüket a mozgásszegény életmód egészséget károsító következményeire. Választható egészségfejlesztő sporttevékenységek szélesebb körű biztosítása.	Növekszik a sportot űző, rendszeres mozgást végző tanulók száma. Javul a szellemi teljesítő képességük. A mozgás mindennapi szükségletté, örömmé válik. Edzettebb és egészségesebb tanulóink lesznek.

7.A TANULÓK TESTI EGÉSZSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSE, FIZIKAI ÁLLAPOTMÉRÉS 7./a Tanulók fizikai állóképességének mérése	Évenkénti szűrővizsgálatok megszervezése. Kapcsolattartás az iskolaorvossal és védőnővel, fogorvossal. Fizikai állóképesség mérésének lebonyolítása.	Rendellenességek korai kiszűrése, a tanulók szakrendelésre irányítása. A tanulók önmagához viszonyított állóképessége erősödik.
8.AZ EGYÉN ÉS AZ ŐT KÖRÜLVEVŐ KÖZÖSSÉG EGÉSZSÉGE: **FELELŐSSÉGÜNK** 8./a Önálló ismeretszerzés, probléma megoldó gondolkodás kialakítása, az élethosszig tartó tanulás fontossága	A tanulók önmagukért és környezetükért érzett felelősségtudatának kialakítása, formálása. Tanulják meg elkülöníteni az egészségüket védő és károsító szokásokat. Végezzenek kutató munkát a szaktanárok és a DÖK irányításával.	Aktív részvétel az iskolai programokon, erősödik az iskola – család – gyermek kapcsolata, szemléletváltás a családokban is. Erősödik a feladattudatuk, feladattartásuk. Fejlődik problémamegoldó és kritikai gondolkodásuk.
9.MŰVÉSZETEK EGÉSZSÉGES SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉST ÉS TANULÁSI	Biztosítsuk a tanulók önkifejeződési lehetőségeit a különféle művészeti ágakon	Nyitottabbá és befogadóbbá válnak a különböző művészeti irányzatok, ill. a magyar -
EREDMÉNYESSÉGET ELŐSEGÍTŐ HATÁSAI 9./a Tantárgyi koncentrációk összhangjával erősítsük a tanulók művészetek iránti befogadó képességét.	keresztül. Szakkörök és tanórán kívüli tevékenységek kínálatának szélesítése, hagyományőrző szokások ápolása és megismertetése, multikulturális napok szervezése.	és más népek kultúrája iránt. Fejlődik esztétikai és művészi érzékük, mozgáskultúrájuk, kreativitásuk, ezáltal alkotó gondolkodásuk, teljes személyiségük. Erősödik a közösséghez való tartozás igénye.

10. TÁRSAS KAPCSOLATOK, CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS 10./a Felkészítés a családi életre.	Erősítsük tanulóinkban a közösséghez tartozás fontosságának igényét. Osztályfőnöki/ szakórákon,előadás formájában megismertetjük tanulóinkat a társas kapcsolatok fontosságával, családalapítás felelősségével.	A tanulók jól érzik magukat az iskolai közösségben. Növekszik felelősségérzetük, tiszteletben tartják egymás személyiségét.

Tanórán kívüli rendezvények az egészségfejlesztés, egészségnevelés jegyében

Hónap	**Program**
szeptember	Egészség – napok
október	Sport – napok Állatok világnapja
november	Káros szenvedélyek megelőzése – előadás – drog, alkohol, dohányzás
február	Társas kapcsolatok – együttélés szabályai, illem, etika, erkölcs
március	Víz világnapja – környezetvédelem
április	Föld napja – környezetvédelem
május	Madarak és fák napja: kerékpártúra, gyalogtúra

Tanórán kívüli tevékenységek formájában választható lehetőségek:

- játékos, egészség fejlesztő testmozgás biztosítása;
- tömegsport;
- kreatív foglalkozások.

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A keresztyén ember tisztában van azzal, hogy az ember a teremtettség részeként nem önmagának él. A Biblia útmutatása alapján céljainkat nem egyedül kell kijelölnünk és elérnünk. „Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük." (Mt 18,20)

A közösségfejlesztés vagy közösségszervezés a közösségek kezdeményező és cselekvőképességének fejlesztését jelenti, melyben kulcsszerepe van az egyes iskolai közösségeknek, a pedagógusoknak, mint közösségfejlesztőknek.

A közösségfejlesztés színterei:

Iskolai közösségek:

- tantestület
- szakmai közösségek
- 1-4.évfolyamon
- 5-8.évfolyamon
- osztályközösségek
- évfolyamközösségek
- szakkörök, csoportok
- iskolai diák önkormányzat
- hitéleti alkalmak – áhitat, csendes napok, igehirdetés

Szülői közösségek:

- SZMK választmány
- osztály szülői közössége

A tanulói közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink

Keresztyén iskolaként kiemelten fontos, hogy a tanárok jó kapcsolat kiépítésére és együttműködésre törekedjenek a szülők közösségével, mivel a közösségfejlesztés a szülők és a pedagógusok együttműködése révén valósul meg a leghatékonyabban. A tanulók közösségekben, illetve közösségek által történő nevelésének megszervezése, irányítása, nevelő-oktató munkánk alapvető feladata.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő – oktató munkájának alapvető feladata.

Az iskolába lépő és már itt tanuló gyermek számára olyan légkört igyekszünk biztosítani, melyben ők is, mi is jól érezzük magunkat; ahol minden gyerek beleszólhat, aktív résztvevője lehet a kollektíva alakításának. Jellemzője a demokratizmus, a döntések előkészítése.

Ennek érdekében következők a feladataink: *1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.* Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében. Feladat: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz; a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú alakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – , személyiséggé válásig.

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladat: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

6. Hitélettel összefüggő alkalmak megszervezése, lebonyolítása,

Feladat: *E*rősítse a tanulókban a „testvéri szeretetet” fogalmát, az együvé tartozás érzését.

Célunk, hogy a kisebb csoportközösségek rendszert alkossanak és beilleszkedjenek az iskolai közösségek rendszerébe.

Minden nevelő feladata, hogy együttműködve segítsék elő a tudatos közösségalkotást.

Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

TANTESTÜLET

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen személyes kapcsolata valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

1-4.ÉVFOLYAM

- Családias légkör kialakítása, szokásrendek kialakítása, a keresztyén élettel kapcsolatos szabályok betartása, a Házirend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása, az osztályközösség kiépítésének megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása,

szülőkkel való kapcsolattartás, önkiszolgálás megszervezése, szabadidős tevékenységek szervezése, a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása;

• Az önkormányzó képesség kialakítása 4. osztályra bekapcsolódás a DÖK munkájába a szakasz végén, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása;

• Fő fejlesztési irányok: az elkülönült évfolyamközösségek egymáshoz közelebbi kapcsolatba hozása.

5-8.ÉVFOLYAM

• Az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése,

viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése;

• A tanuló ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélései szabályait. Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához; Multikulturális képességek fejlesztése. A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.

• A kulturált beszéd, magatartás csiszolása. Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

SZAKMAI MUNKAKÖZÖSSÉG

• Vezetője a munkaközösség-vezető, aki az iskolavezetés tagja. Szakmai és módszertani kérdésekben ad segítséget az iskolai nevelő-oktató munka tervezéséhez, szervezéséhez, ellenőrzéséhez. Saját éves munkaterv szerint dolgozik. Szervezi az adott szaktárgyak versenyeit, szakmai vitákat tart, továbbképzéseket szervez, irányt mutat a továbblépéshez. Törekszik az egységes eljárások és módszerek, az értékelés, osztályozás egységes módszereinek megtalálására.

OSZTÁLYKÖZÖSSÉGEK

• A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségben a közösségekért végzett munka.

A közösségi nevelés fontos része az önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik. Cél: jó csoportlégkörben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a föl- és alárendelt pozíciókban a tanuló helyes önértékelése.

CSOPORTOK

• A felnőttek és a gyerekek között egyaránt létrejönnek egy-egy rövidebb vagy hosszabb időszakra szóló, egy adott feladat megoldására létrejövő csoportosulások, csoportok. Szerveződhetnek közös érdeklődési kör alapján, vagy konkrét feladat megoldására. Igen értékesek ezek a csoportok a közösségfejlesztés szempontjából, hiszen alulról szerveződnek. Jelenlétük és segítségük igen fontos az iskolai munkában.

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola főigazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

• az iskola főigazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén;

• a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a DÖK vezetőségének ülésén és a DÖK faliújságain keresztül;

• az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon;

• a tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, v. írásban a tájékoztató füzeten keresztül).

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel vagy a szülői munkaközösséggel:

• a szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola főigazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják,

• az iskola főigazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten, • az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

➢ **Egyházközösségi rendezvények**

Feladata: közösségépítés; a család és egyházközösség együttműködésének erősítése.

➢ **Családlátogatás**

Feladata: a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerésre, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

➢ **Szülői értekezlet** Feladata:

• a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,

• a szülők tájékoztatása az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, az országos és a helyi közoktatás politika alakulásáról, változásairól,

• a helyi tanterv követelményeiről,

• az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,

• saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,

• a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,

• az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,

• a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

- **Fogadó óra**

Feladata: a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy – egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthon tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás, stb.).

- **Nyílt tanítási nap**

Feladata: a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

- **Írásbeli tájékoztató**

Feladata: a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztályszintű programokról.

A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Iskolánkban tanító pedagógus alapvető feladata:

- a rábízott tanulók nevelése, oktatása a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése,
- a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevétele, • a pedagógusnak minden tőle elvárhatót meg kell tennie a tanuló személyiségének fejlődéséért, tehetségének kibontakoztatásáért, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődési ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő tanulóval egyénileg foglalkozzon, együttműködjön a gyógypedagógussal, más szakemberekkel, segítse elő a hátrányos helyzetű tanuló felzárkózását,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- mozdítsa elő a tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- nevelje a tanulókat egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre,
- rendszeresen tájékoztassa a szülőt (törvényes képviselőt) a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,

- felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő és más szakemberek bevonásával tegyen meg mindent a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében,
- a tanulók és a szülők, a munkatársak emberi méltóságát, jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse,
- oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- aktívan vegyen részt a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel,
- működjön közre az iskolai dokumentumok elkészítésében, felülvizsgálatában,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnök feladatai

Közvetlen nevelőmunka:

- ismeretek szintetizálása, a mindennapi életben történő alkalmazásuk;
- az aktuális események feldolgozása, különböző értékrendek megismertetése;
- a kultúrahasználat megtanítása, a konfliktusmegoldást kialakító pedagógiai tevékenység;
- mentálhigiénés szemlélet alkalmazása a nevelőmunkában, törődés a gyermekek aktuális problémáival;
- az osztály konfliktusainak megoldása, a gyermekvédelmi munka.

Ügyviteli (adminisztrációs) feladatok:

- a haladási napló naprakész vezetése,

- a haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése;
- igazolások esetleges igazolatlan órák regisztrálása;
- félévkor és évvégén a magatartás és szorgalomjegyek előkészítése az osztályozó értekezlet előtt;
- félévi értesítő, anyakönyv- és bizonyítványírás.

Szervezés, koordinációs feladatok végrehajtása:

- kapcsolattartás az osztályban tanító kollégákkal;
- a nevelésben-oktatásban hatékonyan résztvevőkkel, a szülőkkel;
- szülők közötti felvilágosító munka;
- szabadidős tevékenységek, programok szervezése.

Az osztályfőnöki nevelés témakörei

- *Énképünk* – az élet értelméről, az emberek tulajdonságai; önmagunk ismerete, önnevelés, önmegvalósítás
- *Egészségünk védelme* – az emberi test felépítése és működése; az egészséges ember; az egészséges életmód; káros szenvedélyek;
- *A családi élet harmóniája* – a család; a szülők; gyerekek a családban; a nagyszülőkről és az öregekről; szerelem; szexualitás; a válás; a barátság; család és az iskola
- *Helyünk a társadalomban* – társadalom és állam; a polgár – a polgári társadalom; magánélet - közélet; társadalmi konfliktusok; viselkedéskultúránk; a rend
- *Művelődés* – műveltség - művelődés; anyanyelvi műveltség; olvasáskultúránk; az ízlés
- *A szabadidő helyes eltöltése* – játék, múzeum; színház; mozi, zene; tánc, sport, kirándulás
- *Munkakultúra* – a munka szerepe az ember életében; pályaválasztás; munkavállalás; munkanélküliség; élethosszig tartó tanulás
- *Az ember és a természet kapcsolata* - szennyezések; környezetvédelem; a fák és az erdők szerepe
- *Hazánk és a nagyvilág* – ország – haza - nemzet; a magyar diaszpóra; az ENSZ; Az Európai Unió

***Nevelési témakörök*:**

- Az osztályközösség menedzselése
- A személyiség fejlesztése, az énkép alakulása
- Az értékekre való nevelés – az egészség védelme, a családi élet harmóniája, a társadalmi szerepre való felkészítés, a jövőkép alakítása, a műveltség gyarapításának igénye, munka és környezetkultúra, a szabadidő igényes eltöltése
- Személyes biztonságra nevelés, közlekedési kultúra az ésszerű fogyasztó, a deviáns magatartások megelőzése

Az iskola részt vesz **„Mintaiskola program megvalósítása a kántorjánosi református általános iskolában” című, RRF-MMSZA-1.0.0.1- 23-2024-00005 azonosító számú projekt.**
A projekt megvalósításával kapcsolatos feladatokat a melléklet tartalmazza.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Különleges bánásmódot igénylő tanulók

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§ 13. pontja értelmében:

13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, *ac)* kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

a) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

Iskolánk az alapdokumentuma alapján az alábbi kiemelt figyelmet igénylő,különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű tanulókat láthatja el: *Sajátos nevelési igényű:*

- beszédfogyatékos,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő
- enyhe értelmi fogyatékos

Sajátos nevelési igényű tanuló

Az Nkt. 4.§ 25. pontja szerint „sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,”

A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazás a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulókra is érvényesek.

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása

A sajátos nevelési igény kifejezi:

a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékosság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;

b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását tesz szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei:

a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelésioktatási intézmény egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, melyeket az intézményünk dokumentumai tartalmaznak.

b) A habilitációs, rehabilitációs tevékenységünk szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.

c) A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a habilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett megjelenítjük a tehetséggondozás feladatainak.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai:

a) A sajátos nevelési igényből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.

b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.

e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.

f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.

b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.

c) A sajátos nevelési igényű tanuló

ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, *cb)* képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei, *cc*) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,

cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.

d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjelenítjük:

a) a pedagógiai programunkban,

b) a helyi tantervünkben,

c) a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl.

tanmenet, óraterv),

d) az egyéni fejlesztési tervekben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

1. a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;

2. a habilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;

3. közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő habilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;

4. a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

Hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára a:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagokat;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezetet, speciális bútorokat; fejlesztő helyiségeket;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget.

Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, önmagukhoz mért fejlődését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.

Jellemző intézményünkre, hogy:

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.

- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése megtörténik a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.

- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül, és a sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk.

- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlatok működtetése, a pedagógusok által alkalmazott differenciált tananyagok, feladatlapok felhasználása.

- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását. - A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok alkalmazása, akik

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző módosulásait;

- egyéni fejlesztési tervet készítenek a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítanak, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaznak;

- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján megváltoztatják eljárásaikat, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaznak;

- a rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoznak létre, melyben érvényesül a differenciálás, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek alkalmazása, a differenciált értékelés;

- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;

- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor:

a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;

b) javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);

c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;

d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;

e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;

f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;

g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztenstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –

- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon - egyéni fejlesztési terv alapján a habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
- segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézményként igénybe vesszük az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, - szükség esetén - az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében megismerhetjük az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítésének formái

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről értelmében:

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá

személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek…”

A nevelési – oktatási intézménybe járó tanulók közül nagyon sokan küszködnek beilleszkedési, magatartási rendellenességgel, tanulási nehézséggel.

Ezen problémák okainak feltárása legalább olyan fontos, mint a fogyatékosság tényének megállapítása. Az oktatási – nevelés folyamatában meg kell találnunk az egyéni fejlődés és a közösségi élethez való alkalmazkodás egyensúlyát az érzelmi biztonság megteremtésével, a szokásrendszer és a bensőséges kapcsolat kialakításával, különös tekintettel a HH és HHH tanulók esetében.

Ezt a célt szolgáló pedagógiai tevékenységeink:

- kölcsönös együttműködésen alapuló kapcsolat kialakítása a helyi óvodával, szakértői bizottság szakembereivel, a gyermekjóléti – és családsegítő szolgálattal;
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a napközi otthon és tanulószoba;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolata;
- fogadó órák;
- családlátogatások;
- a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára szervezett fejlesztő pedagógiai ellátás keretében a tanuló tantárgyi felzárkóztatását a nevelő-oktató munka szakaszának, illetve a tantárgynak megfelelő szakképzettségű pedagógus, készségfejlesztését pedig fejlesztő pedagógus végzi.

Kiemelten tehetséges tanuló

Tehetséggondozás, képességfejlesztés:

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről értelmében:

„kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással

rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

Hagyományos értelemben csak a kiemelkedő, kiugró teljesítményű gyereket szokták tehetségesnek nevezni. Viszont, ha önmagához mérten nézzük a tanulót, akkor ki kell

jelenteni, hogy mindenki valamiben tehetséges, hiszen valamihez jobban ért, mint a másik, valamiben jobb képességű.

Pedagógusaink azt a nézetet vallják, hogy ezt a „rejtett” tehetséget minden gyermekben meg kell találni, fel kell ismerni, és segítő irányítással lehetőséget kell biztosítani a tehetség kibontakoztatására, külön figyelemmel kísérve a HH és HHH tanulóinkat.

A tehetség, képesség kibontakoztatását az alábbi tevékenységek segítik: - az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;

- a nem kötelező (választható) tanórán tanulható tárgyak tanulása;
- tehetséggondozó foglalkozások;
- képesség – kibontakoztató vagy integrációs felkészítés;
- iskolai sportkör;
- szakkörök,
- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.);
- szabadidős foglalkozások(színház és múzeumlátogatások);
- tanórai foglalkozások lehetőségei (pl.: szerepjáték, kiselőadás, gyűjtőmunka)
- művészeti oktatás (kihelyezett tagozaton) lehetőségei
- a könyvtár eszközeinek egyéni vagy csoportos használata; - a továbbtanulás segítése (pályaválasztási tanácsadás).

Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók

Iskolánkban a tanulók többsége HH/HHH helyzetű. Igyekszünk biztosítani a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára a felzárkózást, a hátránykompenzálást.

Szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a napközi otthon;
- a diákétkeztetés;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- a családlátogatások;
- a továbbtanulás irányítása, segítése;
- az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége;
- integrált nevelés-oktatás,
- az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek;

• szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

Tartós gyógykezelés alatt álló tanulók

Tartós gyógykezelés alatt álló tanuló, az a tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti **általános járóbetegszakellátásban** vagy az Eütv. 91. §-a szerinti **általános fekvőbetegszakellátásban részt vevő szakorvos véleménye** alapján **az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.**

Az iskolának heti 10 órában biztosítani kell ezeknek a tanulóknak az ellátását, ha a szakértői bizottság előírja, akkor a habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat is biztosítani kell. A pedagógusok a tanulót a tanuló saját otthonában látják el.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvétel jogai gyakorlásának rendje

Az iskola a tanulók a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti.

A diákkörök döntési jogkört gyakorolnak saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.

Diákönkormányzat:

A tanulók, a diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára a főigazgató bíz meg öt éves időtartamra.

A diákönkormányzat véleményt nyilvánít:

a) az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,

b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,

c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,

d) a házirend elfogadása előtt,

e) adatkezelési szabályzat elfogadása előtt [Nkt. 43. § (1)].

f) az iskolai sportkör – a munkaterv részét képező – szakmai programjának

megállapításához,

g) az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,

h)az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt:

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- az iskolai diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről,
- amennyiben az intézményben működik, a nevelési-oktatási intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

o A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá.

o Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni.

o A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola, a helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola, a kollégium működését.

Diákközgyűlés:

A diákközgyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője kezdeményezi. A diákközgyűlés napirendi pontjait a közgyűlés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelménye

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje:

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

Vizsgatárgyak részei:

- Magyar nyelv és irodalom írásbeli + szóbeli vizsga
- Történelem írásbeli + szóbeli vizsga
- Élő idegen nyelv írásbeli + szóbeli vizsga
- Matematika írásbeli + szóbeli vizsga
- Fizika írásbeli + szóbeli vizsga
- Földrajz írásbeli + szóbeli vizsga

- Biológia írásbeli + szóbeli vizsga
- Kémia írásbeli + szóbeli vizsga
- Környezet írásbeli + szóbeli vizsga
- Természetismeret írásbeli + szóbeli vizsga
- Informatika -digitális kultúra- írásbeli + gyakorlati vizsga
- Testnevelés gyakorlati vizsga
- Ének írásbeli + szóbeli vizsga
- Vizuális kultúra szóbeli + gyakorlati vizsga
- Technika, életvitel és gyakorlat -technika és tervezés szóbeli vizsga
- Erkölcstan szóbeli vizsga
- Hon- és népismeret írásbeli + szóbeli vizsga
- Állampolgári ismeretek írásbeli + szóbeli vizsga
- Dráma és színház írásbeli + szóbeli vizsga

A tantárgyankénti követelmények megegyeznek a helyi tanterv követelményeivel.

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határidejét

A tanulók munkáját, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. A témakörök végén témazáró dolgozatokat íratunk, amely lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő a KRÉTA rendszeren keresztül értesíti.
A tanulmányi rendszerben történő rögzítés határideje:

- A szóbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a számonkérés napja.
- A gyakorlati számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a következő szaktárgyi óra.
- Az írásbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése 7 napon belül történik.

Egy nap csak két témazárót írhatnak a tanulók. A témazáró dolgozat idejét és témáját a tanuló legalább 5 munkanappal korábban meg kell ismerje.
Az elektronikus napló bejegyzéseit az osztályfőnök hetente, az igazgatóhelyettes havonta ellenőrzi.

Az iskolaváltás, a tanuló átvételének szabályai (különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel).

A tanuló átvétele:

A tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van.

Az átvételi kérelemhez be kell mutatni:

- nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító szóló bizonyítványt.

Átvétel esetén értesíti az előző iskola főigazgatóját.

A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulóknak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintmérő vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyet a másik iskolában is tanult, idegen nyelvből és azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult, különbözeti vizsgát.

A különbözeti vizsga időpontjáról a szülőt a tanuló átvétele során tájékoztatni kell. A különbözeti vizsga szervezése a tanulói jogviszony keletkezésétől számított három hónap eltelte után lehetséges.

Amennyiben a tanuló a különbözeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból 2 hónapon belül megismételheti.

Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, vagy a tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola főigazgatója dönt.

Ha a körzeten kívüli tanuló az első-negyedik évfolyamra jelentkezik, vagy ha az ötödiknyolcadik évfolyamon tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minősítésű, a főigazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri a főigazgató -helyettes és az érintett évfolyam osztályfőnökeinek véleményét. Ugyanez kell tenni akkor, ha a beiskolázási körzeten kívül lakó tanuló előzőleg már iskolánk tanulója volt, de tanulmányi eredménye, magatartása vagy szorgalma a fentebb leírtak szerint alakul. Ilyen esetben az iskola igazgatója az osztályfőnökök véleményének figyelembe vételével dönt arról, hogy az érintett tanuló folytathatja-e tanulmányait iskolánkban, vagy jelentkeznie kell a lakóhelye szerint illetékes iskolában. A döntésről a szülőt írásban értesíteni kell.

A tanulók osztályba, csoportba történő beosztása:

Az iskolába felvett tanulók osztályba, csoportba történő beosztásáról a szakmai munkaközösség véleményének a kikérésével, az iskola főigazgatója dönt.

A tanuló segítése a sikeres különbözeti vizsga letételéhez:

- a tanuló hetente egy alkalommal segítő felkészítésen vesz rész;

HELYI TANTERV

A Nat-ban megfogalmazottak alapján a kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, az elvárt tudás mélységét.

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik.

A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak.

Ezek a következők: az alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

– 1–4. évfolyam; – 5–8. évfolyam; a középfokú nevelés-oktatás szakasza:

– 9–12. évfolyam

Az *óvodai nevelés* szakasza az iskolaérettség eléréséig tart. Fejlesztési feladatrendszerét a kisgyermekkori fejlesztésben irányadó *Óvodai nevelés országos alapprogramja* határozza meg. A Nat épít az Óvodai nevelés országos alapprogramjára.

Az 1–4. évfolyam első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

A 5–8. évfolyam a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.

A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A *középfokú nevelés-oktatás* szakaszának feladata: felkészítés a felnőtt társadalomba való beilleszkedésre az ehhez szükséges műveltségtartalom biztosításával, továbbá a pályaorientáció, illetve felkészítés a felsőfokú tanulmányok megkezdésére vagy a munkába állásra.

- **A tanulók napi és heti terhelése a módosított Nat alapján**

A tanuló napi terhelése nem lehet több:

- 1-4-évfolyamon: napi 6 tanítási óránál
- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon napi 7 tanítási óránál - 9-13. évfolyamon: napi 8 tanítási óránál

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:

- 1-3.évfolyamon: 24 óra
- 4. évfolyamon: 25 óra
- 5-6. évfolyamon: 28 óra
- 7-8. évfolyamon: 30 óra - 9-13.évfolyamon: 34 óra lehet.

A napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni:

- az egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözete terhére megszervezett egyéb foglalkozások,
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5)–(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás óraszámait.

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik. Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

➢ **Javaslat a tanulók heti kötelező alapóraszáma és maximális óraszáma évfolyamonként**

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	10.	11.	12.
	Alapóraszám	*22*	*22*	*22*	*23*	*27 **	*26 **	*28 **	*28 **	32	30	29
	Maximális óraszám**	24	24	24	25	28	28	30	30	34	34	34

A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését

1-4.évfolyamon:

Óraterv a kerettantervekhez 1–4. évfolyam																
Tantárgyak	**1. évf.**				**2. évf.**				**3. évf.**				**4. évf.**			
	K.	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**
Magyar nyelv és irodalom	7	1		**8**	7	1		**8**	5	2		**7**	5	1		**6**
Matematika	4	1		**5**	4	1		**5**	4	-		**4**	4	-		**4**
Etika/hit és erkölcstan	1			**1**	1			**1**	1			**1**	1			**1**
Első élő idegen nyelv: angol	-	-		**0**	-	-		**0**	-	-		**0**	2	-		**2**
Környezetismeret	-	-		**0**	-	-		**0**	1	-		**1**	1	-		**1**

Ének-zene	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**
Vizuális kultúra	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**	1	-		**1**
Technika és tervezés	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**
Digitális kultúra	-	-		**0**	-	-		**0**	1	-		**1**	1	-		**1**
Testnevelés	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**
Maximális óraszám	**22**	**2**		**24**	**22**	**2**	**24**	**24**	**22**	**2**		**24**	**23**	**1**		**24**
Hit és erkölcs-tan				**1**				**1**				**1**				**1**
Egyházi ének	**-**	**-**		**0**	**-**	**-**		**0**	**-**	**-**		**0**	**-**	**1**		**1**
Összes				**25**				**25**				**25**				**26**
óraszám																

A szabadon tervezhető időkeret felhasználása az 1 – 4. évfolyamon a következő:

Évfolyam	Szabadon tervezhető időkeret	Választott tantárgy
1.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: matematika
2.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: matematika
3.	2	2 óra: magyar nyelv és irodalom
4.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: egyházi ének

5-8.évfolyam:

Óraterv a kerettantervekhez 5-8. évfolyam																
Tantárgyak	**5. évf.**				**6. évf.**				**7. évf.**				**8. évf.**			
	K.	**Sz.t**	**V.**	**Ö**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**
Magyar nyelv és irodalom	4	-		**4**	4	1		**5**	3	-		**3**	3	1		**4**

Matematika	4	-		**4**	4	-		**4**	3	1		**4**	3	1		**4**
Történelem	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**
Állampolgári	-	-		**0**	-	-		**0**	-	-		**0**	1	-		**1**
ismeretek																
Hon és népismeret	-	-		**0**	-	1		**1**	-	-		**0**	-	-		**0**
Etika/hit-és erkölcstan	1			**1**	1			**1**	1			**1**	1			**1**
Természettudomány	2			**2**	2			**2**	-			**0**	-			**0**
Kémia	-			0	-			0	1	-		1	2	-		2
Fizika	-			**0**	-			**0**	1	-		**1**	2	-		**2**
Biológia	-			**0**	-			**0**	2	-		**2**	1	-		**1**
Földrajz	-			**0**	-			**0**	2	-		**2**	1	-		**1**
Első élő idegen nyelv: angol	3	-		**3**	3	-		**3**	3	-		**3**	3	-		**3**
Ének-zene	2	-		**2**	1	-		**1**	1			**1**	1			**1**
Vizuális kultúra	1	-		**1**	1	-		**1**	1			**1**	1			**1**
Dráma és színház	-	-		0	-	-		0	-	1		1	-	-		0
Technika és tervezés	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	-			**0**
Digitális kultúra	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**
Testnevelés	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**
Osztályfőnöki	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**
Maximális óraszám:	**27**			**27**	**26**	2		**28**	28	2		**30**	28	2		**30**
Etika/hit-és erkölcstan				**1**				**1**				**1**				**1**
Egyházi ének	-	1		**1**	-	-		**0**	-	-		**0**	-	-		**0**
Összes óraszám:				**29**				**29**				**31**				**31**

A szabadon tervezhető időkeret felhasználása az 5 – 8. évfolyamon a következő:

Évfolyam	Szabadon tervezhető időkeret	Választott tantárgy
5.	1	1 óra: egyházi ének
6.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: hon és népismeret
7.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: dráma és színház
8.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: matematika

c) Kerettantervek az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1 – 4. évfolyamon

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5 – 8. évfolyamon

A szabadon tervezhető időkeret felhasználása SNI 1 – 4. évfolyamon a következő:

Óraterv az SNI kerettantervekhez 1–4. évfolyam a 2020/2021. tanévtől																
Tantárgyak	**1. évf.**				**2. évf.**				**3. évf.**				**4. évf.**			
	K.	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**
Magyar nyelv és irodalom	7	1		**8**	7	1		**8**	6	1		**7**	7			**7**
Matematika	4	1		**5**	4	1		**5**	3	1		**4**	4	1		**5**
Etika/hit és erkölcstan	1			**1**	1			**1**	1			**1**	1			**1**
Első élő idegen nyelv: angol	-	-		**0**	-	-		**0**	-	-		**0**				**0**
Környezetismeret	-	-		**0**	-	-		**0**	1	-		**1**	1	-		**1**
Ének-zene	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**
Vizuális kultúra	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**	1	-		**1**
Technika és tervezés	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**
Digitális kultúra	-	-		**0**	-	-		**0**	1	-		**1**	1	-		**1**
Testnevelés	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**

Maximális óraszám	**22**	**2**		**24**	**22**	**2**	**24**	**24**	**22**	**2**		**24**	**23**	**1**		**24**
Hit és erkölcs-tan				**1**				**1**				**1**				**1**
Egyházi ének	**-**	**-**		**0**	**-**	**-**		**0**	**-**	**-**		**0**	**-**	**1**		**1**
Összes óraszám				**25**				**25**				**25**				**26**

A szabadon tervezhető időkeret felhasználása SNI 1 – 4. évfolyamon a következő:

Évfolyam	**Szabadon tervezhető időkeret**	**Választott tantárgy**
1.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: matematika
2.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: matematika
3.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: matematika
4.	2	1 óra: matematika 1 óra: egyházi ének

SNI óraterv a kerettantervekhez 5-8. évfolyam (2020/2021. tanévtől)																
Tantárgyak	**5. évf.**				**6. évf.**				**7. évf.**				**8. évf.**			
	K.	**Sz.t**	**V.**	**Ö**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**	**K.**	**Sz.t**	**V.**	**Ö.**
Magyar nyelv és irodalom	4+1	-		**5**	4	1		**5**	4	-		**4**	4	1		**5**
Matematika	4	1		**5**	4	-		**4**	4	1		**5**	4	1		**5**
Történelem	2	-		**2**	2	-		**2**	2	-		**2**	1	-		**1**
Állampolgári ismeretek	-	-		**0**	-	-		**0**	-	-		**0**	1	-		**1**
Hon és népismeret	-	-		**0**	-	1		**1**	-	-		**0**	-	-		**0**
Etika/hit-és erkölcstan	1			**1**	1			**1**	1			**1**	1			**1**
Természettudomány	2			**2**	3			**3**	5			**5**	5			**5**
Kémia	-			0	-			0	0	-		0	0	-		0

Fizika	-			**0**	-			**0**	0	-		**0**	0	-		**0**
Biológia	-			**0**	-			**0**	0	-		**0**	0	-		**0**
Földrajz	-			**0**	-			**0**	0	-		**0**	0	-		**0**
Első élő idegen nyelv: angol	-	-		**0**	0	-		**0**	2	-		**2**	2	-		**2**
Ének-zene	2	-		**2**	2	-		**2**	1			**1**	1			**1**
Vizuális kultúra	2	-		**2**	2	-		**2**	1			**1**	1			**1**
Dráma és színház	-	-		0	-	-		0	-	1		1	-	-		0
Technika és tervezés	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	1			**1**
Digitális kultúra	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**
Testnevelés	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**	5	-		**5**
Osztályfőnöki	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**	1	-		**1**
Maximális óraszám:	**26**	1		**27**	**26**	2		**28**	28	2		**30**	28	2		**30**
Etika/hit-és erkölcstan				**1**				**1**				**1**				**1**
Egyházi ének	-	1		**1**	-	-		**0**	-	-		**0**	-	-		**0**
Összes óraszám:	26			**29**	26			**29**	26			**31**	28			**31**

5. évfolyam kötelező óraszámából az 1 óra hon – és népismeret kötelező óraszámával a magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező óraszámát növeltük meg.

A szabadon tervezhető időkeret felhasználása az SNI 5 – 8. évfolyamon a következő:

Évfolyam	**Szabadon tervezhető időkeret**	**Választott tantárgy**
5.	2	1 óra: egyházi ének 1 óra: matematika
6.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom
		1 óra: hon és népismeret
7.	2	1 óra: matematika 1 óra: dráma és színház

8.	2	1 óra: magyar nyelv és irodalom 1 óra: matematika

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezése, óraszáma

• A választott kerettanterv által meghatározott óraszám felett kötelező tanórai foglalkozás minden évfolyamon a hit-és erkölcstan tantárgy, valamint két évfolyamon az Egyházi ének tantárgy.

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét

T*ankönyv:* az a könyv – beleértve a szótárt, a szöveggyűjteményt, az atlaszt, a kislexikont, a munkatankönyvet, a munkafüzetet, a feladatgyűjteményt – vagy a digitális tananyag vagy a nevelési-oktatási program részét alkotó információhordozó, feladathordozó amelyet jogszabályban meghatározott eljárásban tankönyvvé nyilvánítottak.

A tankönyvellátás állami feladat.

Az iskola az iskolai tankönyvrendelés keretében a Nat szerinti kerettantervi tantárgyhoz, témakörhöz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat.

Iskolában az oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket használnak a tananyag feldolgozásához, melyet hivatalosan tankönyvvé nyilvánítottak.

Az iskolai tankönyveket (munkafüzeteket nem) 1-8.évfolyamig az iskola ingyenesen biztosítja a tanulók számára. Ezek egy része könyvtári állományban van, így a tanulóknak azt a tanév végén le kell adni a házirendben meghatározottak szerint. Az elveszett, a megrongálódás miatt használhatatlan tankönyveket a házirendben meghatározottak alapján a szülőnek kártérítést kell fizetni.

A taneszköz: a nevelési-oktatási intézményben a pedagógiai programban foglaltak alapján és annak végrehajtására szolgáló szemléltető, a nevelés-oktatás céljait szolgáló pedagógiai szakmai eszköz.

Taneszközök

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kiválasztásnál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;

- előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket, melyek több éven keresztül használhatók, illetve a digitális alapon használhatóak
- az egymásra épülő, egymásra építhető tantárgyi rendszereket képviselő taneszközök elsőbbséget élveznek;
- új taneszköz használatát csak akkor engedélyezzük, ha az az oktatás minőségének lényeges javulását eredményezi;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható.

A Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A megvalósítás pedagógiai elvei:

• Egységes ráhatás elve – minden, a nevelő – oktató munkát közvetlenül vagy közvetve segítő dolgozó kötelessége a Nat – ban meghatározott pedagógiai feladatok sikeres, hatékony megvalósítása

• Koherencia elve

• A szülői ház és az iskola együttműködésének elve

• Az életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztés elve

• Szakmaiság elve

A Nat a gyermekek, a serdülők és a fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő tanítást.

Olyan pedagógiai munkát feltételez, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet egyéb fóruma is.

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele az említett célok szolgálatába állított pedagógiai folyamat.

A differenciált tanítás – tanulás megvalósításához iskolánk oktató – nevelő munkájában a következő szempontokat vesszük figyelembe:

❖ **<u>1.– 2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:</u>**

✓ az 1-4.évfolyam első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése,

✓ alkalmazott Difer – mérések eredményeinek kiértékelését követő egyénre szabott fejlesztés,

✓ tanórai differenciálás,

- ✓ változatos tanítás –szervezési formák alkalmazása,
- ✓ mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat – és problémamegoldáshoz, ✓ megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit, szokásait,
- ✓ fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe,
- ✓ a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével sokoldalúan fejlesztjük a gyermekek, megalapozva a koncentráció és relaxáció képességüket, hozzásegítve őket a tartós figyelem, a koncentráció és a kötelességérzet kialakításához, mélyítéséhez.

❖ 3.– 4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

- ✓ fokozatosan előtérbe kerül a motiválási és tanulásszervezési folyamat,
- ✓ a tanítási – tanulási folyamatokat úgy igyekszünk szervezni, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt abban,
- ✓ a tanulók előzetes ismereteire alapozva olyan tanítás – tanulásszervezési módszerek kerülnek előtérbe, melyek előmozdítják a tanulók belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakulását fejlesztését,
- ✓ az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, tanítási órákon a kooperatív tanítás – tanulás technikáit és formáit alkalmazzuk,
- ✓ az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a tanórákon és tanórán kívüli tevékenységek során előtérbe helyezzük,
- ✓ intézményi bemeneti és kimeneti mérések eredmények alapján nagy hangsúlyt fektetünk a tanulói képességek megismerésére, a készségek fejlesztésére,a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszerek alkalmazására,
- ✓ egységes alapon nyugvó ellenőrzési és értékelési eljárásokat alkalmazunk,melybe igyekszünk tanulóinkat is bevonni,
- ✓ a tanulók szociokulturális hátterének folyamatos nyomon követésével, a szülői házzal való folyamatos kapcsolattartással a tanulói lemaradásokat megakadályozni.

❖ 5.-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása :

- ✓ elsőrendű feladat a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség – együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása,
- ✓ fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív – interaktív tanulási technikákat és tanulásszervezési módokat,
- ✓ intézményi bemeneti és kimeneti mérések eredményei alapján elsőrendű feladat a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználatának fejlesztése,
- ✓ az életkori jellemzők figyelembe vételével a tanulási stratégiák megválasztásának segítő irányítása,

- ✓ az ismeretek és ismeretszerzés tapasztalati megalapozása, az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- ✓ fejlesztő értékeléssel az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a csoportban, a társas kapcsolatokban,
- ✓ a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása, pozitív magatartás minták megismertetésével, helyes magatartásformák gyakoroltatásával,
- ✓ az egészséges életvitel kialakításához egyrészt az egészségtan gyakorlatközpontú oktatásával kívánunk hozzájárulni, másrészt a tanórán kívüli tevékenységek programjaiban is hangsúlyt fektetünk e területre.

❖ 7.-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása :

- alapvető feladat - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben
- ✓ a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése,
- ✓ az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása,
- ✓ hangsúlyos szerepet kap a pályaorientáció minél sokoldalúbb, széles körű feltárása
- ✓ a pályaválasztás egyéni képességeket és személyes adottságokat figyelembe vevő előkészítése, segítése,
- ✓ intézményi bemeneti és kimeneti mérések eredményei alapján differenciálás,
- ✓ olyan pedagógiai módszerek alkalmazása, melyek előmozdítják a tanulókban a tanulás igénye iránti belső motivációt,
- ✓ a tanítási – tanulási helyzetek, tanulásszervezési módok, értékelési eljárások segítsék elő a tanulók kreativitását, a különböző képességterületeken megmutatkozó tehetségek kibontakozását,
- ✓ a mentális képességek, és rész – egész viszony összefüggés meglátásának célirányos fejlesztése,
- ✓ az önálló és lényegkiemelő tanulás, tanulási módszerek elsajátításának segítése, önművelés igényének alakítása.

Tanulási környezet kialakítása

- ✓ A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítsuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tantermek berendezése illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsünk tanulóink számára.
- ✓ Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- ✓ A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.

- ✓ A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;
- ✓ A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat, mert már tanulási folyamat elején ismertetjük az velük;
- ✓ Törekeszünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak, a bizalom fenntartása biztosított;
- ✓ A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszéden alapul, feladatatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek Alapelv:

- ✓ a tanulók közti különbözőségeket a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintjük.
- ✓ Olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.
- ✓ A tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte megtervezését végezzük.
- ✓ Biztosítjuk;
- ✓ a tanulás egyéni lehetőségeit,
- ✓ a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat, - enyhítjük a hátrányok hatásait igyekszünk kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontosnak tarjuk a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhoz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Hátránykompenzálás:

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége, amely különösen igaz a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

A pedagógusaink munkáját fejlesztőpedagógusok támogatják, akiknek szerepe a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztására épülő, egymást segítő szakmai tevékenység. A közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében, amely nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége.

A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógy - testnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját. A habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanulók szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazunk.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése során pedagógusaink rendelkeznek a megfelelő szemléletmóddal és kompetenciákkal.

Pedagógusaink ismerik a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokféleségé és alkalmazzák azokat.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabálya

Az alapképzést kiegészítő választható tanórai, és választható nem tanórai foglalkozásokat, tevékenységi formákat az iskola célrendszeréhez igazodva tervezzük meg. Ezeket a szülők felé jelezzük, és a tanulók jelentkezésének elfogadásáról értesítjük őket.

A tanulók választása alapján választható szakköri foglalkozások megtartására kerül sor. Az intézmény által ajánlott és választható szakkörök tematikus tervezete a pedagógiai program mellékletében találhat.

A választható tantárgyak esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék – amennyiben ezt a helyi adottságaink lehetővé teszik -, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni.

Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a foglalkozás vezetésére.

A választásukat a tanulók és szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamba lépés tekintetében úgy kell tekinteni,

mintha kötelező tanítási óra lenne.

Választható egyéb foglalkozások:

- ✓ szakkör (- ök) – az igények, érdeklődési körök és az óraszám lehetőségének megfelelően
- ✓ differenciált, képességfejlesztő foglalkozások
- ✓ tehetséggondozás
- ✓ napközis foglalkozás

Kötelezően választandó tantárgy 4 - 5. évfolyamon az egyházi ének, minden évfolyamon a plusz egy hit és erkölcstan tantárgy.

A választható foglalkozások esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy érdeklődési körüknek megfelelő szakköri foglalkozások közül választhassanak, illetve a felzárkóztató, fejlesztő, tehetséggondozó foglakozások alkalmával képességeiknek megfelelő képesség / készségfejlesztésekben részesülhessenek.

Választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamba lépés tekintetében úgy kell tekinteni,

mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

Célunk ezzel, hogy

- ✓ a tanulói ismereteket elmélyítsük,
- ✓ több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és a
- ✓ tanulók tudásának megalapozására.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjai, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, magatartás és a szorgalom minősítésének elvei

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- ✓ figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- ✓ a felmerülő problémákat időben észrevegyék,
- ✓ a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- ✓ a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak.

A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének fajtái:

Diagnosztikus értékelés:

- ✓ alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- ✓ alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.
- ✓ *Formatív értékelés:*
- ✓ feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud, vagyis segítse a tanuló önértékelését.
- ✓ *Szummatív értékelés:* feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

Elvei:

- ✓ az értékelés, minősítés mindig előremutató legyen, soha ne megbélyegző;
- ✓ lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását;
- ✓ a tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be. Feladatai:
- ✓ a tanulócsoportok eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- ✓ a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- ✓ a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- ✓ a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- ✓ a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

Az iskolai beszámoltatás, a tanulók tudásszint mérésének alapvetően két fő követelménye van:

- ✓ tájékoztat a készségek fejlesztésének, a tananyag elsajátításának a szintjéről, a gyakran előforduló hibákról és hiányosságokról,
- ✓ rendszeres munkára szoktat, motivál, felkészít a továbbtanulásra.

Az ellenőrzés formái:

- ✓ *Szóbeli számonkérés*: pl.: feleltetés, kiselőadás, beszélgetés, stb.
- ✓ *Írásbeli számonkérés*: pl.: témazáró, feladatlap, iskolai dolgozat, stb.
- ✓ *Gyakorlati számonkérés*: pl.: sportteljesítmény értékelése, munkadarabok készítése, gyűjtőmunka, stb.

Az egyes formákból választva a pedagógus maga tervezi meg az ellenőrzés, értékelés miként jét, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák helyes arányára.

1. A tanuló tanulmányi teljesítményének ellenőrzési és értékelési rendszere

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan

változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest. *A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a következők szerint történik*:

• Az 1. évfolyamon félévkor és tanév végén valamint a 2. évfolyamon félévkor minden tantárgy esetében szöveges minősítést alkalmazunk.

A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- ✓ KIVÁLÓAN TELJESÍTETT
- ✓ JÓL TELJESÍTETT
- ✓ MEGFELELŐEN TELJESÍTETT
- ✓ FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Szöveges minősítés: a minisztérium által javasolt mondatbank alapján történik.

• Az 1. és 2. évfolyamon féléveiben a tanulók munkáját minden tantárgyból év közben is folyamatosan szövegesen / % -osan is értékeljük.

• Az 2. évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamon a tanulók munkáját minden tantárgyból érdemjegyekkel értékeljük.

• A második évfolyamon év végén, valamint a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény

(pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktantárgyat tanító nevelők. **1 – 4. évfolyamokon:**

Teljesítmény	**Érdemjegy**
0 – 33 %	Elégtelen (1)
34 – 50 %	Elégséges (2)
51 – 75 %	Közepes (3)
76 – 90 %	Jó (4)
91 – 100 %	Jeles (5)

5 – 8. évfolyamokon:

Teljesítmény	**Érdemjegy**
0 – 25 %	Elégtelen (1)
26 – 48 %	Elégséges (2)
49 – 74 %	Közepes (3)
75 – 89 %	Jó (4)

90 – 100 %	Jeles (5)

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a tájékoztató füzeten keresztül.

A tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök két havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a tanuló szülőjét félévkor értesítőben, év végén bizonyítvány útján értesíti.

Sajátos nevelési igényű tanuló esetében a szakértő véleményben foglaltak alapján kell eljárni a szülővel egyeztetve.

Az írásbeli és szóbeli ellenőrzés arányának megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló sérülését, társaitól való elmaradását.

Mentesítés az értékelés alól A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján a főigazgató mentesíti:

- ✓ az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és helyette szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő
- ✓ egyes tantárgy tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.
- ✓ az összes tantárgyból az OH által mentesített tanuló egyéni munkarend szerint folytatja tanulmányait, tudásáról osztályozó vizsgán kell számot adjon.

SNI tanulók értékelése:

Teljesítmény	**Érdemjegy**
0 – 20 %	Elégtelen (1)
21 – 44 %	Elégséges (2)
45 – 64 %	Közepes (3)
65 – 85 %	Jó (4)
86 – 100 %	Jeles (5)

Évfolyamonként a következő tantárgyakból elért eredmények kerülnek minősítésre:

- ✓ első –második évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, etika/hit-és erkölcstan, ének - zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés,
- ✓ harmadik - negyedik évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, etika/hit-és erkölcstan, környezetismeret, idegen nyelv , ének – zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés, egyházi ének
- ✓ ötödik évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, etika/hit és erkölcstan, természettudomány, idegen nyelv, ének – zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés, egyházi ének

- ✓ hatodik évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, hon és népismeret, etika/hit és erkölcstan, természettudomány, idegen nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés
- ✓ hetedik évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, etika /hit és erkölcstan**,** kémia, fizika, biológia, földrajz, élő idegen nyelv, ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés
- ✓ nyolcadik évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, állampolgári ismeretek, etika/hit és erkölcstan, kémia, fizika, biológia, földrajz, élő idegen nyelv, ének – zene,)vizuális kultúra, technika és tervezés, digitális kultúra, testnevelés

Év közben a tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a tanuló szülőjét félévkor értesítőben, év végén bizonyítvány útján értesíti.

Év végi osztályzatoknál a kiemelkedően teljesítő tanuló szaktárgyi dicséretben részesíthető.

Hit-és erkölcstan tantárgy értékelése

1. évfolyamon és második évfolyam félévében szövegesen történik a tanulók értékelése és minősítése, a magasabb évfolyamon érdemjeggyel.

A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- ✓ KIVÁLÓAN TELJESÍTETT érdemjegyre váltás: 5
- ✓ JÓL TELJESÍTETT érdemjegyre váltás: 4
- ✓ MEGFELELŐEN TELJESÍTETT érdemjegyre váltás: 3
- ✓ FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL érdemjegyre váltás: 2 **Szöveges értékelés**

Kiválóan teljesített az a tanuló, aki:

- o az órai munkába aktívan bekapcsolódik
- o együttműködő
- o a tanultakat kérdések alapján kerek mondatokban adja vissza (könnyen átlátja a tananyag összefüggéseit)
- o döntési helyzetben megfontolt (erkölcsi érzéke, ítélőképessége kiemelkedő)
- o társaival való viszonyában nyitott (társas helyzetekben jól alkalmazkodik)

Jól teljesített az a tanuló, aki:

- o részben együttműködő (a tanultakat részben képes visszaadni)
- o egyszerűbb összefüggéseket segítséggel ismeri fel
- o döntési helyzetekben felületes
- o erkölcsi érzéke, ítélőképessége jó
- o társaival való viszonyában kezdeményező

Megfelelően teljesített az a tanuló, aki:

- aki az órai munkában ritkán együttműködő
- a tanultakat kérdések alapján is nehezen adja vissza
- feladatait segítséggel végzi
- társaival való viszonyában visszahúzódó
- a tanultakat szituációkra nehezen alkalmazza **Felzárkóztatásra szorul az a tanuló, aki:**
- az órai munkában elutasító, nem működik együtt
- feladatait nagyfokú segítséggel végzi (döntési helyzetekben bizonytalan)
- társaival valóviszonyában nem veszi figyelembe a többiek szempontjait
- társas, szituációs helyzetekben nem alkalmazkodik
- nem érdeklődő, figyelme elkalandozik

2. A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél a második év végétől

- **példás (5)**
- **jó (4)**
- **változó (3)**
- **rossz (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók magatartását az első és a második év félévekor az osztályfőnök szövegesen minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzi.

A második évfolyam tanév végén és a harmadik – nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg.

Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei

a.) **Példás (5)** az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat, azokat teljesíti;

- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvarias, előzékeny,
- segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolaközösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovás.

b.) **Jó (4)** az a tanuló, aki:
- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárt módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre,
- biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli intője, megrovója.

c.) **Változó (3)** az a tanuló, aki:
- az iskola házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy a tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik; - feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője van.

d.) **Rossz (2)** az a tanuló, aki:
- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél a második év végén illetve a harmadik – nyolcadik évfolyamon a:

- **példás (5)**
- **jó (4)**
- **változó (3)**
- **hanyag (2)** érdemjegyet illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók szorgalmát az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor az osztályfőnök szövegesen minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzi.

A második évfolyamon a tanév végén, a harmadik – nyolcadik évfolyamon félévkor illetve tanév végén, a tanuló szorgalmát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

a.) **Példás(5)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként vesz részt;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b.) **Jó (4)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozásokon vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c.) **Változó (3)** az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye lemarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában fegyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

d.) **Hanyag (2)** az a tanuló, aki:
- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül, legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Azt a tanulók, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola jutalomban részesítheti.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az iskola főigazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.

- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló kérésére az iskola főigazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola főigazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az egyéni munkarenddel rendelkező tanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti. A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.
- A sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola főigazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előrehaladású nevelést és oktatást engedélyez.
- Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie.
- Az egyéni továbbhaladás – valamennyi vagy egyes tantárgyakból – különböző évfolyamokig, de legkésőbb – az e bekezdésben foglalt kivétellel – a negyedik évfolyam végéig tarthat.

A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.
- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget.
- Az eljárás során a OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, a főigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés a főigazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.
- A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat
- folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

➢ Csoportbontások

Iskolánkban a magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika tantárgy tanítását tervezzük csoportbontásban tanítani azokon az évfolyamokon, ahol lehetőség van az osztálylétszám kisebbre bontására.

➢ Iskolai sportkör

Az iskolai sportköri foglalkozások megszervezéséhez – sportágak és tevékenységi szerint létrehozott iskolai csoportonként – hetente legalább kétszer negyvenöt perc biztosítható.

Sportköri foglalkozások:

Heti 4 órában hirdetjük meg a 4-8. osztályos tanulóink részére.

- heti 1 – szer 45 perc – futball
- heti 2- szer 45 perc – kézilabda , tömegsport

Ezeket meghirdetett formában, felügyelettel, dokumentálható módon, minden gyereknek biztosítani kell.

Az iskolai sportkör és az iskolavezetés kapcsolatának formája, rendje:

A főigazgatója (vagy helyettese) évente legalább egy alkalommal lelátogatja a sportköri foglalkozásokat.

Célja: a foglalkozás szakmai színvonalának, a tanulói létszámnak, a tanulók haladásának a nyomon követése.

A sportkör vezetője félévkor és év végén írásban beszámol a sportkör munkájáról, működéséről, a sportkör által szervezett sportrendezvényekről, a tanulók részvételéről más rendezvényeken.

➢ **Egyéb tanórán kívüli foglalkozások**

A tervezett foglalkozások lehetőségének kínálatával biztosítani szeretnénk az eltérő szociokulturális körülmények közül érkező tanulóink számára, hogy az iskolában megtalálják mindazon foglalkozási formákat, melyek - az egyenlő esélyek biztosításával - hozzájárulnak és:

- elősegítik a használható tudáshoz szükséges készségek és képességek kialakulását,
- a megszerzett ismereteik elmélyítését,
- tehetségük felismerését, kibontakoztatását, fejlesztését,
- a másnapra történő felkészülést,
- a szabadidő hasznos eltöltését.

Az iskola által biztosított foglalkozások:

▪ ***Boldog Iskola program:*** A Jobb Veled a Világ Alapítvány pályázati kiírásához csatlakozva iskolánk is bekapcsolódott az alapítvány kezdeményezésébe. Célja: tanulóink érzelmi intelligenciájának, a közösséghez tartozás élményének erősítése, fejlesztése.

Egyházi intézményünkben iskolánk pedagógiai és nevelési célkitűzési, személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai elveink összhangban állnak a boldogságprogramban megfogalmazott célokkal, feladatokkal.

A Boldogságórákhoz kapcsolódó intézményi pedagógiai és nevelési célkitűzések:

○ érzelmi intelligencia fejlesztése ○ személyiségfejlesztés: szorongás és félelem oldása ○ ép testben ép lélek: a lelki egészség kialakítása, megőrzése ○ önbizalom fejlesztése, erősítése; önismeret; önkontrol ○ reális önismeret, önreflexió kialakítása ○ a másság és egymás elfogadására, ○ toleranciára, egymás segítésére nevelés

○ alapvető erkölcsi értékek felismerése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása ○ egészséges vitakultúra kialakítása, fejlesztése ○ mások véleményének tiszteletben tartása ○ probléma megoldó képesség fejlesztése ○ környezettudatosságra, az élet tiszteletére nevelés.

Boldogságórák:

- A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, melyek tartalmában a fokozatosság elve érvényesül, ezzel biztosítva a célkitűzések megvalósulását, a tanulók életkori sajátosságokhoz kapcsolható ismeretek elsajátíttatását.
- A témakörök sorrendje:
    - Boldogságfokozó hála
    - Optimizmus gyakorlása
    - Kapcsolatok ápolása
    - Boldogító jócselekedetek
    - Célok kitűzése és elérése
    - Megküzdési stratégiák
    - Apró örömök élvezete
    - Megbocsátás
    - Testmozgás
    - Fenntartható boldogság

A Boldogságórák tematikája az 1-4.évfolyamos tanulók napközis foglalkozásainak időkeretében, míg az 5-8.évfolyamos tanulóink esetében az osztályfőnöki órák keretében kerül feldolgozásra, havonta egy alkalommal.

- ***Felzárkóztatás:*** A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes képességterületeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A tanulók részvétele önkéntes, de a szülőkkel történt megbeszélés után azokat a tanulókat kötelezni lehet a felzárkóztatásra (korrepetálásra), akik a tantárgyi minimum szintet nem érik el.

Célja : - valamely képességterületen lemaradók segítése - a tanuló önmagához viszonyított fejlesztése

- ***Tehetséggondozás:*** az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményekre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka – s tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és adott szakasznak megfelelő kihívás elé állítják őket.

Fő feladatunk, hogy a pedagógusok minél előbb felismerjék a tehetséges tanulókat. A lehetőség szerint kiscsoportos foglakozásokat szervezünk részükre. A csoportok életkor szerint heterogének, a gyermekek képességeik szerint kerülnek kialakításra. A pedagógus javaslata alapján, a szülővel történt egyeztetés után a tanulók részvétele önkéntes.

Célja : - valamely tehetségterület fejlesztése

- ***Szakkörök***: a tanulók érdeklődési köréhez / érdeklődési területekhez igazodva szerveződnek, az érdeklődő, tehetséges, aktív tanulókkal való foglakozás szervezett formája. Szakköreink a szülők és a tanulók igényei szerint évente változhatnak. A tanulók részvétele önkéntes. Célja : - új ismeretszerzés
    - ismeretbővítés
    - versenyekre, rendezvényekre történő felkészítés
    - szabadidő hasznos eltöltése

- ***Napközis foglalkozások:*** a tanulók felkészülnek a tanítási órákra, szabadidejüket pihenésre, szórakozásra, a személyiségfejlődést elősegítő egyéb tevékenységre használják. A foglakozások változatossága – a lehetőségeken belül – kielégítik a tanulók alkotásvágyát, mozgási, pihenési, szórakozási igényeit. Szervezése a szülők igényeinek felmérésével történik. A szülői kérés után a tanulók részvétele a foglalkozásokon kötelező.

  Célja : - a tanári / tanítói munka kiegészítése
    - az anyanyelv és olvasás megszerettetése,
    - a tanulás optimális feltételeinek biztosítása,
    - az étkezési kultúra javítása,
    - a házirend betartása, következetességre nevelés, - a testi és lelki egészség harmonikus összehangolása.

- ***Tanulószoba:*** a tanulók felkészülnek a tanítási órákra. Szervezése a szülők igényeinek felmérésével történik. A szülői kérés után a tanulók részvétele a foglalkozásokon kötelező.

  Célja: segítséget kap a tanuló az iskolai tananyag elsajátításához, illetve az önálló tanulási módszerek kialakításához.

- ***Pályaválasztást segítő foglalkozás***: a 7-8. osztályok számára szerveződik. Lehetőséget biztosít a továbbtanulásuk megkönnyítésére, a számukra legoptimálisabb középfokú oktatási intézmény kiválasztására. A lehetőségek függvényében pályaorientációs szaktanácsadó is segíti ezt a folyamatot. A foglakozásokon a tanulók részvétele önkéntes.

- ***Diák - önkormányzati foglalkozás:*** a diák-önkormányzat képviselői és a DÖK munkáját segítő pedagógus által szervezett foglakozások, heti rendszerességgel. Programjaikat az éves munkatervükben rögzített terveknek megfelelően szervezik. A tanulók foglakozásokon való részvétele önkéntes.

- ***Tanulmányi, sport, kulturális versenyek***: a tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle versenyek, vetélkedők, amelyeket az éves munkatervben rögzítetteknek megfelelően rendezünk. A tanév folyamán – a tanulói képességek figyelembe vételével, szaktanári javaslat

alapján, szülőkkel történt egyeztetés után – készítjük a tanulókat az alkalomszerűen meghirdetett versenyekre.

- ***A tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály-vagy csoportfoglalkozások***: egy – egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését segítik a különféle közművelődési intézményekben, illetve a művészeti előadásokon, vagy tanulmányi kirándulások formájában tett csoportos látogatások. A tanulók részvétele ezeken a foglalkozásokon – ha a tanítási időn kívül esik és költségekkel jár

– önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

A 16 óráig tartó bent tartózkodás alóli mentesítés szabályai

A tanórai és egyéb foglakozások 16 óráig történő megszervezésének előírásai az általános iskolák számára kötelezettségként jelentkezik valamennyi évfolyam esetében.

Ugyanakkor a törvény lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére a főigazgató saját hatásköre alapján felmentést adhasson, ha a helyi szabályoknak, feltételeknek megfelelő a szülői kérelem indoklása.

A szülő kérheti gyermeke iskolában való délutáni benntartózkodás alóli felmentését, ha:

- a gyermek a tanulmányi előmenetelét segítő családi háttérrel rendelkezik;
- a szülő nem dolgozik, ezért gyermeke otthoni délutáni felügyelete és felkészítése biztosított;
- gyermeke egészségügyileg veszélyeztetett, s a délutáni közösségben való tartózkodás számára aránytalanul megterhelő, vagy nem étkezhet az iskolában, vagy otthoni ellátást igényel;
- gyermekének más, rendszeres délutáni elfoglaltsága van (pl.: különórákra jár);
- gyermeke beilleszkedési, norma – és szabálykövetési problémákkal küzd, emiatt a délutáni foglakozások megterhelőek lennének számára;
- a szülő munkaidő beosztása szükségessé teszi a tanuló délutáni otthoni tartózkodását, illetve a délutáni egyéb foglakozásokról hamarabb történő eltávozását (pl.: a szülők nem tudnak a gyermekért jönni 16 óra után).

A kérelem beadását az iskolatitkári irodában kell intézni, ahol a formanyomtatvány kitöltése,

aláírása történik. A kérelem elbírálása után a szülő határozatot kap.

A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

A nemzeti, etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére biztosítjuk az etnikai kisebbség kultúrájának, képzőművészetének, zenei világának, népviseletének és életmódjának megismerését.

Ez nem elkülönítetten, hanem az évfolyamok tantervi követelményeibe beépítetten, az egyes témakörök részterületeiként jelenik meg, és azok a Magyarországon élő többi népcsoporttal együtt tárgyalásra, feldolgozásra kerülnek.

A nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag kiemelt elemi:

- kisebbségi identitás meghatározó elemei,
- a helyi lakosság népszámlálás szerinti nemzetiségi arány,
- helytörténeti, településtörténeti vonatkozások,
- helyi vonatkozású, az adott nemzetiséghez kapcsolódó nyelvi és irodalmi emlékek,
- jellemző néprajzi, népzenei elemek, hagyományrendszer,
- az adott nemzetiségre jellemző értékrend, a mindennapi szokásrendszer meghatározó vonásai,
- helyi kötődésű / az adott nemzetiséghez tartozó neves személyek ismerete.

Nevelési cél: toleranciára, a másság megismerésére, elfogadására, egymás értékeinek, hagyományinak tiszteletben tartására nevelés.

A településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését az alábbi szervezési formák, tevékenységek szolgálják:

a.) tanórák

b.) tanórán kívüli tevékenységek:

o hagyományőrző rendezvények o kiállítások szervezése o versenyek, vetélkedők o szabadidős tevékenységek o színház – és múzeumlátogatások

o iskolai fellépések

Az éves munkatervben rögzített időpontú ”” Multikulturális héten” – amit a Nemzeti Összetartozás Napja emléknapjával összekapcsolunk -, minden évfolyam kötelező feladata a településen élő nemzetiség / nemzetiségek kultúrájának megismerése.

A feladatot projekt módszerrel tervezzük megoldani.

Az elkészült munkák kiállításra kerülnek a projekt lezárásaként.

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok és megvalósítása

A TIE megvalósulása az iskolánk mindennapi életében

A TIE 4 alaptevékenysége iskolánkban

A TIE az alábbi négy egészségfejlesztési alapfeladat rendszeres, az iskola mindennapi életébe beépülő megvalósítását jelenti - minden tanulóval, a teljes tantestület és alkalmazotti közösség, az iskola-egészségügyi szolgálat szakemberei, a szülők és az iskola környezetének bevonásával, szakmai ellenőrzés és segítés mellett:

Az egészséges életmód fejlesztési programja

Program	**Feladat**	**Siker kritériumok**
Egészséges táplálkozásra nevelés	• A tanulók számára elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtása az egészséges táplálkozás és kulturált étkezés terén • Az iskolai étkeztetés korszerűbbé tétele • Az iskola büfé kínálatának befolyásolása • Élelmiszer-válogatási ismeretek nyújtása • Konyhatechnikai, főzési gyakorlatok	Az iskolai élet egészét átfogó egészségnevelés valósul meg: • Átdolgozott tanmenetek • Több egészségnevelési tartalom a tanórákon és a napközis foglalkozásokon
Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység	• Tartás-javítás, gyógytestnevelés • Erő-, állóképesség, gyorsaság és ügyesség fejlesztése • Mozgásos játékok bővítése • Szabadban való tartózkodás mozgáskultúrája • Játékos egészségfejlesztő testmozgás • Sportkör foglalkozások	• Képzett szakemberek Szűrés, iskolaorvossal, szakszolgálattal való együttműködés • Felmérések ősszel, tavasszal • Iskolai sportkörök Diáksport egyesület Vízi DSK.
A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazása.	Magatartászavarok, beilleszkedési nehézségek kezelése (egyéni bánásmód, egyénre szabott tanulási technikák alkalmazása, szakemberek bevonása, szoros kapcsolttartás a szülőkkel) Önismereti csoportok, konfliktuskezelő csoportok, szociális készségeket fejlesztő csoportok létrehozása az érintettek számára (pl. szakköri	• Csökken a magatartászavaros és a beilleszkedési problémák száma Kialakul a tanulók reális énképe, • Csökkenek az tanulók

	formában). A szociális készségek fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció, az együttműködés, a tolerancia, a kapcsolatteremtés, a pozitív énkép Technikák – modellnyújtás, problémamegoldás, szerepjáték – esetleg a zeneterápia . Az ének, tánc, rajz, mesemondás, népi játékok és népi rítusjátékok, kézművesség, stb lelki egészséget fejtő hatásai, Alternatív tanítási programok adaptálása az egészségvédelem szempontjából	közötti vagy a tanórai konfliktusok • A tanulók toleránsabbá válnak társaikkal szemben, • az együttműködési készség kialakul • A hagyományostól eltérő programok sikerélményhez juttatják a tanulókat

A tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegsége khez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése	• Páros és csoportos tanulásszervezési eljárások alkalmazása a kapcsolati készségek fejlesztésére (pl. vitakultúra fejlesztése) • Időben felismerni a tanulókban kialakuló viselkedési függőségeket, pl. kóros játékszenvedély, internet- és számítógépfüggőség, testedzésfüggőség, kleptománia, pirománia, kényszeres hajtépegetés (trichotillománia) és körömrágás (onychophagia), patológiás bőrfelsértés, társfüggőség, **szexuális függőségek** (például pornográf tartalmaktól függés) kényszeres/halmozó gyűjtögetés, különböző kényszerbetegségek, evészavarok, egészségesételfüggőség, testdiszmorfia (testképzavar) és izomdiszmorfia (korábban inverz anorexia), hipochondriázis (egészséggel kapcsolatos szorongás szélsőséges formája)amelyre a szülő figyelmét is fel kell hívni és segíteni kell a tanulót	• A tanuló-tanuló, a tanuló és pedagógus között kiegyensúlyozott, problémáktól mentes kapcsolattartás alakul ki. • A szokásostól eltérő viselkedésű gyermekek problémáit az iskola időben észreveszi és a szülő és szakemberek bevonásával megindul a tanulói viselkedés javulása.

	a megfelelő szakemberhez történő eljutáshoz. □ A pedagógusnak figyeli kell azokat a jeleket, amely a tanulók esetében valamilyen szerfogyasztásra utalhat.	

	A tanulók közötti verbális vagy tettleges bántalmazások észrevétele, ezek ellen történő határozott fellépés pedagógiai és nevelési eszközökkel (pl osztályfőnöki órán, a problémás tanulóval való rendszeres elbeszélgetéssel, a családdal való szorosabb kapcsolattartással, a gyermekvédelmi vagy szakemberek bevonása, Az egészséget támogató programok szervezése,	Az iskolában megszűnik a gyermekek közötti erőszak.
Az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.	A tanulók egészséget támogató ismereteinek, az egészséget támogató készségek feltárása, majd azok bővítése elsősorban a tanítási órákon belül, illetve egyéb tanórán kívüli foglalkozásokon.	A tanulók megfelelő ismeretekkel rendelkeznek ahhoz, hogy egészségtudatos életformát alakítsanak ki.
Személyi higiénés testápolási programok	Személyes tisztálkodás készséggé fejlesztése Fogápolási és szájhigiénés problémák A fertőző betegségek elkerülését célzó szokásalakítás	Iskolavédőnő rendszeres ellenőrzései Órai szituációs játékok Iskolafogászat védőoltások
Egészséges öltözködési program	Megfelelő öltözködési szokások kialakítása Ruhaviselés, ruhaváltás gyakorlata	Ízlésformálás Az egészség előnyben részesítése a divattal szemben
Az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos	Iskolai és otthoni balesetforrások Veszélyhelyzetek felismerése, balesetek elkerülése Közlekedési szabályok gyakorlása Vízi sportok	Tűz- és balesetvédelmi oktatás A közlekedési ismeretek oktatása, kapcsolattartás a rendőrséggel Úszásoktatás

ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése területére terjednek ki.		
Drogprevenció	Életvezetési ismeretek átadása	Drogprevenciós foglalkozások osztályfőnöki órákon,

Az iskola-egészségügy segítő szerepe elsődleges, hiszen rendszeresen jelen van az intézményben, ott jogszabály szerinti feladatokat végez, szakértelmével a tanulóknak és a pedagógusoknak is segíteni tud az egyes egészség-ismereti témák feldolgozásában, miközben a tanulókkal is személyes kapcsolatban áll.

Az iskola többi nem-pedagógus dolgozója is részt vesz az egészségnevelésben, egészségfejlesztésben, hiszen ők is találkoznak a tanulókkal, és minden találkozás lehetőséget jelent.

Az egészség – és környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata

Nevelési célok, feladatok, módszerek:

Célok	**Feladatok**	**Módszerek**
Segítse elő: ▪ a tanulók környezettudatos magatartásának, ▪ egészséges életvitelének kialakulását. Legyenek képesek gyermekként és majd felnőttként: ▪ egészséges életmód fenntartására, ▪ a környezet megóvására. Segítsék elő: ▪ az élő természet fennmaradását, ▪ a fenntartható fejlődést.	-felelős életvitel elősegítése, -életet és természetet tisztelő szokásrendszer megalapozása, -készségek és képességek fejlesztése, -hatékony kommunikáció elsajátíttatása, -fogalmak, jelenségek, összefüggések megláttatása	-természettudományos megfigyelések, -interjúk, jegyzetek feladatmegoldások összehasonlítása, elemzése, -adatgyűjtés, feldolgozás, -új ismeretekhez kapcsolódó kérdések megfogalmazása csoportosan, -természetvédelmi tevékenységek,

A nevelés színterei:

A tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van

- a helyes értékrendhez,
- az egészségmegőrző életmódhoz,
- a természethez fűződő pozitív viszony kialakítására.

Egészségnevelés a tanórákon

Évf.	**Egészségnevelés tartalmú tantárgy:**	**Koncentráció más tantárgyakkal:**	**Tevékenységformák, módszerek**
	biológia, környezetismeret, természetismeret, testnevelés	informatika magyar nyelv történelem idegen nyelv kémia matematika osztályfőnöki életvitel. erkölcstan, fizika rajz, ének - zene	

1.2. évf.	Mozgás és higiénia. Szűkebb és tágabb lakóterem. Helyes táplálkozás. Az emberi test. Az öltözködés. Napszakok, évszakok,időjárás.	Rajzoljuk le a családot! Rajzolj gyümölcsöket és zöldségeket! Számoljunk gyümölcsökkel! Kiszámolók,mondókák, versikék gyümölcsökkel. Rajzoljunk spottevékenységről, mozgásról!	Szájhigiéné Táplálkozás: gyümölcs zöldség minden nap Napirend, heti rend Öltöztető – baba Pályázatok, plakátok
	Háziállat: tartás és gondoskodás. Az utca, ahol lakom. Mozogj minden nap! Egészségvédelem. Nap, napfény. Élőlények és közösségeik, táplálkozásuk.	Lerajzolom a lakásunkat, utcánkat, házunkat. Zene és sport. Háziállatok és vadállatok. Dalok az állatokról, gyümölcsökről, növényekről. Gyümölcsnevek írása. Étrend összeállítása. Történetek olvasása fogorvosról, évszakokról, betegségről, öltözködésről.	Állat – és növénykert látogatás. Sportdélutánok a családdal. Az időjárás megfigyelése. Élőlények élete: a környezeti változások hatására. Évszakok – öltözködési szokások, tanácsok. Ételek helyes tárolása.
3.4. évf.	Az élőlények táplálkozása. Haszonállatok, haszonnövények,	Változó korok és kultúrák. Sportágak lerajzolása. Sportolókról és tudósokról szóló történetek.	Az egészség, mint érték, egészséges táplálkozás, egészségnap.

	vadon élő állatok, gyógynövények. A mozgáshiány veszélyei. Az osztályközösség élete. Nap, napfény, napmeleg.	Sport etikett. Mesék, történetek természetről, állatokról, növényekről. Kiselőadások, gyűjtőmunka. Dalok mozgásos kísérete. Fogalmazás írása az egészségről, állatokról, növényekről, szobámról, személyekről. Gyümölcsök, zöldségek, állatok neve, sportágak megnevezése idegen nyelven. Sport az irodalomban és képzőművészetben. Szöveges feladatok matematikából. Mese/vers illusztráció.	Rajzkiállítás Egészséges táplálkozás – plakát.
	Ember és lakóhely Állat és lakóhely Nyári sportok. Téli sportok. Reggeli, ebéd, vacsora- egészséges táplálkozás, egészséges életmód. Természetvédelem.		Ismered a játékszabályokat? Vetélkedő. Nem szemét, hulladék! Környezetszennyező anyagok. szelektív hulladékgyűjtés. Környezetvédelmi előadás. Lehetőséghez mérten tanulmányi kirándulások, múzeumlátogatások.
5.6. évf.	Ünnepek és az étkezés. Evés vagy nassolás Egyéni és csapat sportágak A levegő és víz tisztaságának jelentősége Zöldségek, gyümölcsök, és állati eredetű tápanyagok fogyasztásának fontossága, higiéniai szabályok	Olimpiai játékok története. ”Kenyeret és cirkuszt!” Főzzünk vagy pároljunk? Olimpiai és világjátékok zenéje. Híres sportolók. Percek és másodpercek a futásban és az úszásban. Gyógyszerek – házi patika	Filmvetítés: Tűzszekerek, Küldetés A víz útja. Tablókészítés Ünnepkörök ételei Salátanap Egészséges ételek bemutatója és kóstolója

	Az egészséges, jó ivóvíz tulajdonságai. Autóval vagy gyalog? Kirándulás Növények szaporodása. A gombák szerepe a táplálkozásban,	Különböző korok táplálkozási szokásai és higiéniai szabályai Bemutatók szervezése az elsősegély nyújtási ismeretek témáiból. Különböző országok ételei. A fűszerek eredete és használata	Sportbemutató: próbáld ki! Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan! Pályázatokon való részvétel.
	fogyasztásuk szabályai A serdülőkori változások A barátok, család szerepe Függőségek, káros szenvedélyek Az elsősegélynyújtás elemi ismeretei	Gyűjtőmunka az egészségmegőrzés témakörben. Előadások szervezése a káros szenvedélyek, serdülőkori változásokkal kapcsolatban. Az elsősegélynyújtás fontossága: - bemutatók, - előadások - oktatófilmek	Vetélkedők Kiselőadások Projektmunka
7.- 8 évf.	Egészséges táplálkozás, hiánybetegségek. Barátság vagy párkapcsolat? Mindennapos testmozgás Környezetvédelem Az ember mozgása és fizikai munkavégzés kapcsolata Elsősegélynyújtás Serdülőkor és jellemzői	Fizikai törvényszerűségek a sportban. Reklámok és hatásuk. Szerves anyagok bomlása. Passzív dohányzás kémiai összetevői. A zene szerepe (terápia is lehet). Elődeink ételei	Tervezz egészséges étlapot! Leszoktatom szüleimet a dohányzásról! Napirend készítése Újrahasznosítható hulladékok

		(kedvenc ételek, híresség ekről elnevezett ételek) Szelektív hulladékgyűjtés Olimpiai játékok. Milyen anyagok vannak a cigaretta füstjében? Szórólap készítése (szövegszerkesztővel). Élelmiszerek – adalékanyagok.	Előadások, bemutatók szervezése elsősegélynyújtással kapcsolatosan
	Az alkohol, a drog, és a dohányzás hatása a szervezetre Táplálkozás – energiai forrás. Testépítés korlátokkal, szerek nélkül. Szeretet vagy szerelem? Legyen időd sportolni! Prevenció az egészség megőrzés jegyében	Az alvás fontossága. Napirend A zene, mint az öröm és a bánat kifejező eszköze. A lelkiállapot tükröződése a különböző művészeti ágakban.	Külső szakemberek bevonása a prevencióba, lehetőségekhez mérten részvétel a DADA programban. Fogyatékosok sportja, a másság elfogadása. Filmvetítés Pályázatokon való részvétel Mindig van alternatíva! Stressz oldás sporttal.

Tanórákon kívüli tevékenységformák:

- Tedd szebbé környezeted!
- Diavetítések
- Természetismereti, egészségnevelési előadások ▪ Jeles napok: ○ A víz világnapja ○ Madarak és fák napja ○ Föld napja
○ Környezetvédelmi világnap

- Szakkörök
- Tanulmányi versenyekre, helyi vetélkedőkre felkészítő szakköri foglalkozások
- Osztálykirándulások: a kirándulások időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk, költségeit a szülőkkel egyeztetjük.

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön.

Ennek érvényesítéséhez az iskolának (az iskolafenntartókkal, a családdal, a gondviselőkkel, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítania a nevelő – oktató munka feltételeit, kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nevelésére, oktatására:

- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés;
- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés – oktatás egész folyamatában és valamennyi területen;
- a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeknek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül;
- adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása;
- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési – értékelési eljárások alkalmazása.

1. Az esélyegyenlőtlenség ellensúlyozását célzó intézkedések iskolánkban a következők:

a.) Az iskolába való bekerülés segítése

- kölcsönös együttműködésen alapuló folyamatos kapcsolattartás az óvodával, gyermekjóléti szolgálattal
- iskola előkészítő programok – „Iskolahívogató”
- nyílt napok - „Iskolanyitogató”
- családi előkészítő programok

b.) Az osztályba sorolás módja, szempontjai

- figyelembe vesszük az óvodai szakvéleményeket, nevelési tanácsadó, szakértői bizottság véleményét.
- diagnosztikai mérések alkalmazása – DIFER teszt • a szociális háttér
- heterogén összetétel biztosítása

c.) Képességfejlesztő programok, képesség-kibontakoztatás

- művészeti programokba bekapcsolódás
- tanulmányi versenyeken való részvétel
- közös műsorok, programok, kirándulások
- erdei iskola igény és költségvetési fedezet függvényében)

d.) Tanítási – tanulási módszerek

- konstruktív pedagógia (pedagógus szemlélet)
- probléma alapú tanulás
- egyénre szabott tanulás
- differenciált tananyag feldolgozás

e.) Tanórán kívüli, szabadidős tevékenységek

- családi napok
- hagyományőrző tevékenységek • együttműködés a civil szervezetekkel

f.) Együttműködésen alapuló értékelő rendszer

- egyéni fejlődési lap, napló
- szöveges értékelés
- együttműködés a szülőkkel, gyermekjóléti szolgálattal.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek az anyagi, a tanulási, a családi (szociokulturális) hátrányok kompenzálására irányulnak.

<u>*E hátrányok kompenzálását az alábbi tevékenységek szolgálják:*</u>

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- tehetséggondozó, felzárkóztató, egyéni foglalkozások
- napközi otthon
- tanuló szoba
- diákétkeztetés
- képesség-kibontakoztató vagy integrációs felkészítés
- a könyvtár, valamint az intézmény létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése
- családlátogatások
- a továbbtanulás irányítása, segítése

- az iskolai gyermek – és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

A hátrányos helyzetű tanulók integrációs és képesség kibontakoztató programja

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszerének lényege a tapasztalati tanulás és az együttműködés. Ehhez kapcsolódóan jelenik meg a képességek és a hozott tudás, tapasztalat és értékrend szempontjából heterogén intézményi környezet megteremtésének feltételrendszere, amely nem a leszakadók felzárkóztatására épül, hanem az egymástól tanulás pedagógiai erejére.

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszere nem ad meg tanítási tartalmakat, választandó tantervet, tankönyvet, nem nevez meg konkrétan alkalmazandó programokat, hanem olyan struktúrát vázol fel, melynek követése kikerülhetetlenné teszi az integrációs nevelést.

Az alkalmazás feltételei

Célrendszer megfogalmazása az integráció tükrében:

Integrációs program legfőbb célkitűzése, hogy az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulóink együttnevelését – oktatását maradéktalanul megvalósítsuk. Mindennek elérése érdekében a partneri kapcsolatok támogatásával a gyermekek komplex segítését kívánjuk megvalósítani a készségek fejlesztése, a tanulmányok támogatása, a pedagógusok módszertani kultúrájának folyamatos fejlesztése, a szabadidő hasznos eltöltése, valamint a családokkal, szülőkkel tartott kapcsolat fejlesztése révén. Fő cél, a tanulók hátrányainak kompenzálása.

Intézményi feladat:

- A tanulók egyéni képességére szabott egyéni fejlesztési tervek készítése, amely alapján kompetenciafejlesztés és az önálló tanulást segítő tanulói fejlesztés történik;
- Az együttműködésen alapuló módszertani elemek alkalmazása tanórán és a tanórán kívüli foglalkozásokon;
- A tanulói teljesítményének értékelése;
- Értékelő esetmegbeszélések lebonyolítása;
- Mentori és tutori tevékenység ellátása;
- A tanuló családjával történő rendszeres kapcsolattartás

Az IPR programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása történik az:

- egyéni fejlesztési tervek alapján történő képességfejlesztéssel,
- együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazásával
- a tanulók nevelésében, a tanulók fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés,

• a tanulók differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás (legalább negyedévenkénti) személyes találkozás.

❖ **Az iskolába való bekerülés előkészítése**

Az általános iskolában a felvételi eljárást az elsősök beíratása jelenti, külön felvételeit a jogszabályi előírásoknak megfelelően nem tartunk. Az iskolában integrált osztályok szerveződnek.

❖ **Együttműködések – partneri kapcsolatok kiépítése**

• szülői házzal
• gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal
• szakmai és szakszolgálatokkal
• középfokú oktatási intézményekkel
• civil szervezetekkel
• nemzetiségi önkormányzattal

❖ **A pedagógiai rendszer tartalmi elemei**

A tartalmi elemek a hagyományos értelemben vett pedagógiai rendszerek alkotórészeit egészítik ki azokkal a szempontokkal, melyek az együttnevelés pedagógiai esélyeit jelentősen növelik. Az integráció leginkább a tanulásszervezési formákra hat.

❖ **Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek**

Az önálló tanulást segítő fejlesztés

- tanulás – a hatékony önálló tanulási módszerek alkalmazása,
- tantárgyi levelezős versenyek,
- önálló ismeretszerzés az iskolai könyvtárban,
- internet hozzáférés biztosítása,
- a számítógépek használata a tanítási órák után, - önértékelés elsajátíttatása.

❖ **Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése**

- kiscsoportos oktatás (tantárgyfelosztás alapján a lehetőség függvényében)
- tehetséggondozás
- kommunikációs képességeket fejlesztő programok, - pályaorientációs programok.

❖ **Szociális kompetenciák fejlesztése**

- drog – prevenciós programok
- játékterápia,
- drámapedagógia,
- vitakultúra fejlesztése,
- konfliktuskezelési technikák elsajátíttatása.

❖ **Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek:**

- mentori és tutori rendszer működtetése
- napközi és tanulószoba - iskolai sportkör működtetés
- ingyenesen igénybe vehető szakkörök
- művelődést szolgáló szabadidős programok

❖ **Multikulturális tartalmak**

- multikulturális tartalmak megjelenítése a helyi tantervben,
- előítéletek kezelését szolgáló tanórán kívüli programok.

❖ **Az integrációt elősegítő módszertani elemek** - differenciálás a tanítási órákon,

- egyéni, páros és csoportmunka szervezése,
- az egyéni bánásmód elvének az alkalmazása - kooperatív tanulási technika - témahetek és projekt szervezése.

❖ **Műhelymunka – a tanári együttműködés formái**

- problémamegoldó fórumok
- esetmegbeszélések mikro – csoportokban
- értékelő megbeszélések

❖ **Kompetencia alapú értékelési rendszer**

- a szöveges értékelés rendszerének alkalmazása
- egyéni fejlődési napló vezetése

❖ **A továbbhaladás feltételeinek biztosítása**

- sikeres felvételi (továbbtanulás)
- után – követés

Elvárható eredmények:

Az iskolai integrációs program alkalmazása esetén a következő eredményekről kell számot adni, melyek az ellenőrzés szempontjait is jelentik:

- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az oktatási – nevelési intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak,
- az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, és együttnevelésre,
- multikulturális tartalmak beépülnek a helyi tantervbe,
- az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel,
- az intézményben létezik tanári együttműködésre épülő értékelési rendszer.
- várható tanulmányi eredményjavulás, • javul a tanulók tanuláshoz való viszonya.

Ezek eredményeként:

- nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó HHH tanulók száma;
- csökken az intézményben az iskolarendszerű oktatásból kikerülők száma;
- csökken az iskolai hiányzások óraszáma;
- csökken a HHH tanulók körében az egyéni munkarenddel rendelkezők száma;
- nő az érettségit adó intézményekben továbbtanuló HHH tanulók száma;
- csökken a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók száma;
- az adott intézményben az országos kompetencia mérések eredményei nem romlanak vagy javulnak.

bo.) A tanulók jutalmazásának elvei és formái

Az iskolában tanév közben elismerésként a **következő dicséretek adhatók:**

- szaktanári dicséret, ▪ napközis nevelői dicséret
- osztályfőnöki dicséret,
- főigazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményéért, ▪ példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalmáért dicséretben részesíthetők.

Az egyes tanévek végén a kitűnő és jeles eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át. A 8 éven át kitűnő eredményt elért tanulók a könyvjutalom mellett „Móra" díszoklevelet vehetnek át.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók főigazgatói dicséretbe részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget, csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki:

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, fegyelmező intézkedésben lehet részesíteni.

Az iskolai fegyelmi büntetés formái

Fegyelmező intézkedések

A fegyelmező intézkedés nem megtorló jellegű, hanem a súlyosabb fegyelemsértések megelőzésére szolgál, mint nevelési eszköz.

- szaktanári figyelmeztetés,
- napközis nevelői figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés
- osztályfőnöki intés,
- főigazgatói figyelmeztetés,
- főigazgatói intés,
- tantestületi figyelmeztetés,
- tantestületi intés,

Az iskolai fegyelmező intézkedések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni. A fegyelmező intézkedést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás során, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

A fegyelmi büntetés lehet: ○ megrovás ○ szigorú megrovás ○ meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása, ○ áthelyezés másik osztályba, tanulócsoportba vagy iskolába, ○ kizárás az iskolából.

Tíz év alatti tanulóval szemben fegyelmi eljárás nem indítható.

Tanköteles tanulóval szemben az „eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától" nem alkalmazható, és a „kizárás az „iskolából" csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetén alkalmazható. Ekkor a szülő köteles új iskolát keresni a tanulónak. Ha a szülő kezdeményezésére tizenöt napon belül nem sikerül új iskolát keresni, a Kormányhivatal hét napon belül másik iskolát jelöl ki a tanuló számára.

Az „áthelyezés másik iskolába" fegyelmi büntetés akkor alkalmazható, ha az iskola főigazgatója a másik iskola főigazgatójával megállapodik a tanuló átvételéről.

A „meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása" fegyelmi büntetés szociális kedvezményekre és juttatásokra nem vonatkozik.

Fegyelmi eljárás szabályai:

- a kötelezettségszegéstől számított három hónapon belül indítható (kivétel, ha büntető – vagy szabálysértési eljárás indult és az nem végződött felmentéssel),
- fegyelmi büntetés megállapításánál a tanuló életkorát és értelmi fejlettségét, az elkövetett cselekmény súlyát figyelembe kell venni.
- a fegyelmi határozatot a nevelőtestület hozza,
- be kell szerezni az iskolai diákönkormányzat véleményét,
- a fegyelmi eljárás megindításáról a tanulót, ha kiskorú, szülőjét is értesíteni kell, be kell vonni,
- ha a tanuló vitatja a terhére rótt kötelezettségszegést, vagy a tényállás tisztázása miatt indokolt, fegyelmi tárgyalást kell tartani.

Fegyelmi tárgyalás:

A fegyelmi tárgyalás lefolytatására legalább háromtagú fegyelmi bizottságot kell létrehozni a nevelőtestület tagjaiból.

A fegyelmi tárgyalás lefolytatására a 20/ 2012. EMMI rendelet 53-62.§ rendelkezéseit kell alkalmazni.

Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai nevelése - oktatása

Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanuló:

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionálisszociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez

igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi habilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszédfogyatékossággal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell:

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;

- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása; · átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása; · differenciálás megvalósítása:
- a feladatok megoldásához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;

- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;

- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;

- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;

- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarctűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató

stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,

- érdeklődését,

- tehetségét,

- célkitűzéseit,

- kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel;

b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;

c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;

d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;

e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;

f) szövegértési stratégiák kialakítása;

g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;

h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;

i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;

j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;

k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;

l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,

b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,

c) modalitásspecifikus integráció fejlesztése,

d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára. *Fő célkitűzések:*

a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);

b) a különböző írásformák tanulói képességekhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

a) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;

b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;

c) a mozgáskoordináció fejlesztése;

d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;

e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;

f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;

g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;

h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl.

infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátíttatása. *Fő célkitűzések:*

a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;

b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;

c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;

d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;

b) beszédpercepció fejlesztése;

c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;

d) modalitásspecifikus integráció fejlesztése;

e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;

- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon. *Fő célkitűzések*:

- a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- fokozott egyéni bánásmód;
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése. *Fő célkitűzések:*

- az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- érzelemfelismerés és érzelemkifejezés fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- megküzdési képesség fejlesztése,
- figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása; · együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése :

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán

hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölcsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján Alapkompetenciák

- *A tanulás kompetenciái*
- *A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)*
- *A digitális kompetenciák*
- *A matematikai, gondolkodási kompetenciák*
- *A személyes és társas kapcsolati kompetenciák*
- *A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái - Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], 1-4.évfolyam , 5-8.évfolyam , középiskola)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől.

A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a

pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő - segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékosság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltan, átfogóan és tartósan jelentkeznek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbrendűségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat. A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók képességszintje a megközelítően azonos életkorú tanulócsoportokban sem homogén.

Az enyhe értelmi fogyatékossághoz sok esetben társul más fogyatékossági típus is:

- hallássérülés,
- látássérülés, · mozgáskorlátozottság,
- autizmus spektrumzavar.

Mindezek befolyásolják az ellátási szükségletet, a taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előrejelzéseket.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja gyógypedagógiai intézmény, iskolai osztály és/vagy a többi tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban együttnevelést biztosító befogadó iskola.

A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető (amennyiben nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa):

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint - pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus

stb.);

- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatelemek kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (térelrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám;
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógusgyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja; · fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

A cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok az általános iskolában az enyhe értelmi fogyatékos tanulókra vonatkozóan

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. évfolyam) feladatai

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé.

A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzékleti tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot.

Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni.

A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az 1-4.évfolyam 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni.

Az alapfokú képzés második szakaszának 58. évfolyam feladatai

Kiemelt feladat az 1-4.évfolyamon módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még az 5-8. évfolyamon is lehet építeni.

A 5-8.évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is. Ezek a gondolkodásbeli

szintkülönbségek egyéni fejlettségtől függően az értékelési területek és szintek (kognitív, affektív, pszichomotoros) megválasztását is befolyásolhatják.

A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

- *Testi és lelki egészségre nevelés*

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

- *Önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

- *Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés*

A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára. - *Médiatudatosságra nevelés*

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

- *A tanulás tanítása, pályaorientáció*

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

· *Nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai színtéren belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat). · *A fenntarthatóság, környezettudatosság*

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

Kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái - Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Tanulási területek

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.

b) Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése.

c) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.

d) A grafomotoros készségek fejlesztése.

e) Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:

· vizuális észlelés – jelfelismerés,

· akusztikus észlelés – hangok differenciálása, · a beszédmotoros észlelés fejlesztése.

f) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

g) A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.

h) A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.

i) Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.

j) Szövegalkotás szóban, majd írásban.

k) A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

· alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;

· képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;

· képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;

· fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;

· receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincse bővül;

· egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;

· érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;

· felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika: matematika

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) A tanulás eszközeinek célszerű használata.

b) A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.

c) A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.

d) Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.

e) Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.

f) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.

g) A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.

h) A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.

i) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.

j) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.

k) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználattal (pl. számológép) váltja ki;
- összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a

személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.

b) Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.

c) Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.

d) A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.

e) A kommunikációs képességek fejlesztése.

f) A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.

g) Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.

h) A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.

i) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.

j) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

k) Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Erkölcs és etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önelfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) A kommunikációs képességek fejlesztése.

b) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.

c) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulók ismeretelsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.

b) Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.

c) A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.

d) A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyszavak pontos használata.

e) A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.

f) Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

g) Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.

h) Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.

i) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.

j) A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.

k) A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.

l) Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.

m) Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.

b) Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.

c) Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.

d) A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.

e) Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.

f) A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.

g) A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.

h) A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.

i) Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.

j) Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.

k) Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empatikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja. A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.

A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban. A tanulási terület tanulása-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak e tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) Érzékszervi megismerések.

b) Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.

c) Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.

d) Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.

e) Csoportosítások, következtetések.

f) Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

g) A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.

h) A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.

i) Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.

j) Analízis, szintézis.

k) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.

l) A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.

m) A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.

n) Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.

o) A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.

p) A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.

q) Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű. Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is. Az enyhe

értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

a) Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkészséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.

b) Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.

c) Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.

d) Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.

e) A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.

f) A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.

g) A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.

h) Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenciós és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban

fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érjék el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség; ▪ a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

Értékelés (tanulási eredmény)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szöveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A leíró, szöveges értékelés feltételei a következők:

- az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;
- a fejlődés előző fokához kell kapcsolódnia, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek

ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása − a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából − nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzíthető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentálására az egyes iskolák különböző megoldásokat alkalmaznak. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják

a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket.

A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes

legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során.

A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta

– egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a habilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel.

Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában. Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés. Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

Beszédfogyatékos tanulóink iskolai nevelés, oktatása

A beszédfogyatékos tanuló: beszédfogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat.

Ez a zavar különböző klinikai képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

Beszédzavarok

- Hangképzési zavarok
- Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás) · Beszédfolyamatossági zavarok (dadogás, hadarás)
- Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)
- Beszédmozgászavarok (verbális diszpraxia)

Auditív feldolgozási zavarok

Az érintett tanulók a hallható jelek feldolgozásában mutatnak súlyos zavarokat, ez jellemzően a beszédfeldolgozásban, így a beszédértésben is komoly gondot okoz. Felderítésükre nem minden esetben kerül sor iskoláskorig, mivel az auditív információfeldolgozás zavara nem feltétlenül társul a kifejező beszéd zavarával, így a környezet számára kevésbé feltűnő az atipikus fejlődés. Jelentős számban csak a már kialakult tanulási zavar következtében, sokszor csak 2-3. osztályban kerülnek felismerésre az érintett tanulók beszédfeldolgozási zavarai.

Nyelvi zavarok

A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók mindannyian küzdenek a *nyelvi kifejezőkészség* különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarával (expresszív nyelvi zavarok). Ez a beszéd- és nyelvi kifejezészavar érintheti a nyelv hangrendszerét, a beszédhangejtést, az aktívan használt szókincset, annak jelentését, a nyelvtani összefüggések kifejezését, a mondatalkotást, valamint a nyelvhasználatot (pragmatika). A nyelvi kifejezés zavara mellé társulhat a *nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés* különböző nyelvi szinteken és különböző súlyosságban megmutatkozó zavara (receptív nyelvi zavarok) is.

A beszédfogyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

A beszédzavarok esetében ritkán társul az alapproblémához specifikus tanulási zavar. A nyelvi zavarok másodlagos következménye iskoláskorban szinte minden esetben különböző súlyosságú specifikus tanulási zavar, más néven verbális tanulási zavar.

A nyelvfejlődési zavar következtében kialakuló tanulási zavarok elsősorban az olvasás-írás tanulása során jelentkeznek, ezen belül a dekódolás (olvasástechnika) és a szövegértés is jelentősen eltérő fejlődést mutathat.

Beszédzavarok

A magyar iskolarendszer nagymértékben a verbális tanulási folyamatokra épít. Ezekben a beszédzavarral küzdő tanuló jelentős hátránnyal indul, ezért napi szinten szenved el kudarcot, frusztrációt. Az ilyen tapasztalatok sokasodásával egyenes arányban a lehetőségekhez képest kerülni igyekszik a szóbeli megnyilvánulásokat. A megjelenő beszédfélelem (logofóbia), szorongás fokozódásával „ördögi körbe" kerül. Társas kapcsolataiban egyre visszahúzódóbbá válik. Egyre növekvő frusztrációja miatt különböző pszichés tünetek jelenhetnek meg: agresszió, bohóckodás vagy éppen apatikus viselkedés (mely kamaszkorban akár depresszióig fokozódhat). Így másodlagos viselkedési, magatartási zavarok keletkeznek, melyek gyökere a beszédzavar. Emellett maguk a kommunikációs partnerek is kerülik társaságát, mivel őket is frusztrálja, hogy nem értik a beszédet, vagy a természetes beszédtől idegen jelenségeket észlelnek.

Az osztályban a beszédzavarral küzdő tanuló könnyen perifériára szorulhat, kapcsolatrendszere beszűkülhet. Ezek a tapasztalatok alacsony önértékeléssel párosulva a közösségben céltáblává, bűnbakká tehetik a gyenge kommunikációs és ezáltal gyenge érdekérvényesítési képességgel bíró tanulót.

A nagy emocionális terhelés a tanuló kognitív energiáinak egy részét is felemésztheti, így következményes tanulási zavar is kialakulhat. Különösen olyan esetekben fordul ez elő, ahol a hangzó beszéd jelentős eltérése mellett a beszédértés nehézsége is tapasztalható (pl. rezonanciazavarok).

Az egyes beszédfejlődési vagy szerzett zavarok speciális jellemzői:

- ***A hangképzési (fonációs) zavarok*** a zöngeképzés zavarait jelentik. A hangajkak

(hangszalagok) működése zavart, túlságosan összepréselődnek, vagy nem érnek egymáshoz hangadáskor. Ettől függően a hangképzés túl feszes lesz vagy erőtlenné válik. A hang állandóan

fátyolos, rekedt, a hangtartás és a levegőbeosztás nehéz, a hang terhelhetősége kicsi. A jelenséget másodlagos tünetek is kísérik. Feltűnő a nyakizomzat vagy az arcizmok hangadás közbeni túlfeszültsége, kidagadása, valamint a kapkodó levegővétel. Az erős izgalmi helyzet vagy a félelem, szorongás fokozza a tüneteket. Az ilyen tanuló általában fizikai és lelki értelemben egyaránt állandó feszültségben él. A problémának lehet funkcionális és organikus oka is, azonban a sokáig fennálló funkcionális zavar a hangajkak (hangszalagok) organikus elváltozását (pl. hangszalagcsomó) okozhatja. A probléma rendszeres szakorvosi (főként foniátriai) és logopédiai ellátást igényel.

A hangképzési zavarral élő tanulók számára az önálló szóbeli megnyilatkozások válnak nehezen kivitelezhetővé, és folytonos pluszfeszültséggel járnak. Ezeket az alkalmakat amennyire lehet, érdemes kerülni, mert a teljesítményszorongás hangadási képtelenségig fokozódhat.

- ***A rezonanciazavarok*** az orális és nazális rezonancia (a szájüregben és az orrüregben képződő hangzók) beszédbeli arányának kóros megváltozását jelentik. Ez lehet a szájhangzók orrhangzós színezetűvé válása (hipernazalitás) vagy az orrhangzók szájhangzóssá válása (hiponazalitás). A hipernazalitás leggyakoribb oka az ajak- és/vagy szájpadhasadék. Ez a súlyos organikus elváltozás már újszülöttkorban nyilvánvaló, a légzésben, a táplálkozásban, a hangadásban és a beszédben egyaránt súlyos nehézségeket okoz. Az egyébként szájrezonanciával képzett magán- és mássalhangzók erős orrhangzós színezetet kapnak, a zárhangzók – pl. k, g – elvesztik zárkarakterüket, ami önmagában is jelentősen csökkentheti a beszéd érthetőségét. Az elváltozás súlyosságától és kiterjedésétől függően egyes beszédhangzók képzéséhez nincsenek meg a megfelelő anatómiai feltételek, így ezek hiányozhatnak a beszédből, ami tovább rontja az érthetőséget. E mellett a hangadás is préselt, erőltetett lehet, ami pedig társult hangképzési zavart is okozhat. A gyermekek csecsemőkoruktól több ülésben számos helyreállító műtéten esnek át. A műtéti szakasz a kemény szájpad zárásával és a plasztikai helyreállító műtétekkel zárul, melyek még iskoláskorban is tartanak. Így előfordul, hogy a beszéd érthetősége az 1-4.évfolyamon még gondos logopédiai kezelés ellenére sem kielégítő.

A lágy szájpad veleszületett rövidülése is okozhat orrhangzósságot, ezen belül hipernazalitást.

Ilyenkor a lágy szájpad nem zárja el az orrgarat felé vezető utat, így a szájhangzók erős nazális színezetet kapnak (legjobban a magánhangzók és a zöngés mássalhangzók színezete, ezáltal érthetősége szenvedi kárát). Itt is lehet műtéti beavatkozás, ami az ezt követő hatékony logopédiai terápiával jelentősen javíthatja a beszéd érthetőségét.

- ***A beszédfolyamatossági (fluencia) zavarok*** közül legtöbbször a dadogás válik olyan súlyossá, hogy a tanuló külön többletsegítséget igényel. A dadogó gyermek a beszédfolyamat minden fázisában különbségeket mutat az átlagos beszélőtől (a légzés, a hangadás, a beszédtempó, az artikuláció és a mimika működésében is). A dadogó beszédszerveiben megjelenő görcs a dadogás közvetlen oka (függetlenül attól, hogy organikus vagy funkcionális okból jelenik meg). A beszéd folyamatosságának zavara két típusú lehet. A tónusos típusba tartoznak azok a gyerekek, akik a szó első hangjának kiejtésével küszködnek, a klónusosba pedig azok, akik általában az első hangot vagy szótagot ismételgetik. A két forma tünetváltással és egyszerre is jelen lehet. Utóbbi általában a zavar súlyosbodását jelzi. Gyakran jellemző a túl kemény és elnyújtott hangindítás, ami a hangszalagok (hangajkak) tartós túlfeszítése miatt rekedtséget vagy hangképzési zavarokat is okoz. A legtöbb megakadás a zárhangzóknál fordul elő, de lehet, hogy egyes magánhangzók válnak kerülendő hangokká. A beszédfélelem fokozódásával vagy társuló beszédzavarok miatt jellemző lehet a monoton beszéd, a bizonytalan vagy elmosódott artikuláció, ami tovább rontja a beszéd érthetőségét, nehézzé teszi a kommunikációs helyzetben a partner figyelmének fenntartását.

A gondolkodásban globálisan „látjuk” a dolgokat, a beszéd pedig időben lineárisan szervezett folyamat. A dadogók a gondolkodásban (belső beszédben) folyamatosan beszélő tanulótársaikhoz hasonlóan működnek, ám a beszédfolyamatban a megakadásoktól való félelem okán kerülőutakat keresnek. Például gazdag passzív szókincs mellett is gyakran iktatnak a beszédükbe sztereotip módon megjelenő szavakat vagy fordulatokat, esetleg kötőszavakat; ez az automatizmus segíti a folyamatosság fenntartását. A mondatok szerkezetét gyakran egyszerűsítik, szinonimákat keresnek, hogy a „rettegett” hangot, hangokat elkerüljék. Ez a mondat jelentésének torzulását is okozhatja.

- ***A beszédmozgászavarok a fejlődési diszpraxia*** *speciális esetei.* A beszéd motoros tervezésének, szervezésének, kivitelezésének olyan zavarai, melyek a beszéd- és más, a kommunikációban szerepet játszó mozgások (pl. mimika) akaratlagos kivitelezését akadályozzák, míg az automatikus mozdulatok (pl. ásítás) megtartottak. Az ilyen típusú beszédmozgászavarok esetén nincs praktikusan diagnosztizálható neurológiai eltérés, valamint az izomtónus-szabályozás vagy a központi idegrendszer sérülése (pl. Cerebrál parézis) sem mutatható ki a háttérben.

Auditív feldolgozási zavarok

Az auditív feldolgozási zavarokkal küzdő tanulók a hallható információk felismerésének, megkülönböztetésének és megértésének zavarát mutatják.

Az auditív észlelés különböző zavarai mellett a hangzó beszéd észlelésében, feldolgozásában, ezért megértésében is zavart mutatnak. Nehézségeik nem perifériás eredetű hallássérülésből vagy intellektuális sérülésből fakadnak.

A tanulási folyamatban a szóbeli közlések, instrukciók, magyarázatok megértése okozza a legnagyobb gondot. A zavar markáns tünete, hogy a tanulók az őket körülvevő auditív, így a verbális ingerekből sem tudják azonosítani a releváns, feldolgozandó információt.

Nyelvi zavarok

Jelentős azon gyermekek száma, akiknek nyelvfejlődési zavarát nem magyarázzák neurológiai, szenzoros, intellektuális vagy társas-érzelmi problémák. Ők is a beszédfogyatékos SNI-besorolást kapják.

Ebben az esetben a nyelvelsajátítás folyamata már a koragyermekkorban jelentős időbeli és strukturális eltérést mutat.

Nyelvfejlődési zavar esetén a nyelvi kifejezés atipikus volta mindig, míg a nyelvi észlelés, értés zavara csak az esetek egy részében jellemző.

Az eltérő fejlődés tartósan megmarad és a nyelvi hierarchia bármely szintjén megjelenhet: ▪ a késve induló szókincsfejlődés nem éri be a tipikusan fejlődő társakét még iskoláskorban sem;

▪ a szókincs szerkezete is eltérő lehet, pl. a főnevek nagyobb, az igék vagy melléknevek, határozószavak kisebb arányban kerülnek be a passzív és/vagy az aktív szókincsbe;

▪ a kontextusnak megfelelő szó előhívása, aktiválása is gondot okozhat, jellemzőek a szótalálási nehézségek;

▪ a beszédhangok (fonológiai) feldolgozásában és produkciójában is elmaradás tapasztalható, ami az írott nyelvi zavarok kockázatát vetíti előre;

- a szavak hangalakjának pontos feldolgozása és emlékezeti megőrzése nehéz;
- egy-egy szó hangzósorának jelentős egyszerűsítése nemcsak a beszéd érthetőségét rontja (még iskoláskorban is), hanem nehezíti a szavak emlékezeti tárolását, akadályozza a szótanulást és az előhívást;
- a szókombinációk használata és a mondatalkotás, a spontán beszéd az iskoláskorban is alacsony nyelvtani komplexitású (jellemzően tőmondatokat, hiányos mondatokat alkotnak);
- mondataik még a felnőttkorhoz közeledve is nyelvtanilag helytelenek (diszgrammatikusak) lehetnek;
- nem használnak vagy rosszul értelmezik a kötő-, rámutató szavakat, ez főként az összetett alárendelő mondatokat tartalmazó instrukciók, szövegek megértésében okoz gondot.

A nyelvi zavar a beszélt és az írott nyelvben egyaránt megmutatkozik; az óvodáskori nyelvfejlődési zavarra minden esetben verbális tanulási zavar épül. A dekódolás (olvasástechnika), a helyesírás, az értő olvasás, később a szövegalkotás, a fogalmazás is zavart mutat. A tanulók nehézkesen, sok hibával, töredezetten olvasnak, gyakoriak az újrakezdések.

Az olvasástechnika nem automatizálódik, a gyermekek az 1-4.évfolyamon végére sem válnak gyakorlott olvasókká. Emiatt az írott szöveg tartalma számukra kevésbé ragadható meg.

A nyelvi feldolgozás az átlagosnál jelentősen több kognitív energiát emészt fel, a tanuló a kognitív-nyelvi feladatokban hamarabb elfárad, mint tipikus nyelvi fejlődésű társai. Ilyenkor teljesítménye hirtelen romlik.

A tanulási zavar súlyosságát a nyelvi fejlődési eltérés mértéke mellett főként az befolyásolja, milyen korán történt annak felismerése és megfelelő kezelése, valamint milyen erős védőfaktort képez a családi háttér.

A tanulási teljesítmény eltérése nyelvfejlődési zavarok esetén nemcsak a magyar nyelv és irodalom tantárgyban jelentkezhet, hanem minden olyan tárgyban is, ahol verbális tanulási folyamatok dominálnak az ismeretszerzésben (pl. történelem, földrajz, biológia). A társuló zavarok nélkül jelentkező nyelvi zavarral küzdő gyermekek általában más – nem

A beszédfogyatékos (beszéd- és nyelvi fejlődési vagy szerzett zavarral küzdő) tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

Intézményi, szervezeti formák

A beszéd és a nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók nevelését-oktatását elláthatja olyan gyógypedagógiai intézmény, mely beszéd-/nyelvi fejlesztő, illetve diszlexiás vagy „olvasó” tagozatot, osztályokat működtet vagy tipikus beszéd-/nyelvi környezetet biztosító, részben vagy egészében együttnevelést vállaló befogadó iskola. Mindkét ellátási forma végső célja, hogy megfelelő készség-képességstruktúrát, megküzdési stratégiákat és alapismereteket alakítson ki a sikeres társadalmi beilleszkedés és az önálló, élethosszig tartó tanulás érdekében.

A befogadó iskola működése épülhet az osztályfoktól független teljes integrációra, vagy olyan részleges integrációra, melyben az 1-4. évfolyamon külön beszéd- és nyelvi fejlesztő, „olvasó

osztály” elnyújtott, sérülésspecifikus alapozást biztosít. Ezt követően a 5-8. évfolyamon válik teljessé az integráció.

A beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló képességfejlődését, személyiségének harmonikus alakulását a megfelelő személyi, tárgyi és módszertani feltételekkel rendelkező befogadó, (inkluzív) szemléletű iskola szolgálja legjobban.

Befogadó attitűd, együttműködési feltételek

- Az érintett tanulók specifikus nevelésének-oktatásának alapja egyéni szükségleteik felismerése, megértése, ezek tanulási-tanítási folyamatokban való figyelembevétele.
- Az iskolaközösség (szülők, pedagógusok, kortársak) érzékenyítése előfeltétele a beszédfogyatékosok integrációjának. Főként a verbális kommunikáció sajátos helyzetét és a sikeres kommunikációs lehetőségeket fontos bemutatni.
- A gyermekek elsődleges beszéd-/nyelvi zavarainak tünetei, másodlagos tanulási/viselkedési zavaraik megfelelően adaptált és kommunikációs szempontból akadálymentesített, befogadó-elfogadó légkörű nevelési, tanítási környezetben enyhülnek, nem specifikált rugalmatlan tanulási környezetben súlyosbodnak.
- Az iskolai integráció csak akkor lehet sikeres, ha a szülői ház és az iskola összehangolja a beszédfogyatékos gyermek számára legmegfelelőbb nevelési-tanítási környezet kialakítását. Az intézménybe lépéskor szükséges a szülők és a pedagógusok (főként az osztálytanító vagy osztályfőnök, illetve a logopédus-gyógypedagógus) közös szándéknyilatkozata és megvalósítási terve a rendszeres együttműködésre. Javasolt erről pedagógiai megállapodást is kötni, melyben a tanuló fejlődése érdekében vázolt közös célok és ennek elérésében mindkét fél feladatai egyértelműen rögzítésre kerülnek. A megállapodás alapját az egyéni fejlesztési terv képezi. Annak megvalósulására érdemes legalább évente visszatekinteni.

A logopédus és a többségi pedagógusok szerepe

- A tanulók beszéd- és nyelvi sajátosságait, az ezekből következő fejlesztési, kompenzációs szükségleteiket logopédia szakon/logopédia szakirányon végzett gyógypedagógus ismeri leginkább, ezért a habilitációs-rehabilitációs munkában kulcsfontosságú szerepe van.
- A logopédus által biztosítható beszéd-/nyelvi fejlesztő ellátás mindenképpen szükséges, akkor is, ha a tanuló az iskolai pályafutása alatt már csak tanulási zavar diagnózist kap, mely a jelenlegi törvényi szabályozás szerint az egyéb pszichés fejlődési zavar SNI-kategóriába sorolódik. A tanulási zavar kezelésében ennek ellenére továbbra is az oki háttér, tehát a nyelv- vagy beszédfejlődési zavar a mérvadó.
- A kezelési folyamatba a habilitációs, rehabilitációs órák mellett a következményes tanulás- és viselkedészavarok megelőzése és kezelése érdekében más szakos gyógypedagógus, pszichológus vagy mentálhigiénés szakember bevonása is szükségessé válhat. Ez azonban nem váltja ki, csak kiegészíti a szakszerű logopédiai ellátást.
- A tanulók sérülésspecifikus támogatásának és a kommunikációs akadálymentesítésnek a tanórák mellett az iskolai élet minden színterén jelentősége van, mivel a verbális kommunikációs aktusok a teljes folyamatot átszövik.
- A sikeres integráció alapfeltétele, hogy a habilitációs-rehabilitációs munkát végző logopédus az egyéni fejlesztési terv elkészítésében és megvalósításában gördülékenyen működjön együtt az osztálytanítóval és a szaktanárokkal. Segítse a kollégákat a verbális tanulnivaló mennyiségének,

összetettségének sérülésspecifikus szempontok mentén való meghatározásában, a beszéd- és nyelvi szempontú akadálymentesítésében, a tanuló képességstruktúrájának, terhelhetőségének leginkább megfelelő feldolgozási és számonkérési mód kialakításában, valamint a feladatokra fordítható idő kijelölésében.

Nevelési-oktatási folyamat

- A befogadó iskola biztosítja a feltételeket ahhoz, hogy a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló aktívan vehessen részt az osztály- és az iskolaközösség életében, megmutathassa tehetségét, erősségeit.

- A közösség elismeri az SNI tanuló tanulásra és részvételre irányuló erőfeszítéseit, és önmagához képest mérlegelve pozitív, előremutató és motiváló értékelést ad.

Az iskola kezdő szakaszában a kultúrtechnikák elsajátítása előtt széles alapú készségképességfejlesztéssel azok kognitív nyelvi előfeltételeinek megteremtését biztosítjuk. - A nyelvfejlődési zavarok és a verbális diszpraxia esetében az írott nyelv szokásosnál lassabb ütemű, kis lépésekben történő, időben is elnyújtott kialakítására van szükség, annak érdekében, hogy az írott nyelvi szimbólumok elsajátításához vezető kettős elvonatkoztatási utat (elvonatkoztatni a beszélő személyétől és a beszéd vokális elemeitől) a beszéd-/nyelvfejlődés zavarával küzdő gyermek is képes legyen követni.

- Az életkornak megfelelően szükséges a gyermek önmagáról való tudásának, önismeretének folyamatos fejlesztése. Az erősségek és gyengeségek tudatos felismerésével alakítsuk ki a számára legmegfelelőbb megküzdési stratégiákat, a későbbi önálló tanuláshoz vezető úton.

- Változatos, az egyes tantárgyak nyelvi sajátosságaihoz igazodó tanulási, tananyagfeldolgozási stratégiák kialakítására, folyamatos fejlesztésére van szükség.

- A tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben részesítsük előnyben a nem nyelvi megoldási módokat. Pl. a különböző művészeti ágak segítségével mozgásos, dramatikus, rajzos vagy más képi feldolgozást, digitális alkalmazásokat használhatunk, ahol a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló is a többiekhez hasonló, netán kiemelkedő képességeket mutat.

- A pozitív önkép kialakulását, megélését és a következményes emocionális vagy viselkedészavarok megelőzését szolgálja, ha megkeressük azokat az iskolai, sport-, művészeti vagy egyéb tevékenységeket, melyekben a gyermek sikeres lehet.

- A habilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésre biztosított időkeretben a nyelvi képességek (fonológiai tudatosság fejlesztése, szókincs aktivizálása és bővítése, grammatikai készségek fejlesztése, nyelvhasználat alakítása), az írott nyelvi képességek (olvasástechnika, szövegértési és szövegalkotási képesség egyaránt) és 5-8. évfolyamtól az adaptálható tanulási technikák tanítása (pl. pókhálóábra, idővonal, gondolattérkép készítése) egyenlő súllyal szerepel.

- A habilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztő órákon az általános korrepetáló jellegű feldolgozás helyett szaktárgyi szövegek esetén is a sérülésspecifikusan hatékonyabb nyelvi szempontú feldolgozás a terápiás cél: egy-egy tárgy alapszókészletének, szó- és mondatfordulatainak megértéséhez és használatához segítsük hozzá a nyelvi zavarral küzdő tanulót.

Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés

- A mindennapi kommunikációs helyzetekben és a tanórai munkában az oldott, biztonságos légkör, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidő segíti a beszédfélelem csökkenését és jelentősen növeli a teljesítményt, a beszéd- és nyelvi zavarok esetében egyaránt.

- Az osztályban, tanulócsoportban kialakított jó szokások, világos együttélési, együttműködési keretek segítik a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló eligazodását a mindennapi kommunikációs helyzetekben.

A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók esetében a gondolatok kifejtése, a szükséges feladatok elvégzése szóban vagy írásban tipikus fejlődésű társaikhoz képest akár ötszörös-tizenötszörös többletidőt is igénybe vehet (az egyéni képességektől és a pszichomotoros tempótól függően). Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő ehhez igazodó ütemezése.

- A nyelvfejlődési zavar esetén a legtöbb tananyagot lehetőleg digitális formában bocsássuk a tanuló rendelkezésére, mivel az írott nyelvben való gyenge dekódolási képesség miatt szóbeli feldolgozással vagy a kettő kombinációjával jobban hozzáfér annak tartalmához. Ezzel párhuzamosan a tanulót ösztönözni kell a szabad forrásból is hozzáférhető felolvasó programok használatára. (A használatot a rehabilitációs órakereten belül a gyógypedagógus alakítsa ki és gyakoroltassa, mielőtt a tanuló a tanórán alkalmazza.)

- A nyelvi zavart mutató tanulók számára szükséges a szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése. Pontos, egyszerű és konkrét instrukciókra van szükség. Főként az alárendelő összetett mondatokat és a közbevetett tagmondatokat alakítsuk át. Ebben az osztálytanító támaszkodjon a logopédus véleményére.

- Az órai feladatadásban (nem csak a magyar nyelv és irodalom, de a számolás vagy más közismereti tárgyak esetében is) meg kell győződnünk róla, hogy a tanuló helyesen értette-e a feladatot. Csak így biztosítható, hogy szaktárgyi tudásáról, kompetenciáiról reális képet kapjunk, melyet nem fed el a gyenge olvasási, szövegértési képesség.

- A beszéd- és nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók szóbeli számonkérését lehetőség szerint minimalizáljuk. A beszédzavarral küzdők számára ez a megfelelő írásbeli tevékenységekkel vagy a fentebb említett alternatív számonkérési módok egyikével váltható ki. A nyelvi zavarral küzdők számára legcélszerűbbek a komplementer – nyelvi készségtől független – feldolgozási, számonkérési módok.

- A gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják, hogy az íráskészséget alapfokon már használó nyelvi zavarral vagy verbális diszpraxiával küzdő tanuló az órai jegyzeteit laptoppal, más digitális eszközzel készíthesse, a táblai vázlatokat lefotózhassa és/vagy az órán elhangzott fontos magyarázatokat hangzóanyagként is rögzíthesse. (Az órai laptophasználat és a hangfelvétel felhasználásának kereteit célszerű közös megállapodással kidolgozni.)

- A gördülékeny jegyzetelés miatt célszerű, hogy a nyelvi zavarral vagy diszpraxiával küzdő tanulók online programok vagy gépírástanár közreműködésével megtanulják a folyamatos (tízujjas) gépelést.

- Egyes projektek vagy feladatok elvégzéséhez érdemes a nyelvi zavarral küzdő tanulók és a tipikus nyelvi képességűek között tanulópárokat létrehozni. Ez a rendszer mindkét gyermek előnyére válik. Lehetővé teszi, hogy az órán szükséges tempóban jegyzetelni nem képes SNI tanuló mégis hozzájusson az órai vázlathoz, a közös feldolgozás során pedig mindketten mélyebb megértést érhetnek el.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

A befogadó nevelés-oktatás minden életkorban az osztálytanító/osztályfőnök, a szaktanárok, a gyógypedagógus és a szülők hatékony együttműködését feltételezi.

A szülők ismerik legjobban a gyermek addigi életútját, problémamegoldó stratégiáit, érzelmi attitűdjét, a gyógypedagógus ismeri legjobban a gyermek képességeit, erősségeit és gyengeségeit, az osztálytanító/osztályfőnök az osztály társas kapcsolatait, szociometriai jellemzőit, a szaktanárok az elsajátítandó törzsanyag nehézségeit és az ahhoz vezető tanulási utakat. Az iskoláskor kezdetétől ható, a négy együttműködő fél által összehangoltan tervezett nevelési-oktatási támogatás kezdetben jó szokásokat alakít ki a tanulóban, később felruházza a megfelelő tanulási és kompenzációs stratégiákkal, és megtanítja, hogy ezekkel tudatosan bánjon.

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai

Az 1-4. évfolyamon a tanulási folyamat sikeressége döntően a tanító és a gyermek szeretetteljes elfogadáson alapuló bizalmi kapcsolatán múlik. Ahol a tanuló oldott légkörben, az idő okozta nyomást a minimálisra csökkentve kellő gyakorlási lehetőséget kap, a tanító pedig a hibázást a tanulási folyamat természetes velejárójaként értelmezi, ott egészséges önértékelés és önbizalom, ugyanakkor igényesség alakul ki a tanulókban. Ha a tanító a tanterv lényeges elemeit képes kiemelni, és a tanulók egyéni adottságaihoz igazítva szervezi a nevelési-oktatási folyamatot, akkor a sajátos nevelési igényű tanulók is megfelelő lehetőséget kapnak a tanulásra és képességeik kibontakoztatására. Mindezek által megelőzhető a másodlagos viselkedési és magatartási zavarok kialakulása is.

A nyelvi zavarral küzdő tanulók esetében a készség-képességfejlesztés hangsúlya az egész alsó szakasz folyamán megmarad, csak így érhető el, hogy a kultúrtechnikák tanulása és használata biztos alapokra támaszkodjon. Az egyéni adottságokhoz mérten ez a beszéd- és nyelvi készség-képességstruktúra – a tipikus fejlődésű tanulókhoz képest jóval később – általában az 1-4.évfolyam végére stabilizálódik.

A beszédzavarral küzdő tanuló esetében minden közösség előtti megnyilatkozás, a nyelvi zavarral küzdő tanuló esetében emellett minden verbális tanulási folyamat külön kihívást, jelentős érzelmi és kognitív megterhelést jelent.

Az 1-4.évfolyamon tanuló életkori sajátosságainak leginkább az aktív, cselekvéses tanulási helyzetek felelnek meg. Az ilyen változatos kihívások hosszabb ideig tartják fenn a tanulók motivációját, figyelmét, ezért a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló számára is igen előnyösek. Az alsó szakaszban célszerű rövidebb feladatokat tervezni az érintett tanulók számára, és több feladatváltással fenntartani, „frissíteni” figyelmüket.

A frontális, hosszan egy feladatra koncentráló, esetleg hosszú füzetmunkát igénylő órafelépítés a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára olyan megfeszített koncentrációt kíván, hogy ezt lehetőség szerint kerüljük az 1-4.évfolyamon.

Ha mégis előfordul, érdemes az óra közben legalább ötperces „kilélegzést” biztosítani. Pl. kívánatos a terem egy nyugalmasabb sarkában fenntartani egy állandó helyet a rövid pihenő beiktatására vagy

egy rövid udvari, folyosói mozgás lehetőségét megadni a tanulók számára. Jó szolgálatot tehetnek a statikus feladatok közé beiktatott rövid, mozgást is igénylő készségfejlesztő modulok.

A preventív felzárkóztató készségfejlesztés mellett az ő tehetséggondozásuk már az 1-

4.évfolyamon megkezdődhet, ami a tanuló számára sikerélményt és egyben az önbizalom növekedését is biztosítja.

Ugyanakkor a feladatadásban a matematika terén is ügyelni kell a nyelvi akadálymentesítésre, főként a szöveges feladatok és a magyarázatok terén.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai

Törekedjünk a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztésére, ez segíti az elvonatkoztatási folyamatot, a jelenségek mélyebb megértését.

Minden tantárgyban javasolt, hogy a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöljön ki az egyes témakörökön belül. Ehhez és a tanuló egyéni adottságaihoz illeszkedve válasszák meg a feldolgozás lehetséges útjait. Így néhány év alatt egy-egy tantárgy minden évfolyamán olyan feladatbankot dolgozhatnak ki, mely nemcsak a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő, hanem tipikus fejlődésű társaik számára is élménnyé teszi a tanulást.

Az egy-egy tantárgyban tehetséget mutató és a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára egyaránt előnyös lehet, ha rendszeres időközönként vagy egy-egy témában gyakorló tanulópárokat állítunk fel a 5-8.évfolyamon.

A szövegértés-szövegalkotás alapkompetencia fejlesztése a beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanuló számára korántsem zárul le az alapfokú képzés alsó szakaszában.

A nyelvi/írott nyelvi feldolgozás mint eszköztudás fejlesztését a teljes általános iskolai szakaszban folytatni szükséges. Az egyes tantárgyaknak jellemzően saját szaknyelve, ezzel együtt önálló szó/fogalomkészlete és tipikus nyelvi fordulatai vannak. A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló külön segítséget igényel a különböző tantárgyakban szükséges szaknyelvi feldolgozáshoz. Nem pusztán korrepetálásra van szüksége az egyes leckék megtanulásakor. Ebben fontos a szaktanár és a gyógypedagógus szoros együttműködése.

Külön figyelmet igényel a szövegalkotás és a helyesírási képesség gondozása. A nyelvfejlődési, ennek következtében törvényszerűen írott nyelvi zavarral küzdő tanulók helyesírása jelentősen elmarad tipikus fejlődésű társaikétól.

Az evidenciaalapú helyesírásban (ahogy mondjuk, úgy írjuk) is hátrányokkal küzdenek, akár még az 5-6. osztályban is. Esetükben általában a szóelemzés elve szerinti helyesírás megszilárdítása is a 5-8.évfolyam első felének feladata. Szövegalkotási, fogalmazási képességük is jelentős eltérést mutat. Társuló zavarok (pl. diszpraxia) esetén az írásmozgás és a kézírás alaki megformálása nem teszi lehetővé pl. az önálló tanulásra alkalmas jegyzetek készítését. Így már az 5-6. osztálytól elengedhetetlen a géppel írás, a klaviatúrahasználat és a digitális tananyag-feldolgozás (pl. felolvasó programok) használatának elsajátítása.

A beszédfejlődési zavarral küzdő tanuló számára a szóbeli feleletek, a nyelvi és írott nyelvi zavarral küzdő gyermek számára a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások egyaránt szorongást keltenek. A nyelvi zavar jellegzetessége, hogy a tanuló nehezen tudja verbális formába önteni az egyébként számára érthető gondolatokat, összefüggéseket is. Fontos tehát olyan alternatív számonkérési módok kidolgozása, melyek alkalmazásával meggyőződhetünk arról, hogy a tanuló hogyan, milyen mélységben érti az adott jelenségeket és összefüggéseket.

Számonkérésként megfelel montázs, képregény, animációs film (az érintett tanulók általában jó képességeket mutatnak a vizuális átlátásban), de akár idővonal, pókhálóábra vagy kérdéssor készítése, esetleg dramatizálás is.

A megfelelő önértékelésre épülő önbizalom nagy erőt ad a beszéd-/nyelvi zavarral küldő tanulónak gyengeségei kompenzálására, tehetsége kibontakoztatására. Így az alapfokú oktatás második szakaszában kezdhetünk bele az egyéni tanulási és kompenzációs stratégiák tudatos felépítésébe.

Érdemes minél több feldolgozási és mnemotechnikai stratégiát megtanítani és gyakorolni a tanulóval, illetve vele együtt kiválasztani, hogy az egyéni képességeknek és az egyes tantárgyak jellegének milyen tanulási, feldolgozási technikák felelnek meg a legjobban.

Ennek gyakorlását nemcsak a habilitációs-rehabilitációs órakeretben, hanem „élesben”, a szakórákon is biztosítani szükséges. A középfokú tanulmányok megkezdéséig kell kialakítanunk az önálló tanulás minél szélesebb körű lehetőségét. Ide tartoznak a már említett digitális segédeszközök is.

Tanulási és nevelési célok

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság

A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

Kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák

- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv és irodalom

A beszéd- és nyelvi/írott nyelvi megértés mint ismeretszerzési eszköz fejlesztése, a beszéd és nyelvi/írott nyelvi produkció mint önkifejezési és ismeretközlési eszköz fejlesztése kiemelt feladat a nyelvi és beszédzavarral küzdő tanulók számára. A populációba tartozó tanulók anyanyelvi teljesítményei között jelentős különbségeket tapasztalunk. A tanulási célokat az egyes tanulók egyéni képességeihez, aktuális nyelvi fejlettségi szintjéhez mérten a logopédussal való konzultáció segítségével szükséges megállapítani. Célszerűen hosszabb időintervallumok (pl. kétéves) kijelölésével is élhetünk. Az alábbi leírásban inkább az egyes területek kiemelt feladatait vesszük számba.

A beszéd- és nyelvi fejlesztés terén kiemelt feladatként kezeljük minden nyelvi szint fejlesztését (beszédhangzók, fonémafeldolgozás, szókincs és szóhasználat, szóelőhívás, toldalékhasználat, mondatalkotás és kontextushoz, szituációhoz kötött nyelvhasználat). Ezek arányát az anyanyelvi fejlesztésben a tanuló képességstruktúrájához viszonyítva határozzuk meg.

Az írás-olvasás tanulásának szakasza a beszéd és nyelvi zavarral küzdő tanuló további boldogulása, tanulási kompetenciája szempontjából kulcsfontosságú, egy életre meghatározhatja a tanulás sikerességét. Ezért igen körültekintően alakítsuk az olvasástanulás folyamatát! A beszéd- és nyelvi zavarral küzdő tanulók olvasás-írás tanításának előfeltétele, hogy a tanuló a beszédfeldolgozás során legalább egy-egy szó szótagjait és első hangját biztosan felismerje, leválassza, azonosítsa. Ezt az olvasástanulást megelőző készségfejlesztés során kell kialakítanunk. Az érintett tanulók esetében kizárólag hézagmentes, evidenciaalapú, preventív, proaktív szemléletű hangoztató-elemző, összetevő olvasástanítás lehet sikeres. Ezt szükség szerint késleltetett írástanítással kössük össze. A betűtanításban a négyes asszociáció alkalmazása biztosítja a legszélesebb körű, multiszenzoros tapasztalatszerzést. Az összeolvasás tanítása fokozatosan, hézagmentesen nehezedő kell hogy legyen.

A szövegértés fejlesztésének minden esetben párhuzamosan kell haladnia a dekódolás (olvasástechnika) fejlesztésével. Kezdetben a tanulók autobiografikus emléknyomaihoz kapcsolható, egyszerű nyelvi felépítésű, a mindennapi életben jellemző szituációkat bemutató szövegeket érdemes feldolgozni. Ezek sikerélményt hoznak, erősítik az olvasottakkal való érzelmi azonosulást, ezáltal az olvasási motivációt. A szövegértés fejlesztésében fokozatosan, a tipikus nyelvi fejlődésű tanulókhoz képest késleltetve tolódik el a hangsúly az egyre összetettebb gondolkodási műveletek felé (pl. explicit és implicit összefüggések átlátása egy bekezdésen belül és több szövegrész között).

A nyelvtani jelenségek feldolgozását mindig egyszerű példákon, kérdőszó alapján való azonosítással, csoportosítással, sok metanyelvi tapasztalat szerzésével kezdjük el. Ebben kellő gyakorlással a nyelvi fejlődésében súlyos elmaradást mutató tanuló is eredményes lehet, míg a leíró nyelvtani definíciók pontos visszaadása szinte megoldhatatlan számára. A nyelvtani szabályok betartásában és a helyesírás terén a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók jelentős elmaradást mutatnak, esetükben a helyes leírás nem válik automatikus készséggé, mindvégig jelentős szerepe

van a tudatos hibajavítás megtanításának. Ez mint metakognitív, kompenzáló tevékenység jól fejleszthető. Nyelvi zavar esetén az általános iskolai szakasz végére konzekvens (mindig csak egy szabályt gyakorló), rendszeres, de rövid gyakorlási periódusok esetén is főként az evidenciaalapú és a szóelemzés elvét figyelembe vevő helyesírás várható el.

Az irodalmi alkotások feldolgozásában a mondanivaló különleges, művészi feldolgozása, gazdag konnotációja és esetleg szokatlan vagy régies nyelvezete, a használt költői, írói eszközök megnehezítik a nyelvi megértést, a jelentéstulajdonítást. A szintaktikai feldolgozás és a verbális emlékezet jelentős gyengesége, valamint a szóelőhívás nehézsége miatt tanítványainknak jelentős kihívást okoz rövid memoriterek megtanulása is. Ezért a feldolgozásra vagy megtanulásra szánt művek kiválasztását körültekintően kell mérlegelni, megtanulásukat pedig mnemotechnikai eljárások használatával ajánlott segíteni. Nyelvi zavar esetén nemcsak a feldolgozott irodalmi művek számát és minőségét fontos differenciáltan kezelnünk, hanem a feldolgozás módszereit és mélységét is. A költői eszközök felismerése, mondanivalójuk megértése hosszú gyakorlást igényel. A képes beszéd megértése és a mondanivaló átvitt értelmezése, a metaforák vagy az idiómák megértése különösen nehéz a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók számára. A kötelező olvasmányok megválasztását és elolvasásának idői ütemezését is igazítani kell a tanuló aktuális olvasási és nyelvi feldolgozó képességeihez és pszichomotoros tempójához. Részesítsük előnyben a hangoskönyvet vagy a rövidített irodalmi változatokat. A műből készült filmet inkább csak az elolvasást és meghallgatást követően, a feldolgozás gazdagításához használjuk. Alkalmazhatunk változatos vizuális és dramatikus feldolgozási módszereket a megértés ellenőrzésére.

Matematika

A matematikai készségek tekintetében a beszéd-/nyelvfejlődési zavart mutató tanulók teljesítménye széles skálán mozog. Némelyek közülük (általában a társult zavarokat nem mutatók) a matematikai szimbólumok és matematikai gondolkodás terén kiemelkedően teljesítenek. A matematikai kompetenciák elsajátítása esetükben a tipikus fejlődésű tanulókéhoz hasonló ütemben haladhat, mélységét az egyéni fejlődési dinamikát figyelembe vevő tehetséggondozás szabja meg. Más nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók átlagos matematikai képességekkel rendelkeznek, a számolás, számfelismerés, a műveletvégzés, a helyi értékek, később pl. az egyenletek, a kombinatorika, a halmazok, az egyenletek és mértani szerkesztések terén is. Azonban a definíciók, fogalmak megtanulásában, felidézésében nyelvi feldolgozási és verbális emlékezeti gyengeségük miatt jelentős hátrányban vannak. Szintén hátrányba kerülnek az órai magyarázatok szeriális-verbális feldolgozásában, ezért többszöri ismétlésre, időszakosan felzárkóztatásra lehet szükségük. Az érintett tanulók előrehaladása tipikusan fejlődő társaikéhoz hasonló ütemben csak akkor biztosított, ha a meghatározásokat, definíciókat inkább a praktikus példákon keresztül való alkalmazás során, és nem a szó szerinti felidézés alapján várjuk el. Minden nyelvfejlődési zavarban érintett tanuló esetében nehézséget okoz a szöveges feladatok megértése, akár szóban, akár írásban jelennek meg. Itt szükség lehet a szöveg nyelvi egyszerűsítésére (akadálymentesítésre). Szintén érdemes gondot fordítani a szöveges példákban gyakran előforduló nyelvi fordulatok gyakorlására, más és más adatokkal való alkalmazására. Csak akkor kaphatunk megfelelő képet a nyelvfejlődési zavart mutató tanuló matematikai készségeiről és tudásáról, ha meggyőződtünk arról, hogy megértette a feladatot.

A nyelvi zavarok mellé leggyakrabban a diszkalkulia és a figyelem-, illetve aktivitási zavarok társulnak. Ezekben az esetekben a matematikatanulást az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő tanulók SNI irányelvei alapján célszerű megszervezni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A történelem és az állampolgári ismeretek egyes témaköreinek feldolgozásakor nyelvfejlődési zavar esetén előnyben kell részesíteni az aktív tanulást, a szituációkon, dramatikus feldolgozáson, közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló ismeretszerzést. Ezek tanulságainak, összefüggéseinek felismerésében a nyelvi zavart mutató tanulók általában nem igényelnek támogatást, ugyanakkor nyelvi feldolgozásuk terén, pl. a törvényszerűségek és az idői egymásutániság kifejezésében több segítségre és hosszabb időre van szükségük. A feldolgozáskor érdemes egyszerű, célzott kérdésekkel segíteni a nyelvi megfogalmazást. A megértést támogatja a történelmi jellemzőkhöz igazodó feldolgozási technikák (pl. idővonal, gondolattérkép) használata is. A tankönyv leckéinek, valamint az eredeti források önálló feldolgozása során gondot okozhat a társadalmi folyamatokat leíró szövegekben rejlő implicit összefüggések felismerése, a lényegi események kiemelése is. Ezt kapcsolódó filmrészletekkel, magyarázó animációkkal és a legújabb kor esetén családi elbeszélések gyűjtésével segíthetjük. Fontos segítség lehet a digitális tankönyv, melyet felolvasóprogram segítségével is feldolgozhat a tanuló, így több csatornán multiszenzorossá tehető az információfeldolgozás.

Erkölcs és etika

Az erkölcstan tanításában a pedagógusok személyes példaadása, embertársaikkal szemben tanúsított attitűdje legalább annyit nyom a latba, mint az órán elhangzott mesék, történetek. A beszédfogyatékos tanulók szempontjából nagyon hasznos, ha egy-egy konfliktust, erkölcsi dilemmát szituációs vagy dramatizált játékokkal dolgozunk fel, mivel a gesztusok, téri helyzetek, a hangszín, a hanglejtés nagyban segíti a nyelvi megértést. Emellett az iskolai konfliktusok közösségi megbeszélése, az együttélés mindennapi szituációit felelevenítő drámajátékok, filmrészletek, interaktív színházi előadások segítségével a nyelvi fejlődésükben zavart mutató tanulók az érzelmek és erkölcsi dilemmák átélése útján könnyebben megértik a társadalmi együttélés etikai elveit, írott és íratlan törvényeit, belehelyezkedhetnek mások nézőpontjába. Ezzel válthatjuk ki a számukra nyelvileg nehezen feldolgozható elvont filozófiai magyarázatokat.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományos ismeretek gyakorlati példákon, kísérleteken át való megélése, majd megértése elsőbbséget kell hogy élvezzen a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók oktatásában. A jelenségek pontos megfigyelését nemcsak a verbális leírások, hanem rajzok, folyamatábrák, táblázatok és grafikonok, akár rövidfilmek is visszatükrözhetik. Ezek nem befolyásolják a megértés mélységét, viszont megkönnyítik a folyamatok, az ok-okozati összefüggések feldolgozását. Az általánosítás és a jelenségek törvényszerűségeinek absztrahálása nyelvileg nehezebb feladat. A definíciók, törvények pontos nyelvi reprodukálásában jelentősen gyengébben teljesítenek a nyelvi zavart mutató tanulók. Ezek gyakorlása több segítséget igényel, többletidőre és különböző mnemotechnikák alkalmazására van szükség. A törvények alkotó alkalmazásában, az intuitív vagy problémamegoldó gondolkodásban azonban kifejezett tehetséget mutathatnak a nyelvi fejlődési hátránnyal küzdő tanulók is. Törekedni kell tehát arra, hogy főként a látható, tapasztalható világ törvényszerűségeit, gyakorlatban is alkalmazható természettudományos ismereteket tanítsunk az általános iskolai szakaszban. Az „anyag alatti világ” és a makrokozmosz közvetlenül nem megtapasztalható elméleteit inkább a gondolkodás fejlődésének előrehaladtával, a középiskolai időszakban érdemes megismertetni a nyelvi zavart mutató tanulókkal.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

A beszédfejlődési zavarral küzdő tanulók a beszédben való gátlásaikon kívül általában nem mutatnak markáns nehézségeket az idegen nyelv tanulása tekintetében (kivéve a beszédfeldolgozásban és a nyelvi képességekben is érintett csoportokat: rezonanciazavar, verbális diszpraxia). Legfeljebb a kiejtésben és a kommunikációs bátorságban térnek el társaiktól. Ezt érdemes középiskolás korban idegen nyelvi közegben oldani, több hetes ott tartózkodást, diákcsereprogramot biztosítani, ami kedvezően hat a motivációra és a beszédfélelem oldására is.

A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók az idegen nyelv tanulásában is markáns hátránnyal indulnak, bár a jelenkor nyitott társadalmában és sokszor a szülők igényeinek megfelelően is több nyelvvel, de főként az angol nyelvvel a mindennapjaikban is találkoznak. A magasabb szintű idegen nyelvi tudásig (pl. nyelvvizsga) közülük kevesen jutnak el, mindenképpen érdemes azonban legalább egy idegen nyelvet választani, és a mindennapi beszéd készségeit fejlesztve praktikusan használható kommunikációs kompetenciát felépíteni. A nyelvválasztásban a találkozási gyakoriság (vagyis, hogy a mindennapi életben melyik idegen nyelvvel találkoznak gyakrabban a diákok, pl. a magyar nyelvben is használt idegen kifejezések, idegen nyelvű filmek, popslágerek, számítógépes játékok) mellett az játszik szerepet, hogy a tanuló milyen típusú nyelvi zavarral küzd. A morfológiai-szintaktikai túlsúlyú zavart mutató tanulók számára, valamint a szótalálási nehézséggel küzdők számára például előnyösebb a sekély morfológiájú és sok rövid szóval operáló angol nyelv. Itt a praktikus nyelvi kifejezésig könnyebb eljuttatni tanulóinkat, csak később, a magasabb szinteken találkoznak bonyolult nyelvi szerkezetekkel. A beszédfeldolgozás és -megértés zavarával küzdő tanulók számára esetleg a német nyelv előnyösebb – ahol hosszabb szavak és világos szerkezetek vannak –, mivel ők a sok rövid szóból álló nyelvtani kötőanyagot ritkásan tartalmazó közléseket nehezebben értik meg.

Bármelyik élő idegen nyelvet választjuk, az első három évben a nyelvtanulás mindenképpen lassabb haladással, kisebb lépésekre bontva, több gyakorlással valósulhat meg. Az 14.évfolyamon döntően szóbeliséggel találkozzanak a tanulók; éljék át az adott nyelv vokális jellemzőit: zenéjét, ritmusát, rímelését, csengését. Erre igen megfelelőek a gyermekversek, dalok, játékok. Egyszerű, a mindennapokban jól használható alapszókincs, néhány mondatos szövegek megtanulására, megértésére érdemes gondot fordítani. Javasolt, hogy az idegen nyelvi írásbeliség kialakítását csak azt követően kezdjük el, mikor az anyanyelven való olvasás-írás készsége már megszilárdult. Ez körülbelül harmadik-negyedik osztályban következik be. Ezt megelőzően is lehet bővíteni a szókincset, képes szótárakkal, rajzos mnemotechnikák segítségével tudjuk leküzdeni az esetleges szótalálási nehézségeket. A nyelvfejlődési zavart mutató gyermekek szókincse egészen középiskolás korig folyamatosan fejlesztést igényel. Az idegen nyelvi szókincs is ennek megfelelően, lassan, sok gyakorlással bővül. A megjegyzést a gyenge verbális munkamemória, a felidézést a szótalálási nehézségek hátráltatják. A multiszenzoros érzékeltetés segít a bevésésben. A mondatalkotást és a párbeszédek létrehozását nehezíti emellett, hogy a nyelvhasználat – akárcsak az anyanyelven – általában kevés rugalmasságot mutat, nehezen alkalmazkodik a változó kontextushoz. Változatos szituációkban, sokféle párbeszédben érdemes adaptálni a megtanult fordulatokat. A nyelvtani viszonyok megértése a nyelvi zavart mutató tanulók esetében később következik be, ezért inkább a 7-8. osztály, valamint a középiskola időszakában válnak képessé a nyelvtan intenzív tanulására. Lényeges, hogy metakogníciójuk, önismeretük fejlődésével a nyelvtanulásban is reális célokat tűzzenek ki maguk elé.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Alapvetően minden tanulónak minden művészeti ágban az alkotás szabadságát, az önkifejezés sikerét és az alkotó folyamat „flow” élményét a legfontosabb megélni. A nyelvfejlődési zavarral küzdők más kifejezési formákban mutathatnak kifejezett tehetséget; ilyenek általában a vizuális művészetek, a kézműves tevékenységek. Ezekben az esetekben már az általános iskolai szakaszban

is fontos a tehetséggondozás. Rajzkészségük tipikusan is fejlődhet, ha a nyelvi elmaradáshoz nem társul grafomotoros zavar. Az ének-zene tantárgyban az időbeli egymásutániság észlelése, a kottaolvasás, a finom akusztikus megkülönböztető készséget igénylő zenei darabok nehézséget okozhatnak a nyelvi fejlődési zavarral vagy az auditív feldolgozási zavarral küzdő tanulók számára. Itt évről évre képességeiknek megfelelő, egyéni célokat kell kitűzni. A dadogóknak és más beszédzavart mutató tanulóknak kifejezetten jót tehet az éneklés, közben általában nem dadognak. Érdemes törekedni rá, hogy az együtt éneklés-zenélés öröme megmaradjon, akkor is, ha más készségekben a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek nem érik el tipikusan fejlődő társaik teljesítményét (pl. kottaolvasás). A nehezített verbális tanulási teljesítmények miatt a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulónak oázis lehet, megnyugvást, kilégzést biztosíthat minden művészeti óra, ha befogadó, alkotó légkör uralkodik, ahol mindenki teljesítményét önmagához mérik.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A verbalitástól független tanulási folyamatokban tanulóink általában átlagosan teljesítenek. A digitális világ feldolgozása, a problémamegoldó gondolkodás lehet kifejezett erősségük is. A digitális kompetenciák minél jobb elsajátítása nyelvi zavar esetében kiemelkedő jelentőségű, mivel esélyegyenlőséget biztosít. A különböző technológiák segítségével kommunikációsnyelvi akadálymentesítést érhetünk el (gépírás, felolvasó programok, jegyzetelő programok, digitális átalakító programok), és segíthetjük az önálló tanulás kialakulását.

Fontos, hogy ezek a kompetenciák már az általános iskola 5-8.évfolyamának a végére tanulóink birtokába kerüljenek, hiszen a tanulnivaló mennyiségének növekedésével még differenciált feladatadás mellett is csak akkor van esélyük lépést tartani, hogyha a tipikus fejlődésű társaikhoz hasonlóan férnek hozzá az ismeretekhez. A megfelelő eszköz kiválasztásában, az eszközhasználat tanításában a gyógypedagógus és az informatikatanár szoros együttműködésére van szükség.

A technológiai lehetőségek kiaknázásával egyenrangúan fontos az etikus és felelősségteljes használat megértése és megvalósítása. További szempont az IKT-használattal kapcsolatban az addiktív magatartásformák elkerülése, a tevékenységrepertoár beszűkülésének megelőzése. Ebben a tekintetben a nyelvfejlődési és a beszédzavarral küzdő tanuló egyaránt veszélyeztetett lehet, ha társas kapcsolatai eleve szűk körűek, kevéssé élők. A tantárgy feladata a biztonságos internethasználat tanítása is. Ezen a területen a tanulók gyenge kommunikációs kompetenciájuk és nyelvi zavaruk miatt szintén veszélyeztetettek.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A testnevelés több szempontból is kiemelkedő szerephez jut a beszéd-/nyelvi zavarokat mutató tanulók fejlesztésében. A nagyobb fizikai és szellemi megterhelés miatt fontos a jó erőnlét, a megfelelő állóképesség kialakítása. Az alsó szakaszban a mozgáskoordináció, a testtudat, a téri orientáció és az egyensúly fejlődésének nehézségével küzdő tanulók (pl. verbális diszpraxia, nyelvfejlődési zavarhoz társuló tünetek) mozgásfejlesztésére külön gondot kell fordítani. Érdemes nehézségeikhez adaptált, differenciált feladatadással segíteni a fenti készségek fejlődését, főképp az olvasástanítás időszakában, legalább az első négy osztályban. A verbális diszpraxiás tanulók számára az egyes mozgásszekvenciákat elemi egységekre lebontva, sok ismétlés segítségével érdemes tanítanunk. Várhatóan a megtanult mozgásforma más helyzetre való rugalmas adaptálása is nehézséget jelent az érintett tanulók számára, ezért változatos formában és szituációkban újra meg újra szükséges elővenni a feladatokat.

A rendszeres mozgás segítheti a tanulási helyzetekben felgyülemlett stressz és frusztráció oldását, sikerélményhez juttatva a tanulót, emellett az önértékelés, az önbizalom javulásához is hozzájárulhat.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztési területek

A differenciálás célja, hogy mindenki a saját tempójában, mégis a legeredményesebb fejlődést tudja elérni, teljesítve a személyre szabott követelményeket, fejlesztési célokat.

A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben a szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a tanítók, szaktanárok pedagógiai megfigyeléseire is támaszkodunk.

A differenciálás különböző lehetőségei közül lehet választani: A nyelvi zavarral küzdő tanulók fejlesztésében szinte minden esetben szükséges a tartalom szerinti differenciálás (pl. instrukciók, szövegek egyszerűsítése). Szintén gyakori a folyamat szerinti differenciálás (pl. nyelvileg egyszerűbb vagy összetett feladat adása, a nyelvi feldolgozás vagy a gondolkodási műveletek különböző szintjei közötti differenciálás).

A differenciálás a tanulás szervezése során sokféle formában jelenhet meg:

- különböző módokon lehet segíteni az eltérő nyelvi képességekkel rendelkező tanulóknak (pl. az instrukció felolvasása, a kulcsszóra való rámutatás, önálló olvasás elvárása);
- különböző feladatok alkalmazhatók (mindenki a képességeinek megfelelő feladatot kapja ugyanabban a témában);
- ugyanazt a feladatot különböző tevékenységekkel lehet végrehajtani (az egyik csoport szövegből, a másik grafikonból, a harmadik egy filmből gyűjti be ugyanazokat az ismereteket);
- különböző szociális keretek között valósul meg a feladat (páros, csoportos, egyéni munkákkal is egyidejűleg);
- különböző információs csatornák felhasználásával valósítható meg a tanulás (vannak, akiknek a hallás utáni észlelés, vannak, akiknek a látott dolog mond többet);
- különböző célok tűzhetők ki (az egyik tanuló a legfontosabb adatokat, a másik az összefüggéseket, a harmadik a szerző szándékát emeli ki);
- különböző érdeklődés szerint adható az olvasnivaló szövege (hasonló nehézségű olvasmány, minden tanuló az érdeklődését követve választ);
- különböző értékelési formák alkalmazása lehetséges, vagy maguk a tanulók választanak;
- a tananyag feldolgozása egyik tanulónál a készségek, másiknál az ismeretek megszerzésére fókuszál;
- az egy-egy tanulóra fordított időben valósítható meg a differenciálás.

A legfontosabb, hogy a pedagógus tudatosan válasszon differenciálási formát minden

feladathoz, a tanuló képességeihez és a feladat jellegéhez mérten megfelelőt.

Értékelés (tanulási eredmény)

Elmondható, hogy a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók számára a verbális tanulási potenciált igénylő tantárgyakban differenciált tanulási eredmények kitűzése szükséges. Ezek közül a leginkább érintett a magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv.

Ezek értékelése alól általában a szakértői bizottság véleménye alapján mentesítést is kapnak a tanulók.

A szakértői vélemény nyomán főigazgatói hatáskörben megszületik az értékelés alóli felmentés.

A gyógypedagógus feladata, hogy a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókincs, grammatika stb.) terén az évenkénti kontrollméréseket elvégezve, azok mennyiségi és minőségi elemzésével evidenciaalapú fejlesztő diagnózist és fejlesztési tervet állítson fel, majd az eredményeket átbeszélve a pedagógussal a gyermek szükségleteinek és aktuális beszéd-

/nyelvi fejlettségének megfelelően az új tanulási célok differenciált kijelölését támogassa.

A szöveges fejlesztő értékelés célja egyrészt az egyéni képességeknek és egyéni előrehaladásnak megfelelő differenciált értékelés, másrészt javaslatokat tartalmaz a továbbhaladásra és a fejlesztés további irányaira vonatkozóan.

A szöveges értékelés jellemzői:

- a konkrét területen elért teljesítményre vonatkozik, sosem minősíti azt, nem címkéz;
- az elért pozitív eredményeket és hiányosságokat egyaránt tárgyilagos formában írja le, nem minősíti azokat;
- viszonyít a kiindulóponthoz, az előző teljesítményhez mérten értékeli a fejlődést;
- mindig megjelöli a következő (proximális) fejlődési zónát, a gyermek számára is érthető formában konkrét javaslatokat tesz, és biztat a továbblépésre.

A fejlesztő értékelés kulcsszerepet tölt be a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló önbizalmának, helyes önértékelésének felépítésében és fenntartásában.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

A beszédfogyatékos SNI tanuló a tanórák mellett a szakértői bizottság javaslatának megfelelő mértékben részt vesz egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon.

A foglalkozások megszervezésekor figyelembe kell venni a szakértői bizottság fejlesztési területekre, az ellátó gyógypedagógus szakirányára és tanuló képességstruktúrájára, viselkedési jellemzőire vonatkozó leírását.

A foglalkozások tartalmát a szakértői véleményben megjelölt területeken végzett vizsgálatok és az iskolai gyógypedagógus által végzett kiegészítő vizsgálatok, esetleg a pedagógus által végzett

pedagógiai vizsgálatok alapján felállított egyéni fejlesztési terv határozza meg. A habilitációs-rehabilitációs ellátást végző logopédia szakos vagy szakirányos gyógypedagógus feladata, hogy összehangolja a gyermek képességeihez mérten a fejlesztési szükségleteket a tantárgyi célokkal, és erről rendszeresen konzultáljon a tanuló osztálytanítójával, szaktanáraival.

A habilitációs-rehabilitációs foglalkozások megvalósulhatnak osztálytermen belül és kívül, egyéni vagy kiscsoportos formában egyaránt.

Az együttműködő felek legalább negyedévente közösen tekintenek rá az egyéni fejlesztési terv megvalósulására, értékelik az elért eredményeket, szükség szerint módosítják a középtávú célokat.

A rátekintést mindkét fél a pedagógusok kötelező tanórával nem lekötött óraterhe erejéig végzi el.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a tanuló erősségeit, nehézségeit, a vizsgálati evidenciákra támaszkodva megállapított közép- és rövid távú célokat, a hozzájuk vezető út lépéseit, a fejlesztőeszközöket és a fejlesztés helyszínét.

A fő fejlesztési területek a beszédfogyatékos SNI tanulók számára a beszéd-/nyelvi képességek fejlesztése, a nyelvi készségekhez szorosan kötődő kognitív funkciók fejlesztése, valamint a tanulási teljesítmények fejlesztése.

Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendjét

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

1.) Az előírt követelmények teljesítését a nevelők, az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

2.) A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első – negyedik évfolyamon a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban tanúbizonyságot tesznek.

3.) A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:

- a nevelők a tanulók munkáját egy – egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik,
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

4.) A tanulók szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy – egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – legalább egyszer kerülhet sor írásbeli számonkérésre, és minden tanulónak egyszer kell felelnie szóban: o az ének – zene, a rajz, az informatika, a technika tantárgyból félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,

o a többi tantárgy esetében pedig egy – egy témakörön belül. (A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.)

5.) A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott - fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

2. A tanulók tanulmányi munkájának folyamatos nyomon követése érdekében a tanuló értékelése során követett alapvető eljárások

- Félévente legalább öt érdemjegy legyen tantárgyanként. (szóbeli és írásbeli számonkérés alapján)
- A témakörök végén témazáró dolgozatot iratunk és ötfokozatú osztályozással értékeljük. Ez lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap.
- A szóbeli felelet értékelésében részt vehetnek a tanulók.
- A félévi és év végi érdemjegyet, osztályzatot és a szöveges értékelést a személyiség fejlődése és az évközi jegyek alapján kapják a tanulók
- Az érdemjegyek dokumentálása egységes koncepció alapján történik:

- a szóbeli feleleteket zölddel
- az írásbeli feleleteket kékkel
- a témazárókat pirossal
- a szorgalmi- és gyűjtőmunkákat karikázva jelöljük.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség - és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása.

1) 1 – 3. évfolyamon a tanulók hétvégére (szombat, vasárnap), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot. (szorgalmi feladat lehetséges)

2) 4 – 8. évfolyamon a tanulók a tanítási napokon a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) szóbeli és (vagy) írásbeli feladatokat kaphatnak házi feladatként.

3) 4 – 8. évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli sem írásbeli házi feladatot.

(szorgalmi feladat lehetséges)

4) A tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy – egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Kompetenciaalapú oktatás: a kompetenciaterületeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.

1. Témahét

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. Szervezésének területei

-környezetvédelem, természetismeret

-évfordulók

-ünnepek

4. Tanulásszervezési eljárások

Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárások, technikákra alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a

csoportmunkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat.

Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.

4.1 Kooperatív tanulásszervezés

A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

-Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez -Egymás elfogadására, segítésére nevel.

- Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció
- Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

4.2 Tanórai differenciálás

A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembe véve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

4.3 Drámapedagógia

Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

4.4 IKT. alapú módszerek

Interakítv tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Az iskolai élet munkarendje - A tanév rendjének meghatározása

A tanév rendjének, a tanítás nélküli munkanapok felhasználásnak általános szabályai: A szorgalmi idő első és utolsó tanítási napját, a tanítási napok számát minden tanévben rendelet határozza meg.
Szünetek: · őszi szünet

· téli szünet

· tavaszi szünet

A szorgalmi időben a nevelőtestület pedagógiai célra hat tanítás nélküli munkanapot állapíthat meg a helyi rendben, amelyből egy napról a diákönkormányzat jogosult dönteni a nevelőtestület véleményének kikérésével, egy tanítás nélküli munkanapon pályaorientációs napot kell szervezni a tanulók számára.

4 tanítás nélküli munkanapot szakmai napként tartunk meg, a tanulóknak ezeken a napokon nincs tanítás, igény szerint ügyeletet biztosítunk.

A tanév helyi rendjét, programjait a nevelőtestület határozza meg és rögzíti éves munkatervében az érintett közösségek véleményének figyelembe vételével.

A napközi otthonos és egyéb foglalkozások szervezésének a szabályai

Az iskola a 16 óráig tartó kötelező bent lét idejére a tanulóknak egyéb foglalkozást szervez, a másnapi felkészülés biztosítására, a tanulók felzárkóztatására, fejlesztésére, tehetséggondozásra. A délutáni, egyéb foglalkozás az utolsó tanítási óra után kezdődik.

A tanulók az erre kijelölt tanterembe mennek a foglalkozást tartó pedagógus kíséretében, majd megebédelnek. Ebéd után pedagógus felügyelete mellett legalább 35-45 perces játékos szabad vagy szervezett foglalkozáson vesznek részt. Rossz idő esetén a teremben töltik el a szabadidőt.

A levegőzés/szabadidő után a másnapra történő felkészülés következik, ha szükséges a bent lévő pedagógus segítségével. Ezzel párhuzamosan az érintett tanulók szakkörön, felzárkózató, fejlesztő foglalkozáson vagy habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokra vesznek rész. Ha az befejeződött a tanulók visszamennek a tanterembe, ahol folytatják a másnapra történő felkészülést.

A délutáni egyéb foglalkozás alatt a tanulóknak 45 percenként 5 perc szünetet biztosítunk. Ehhez az időbeosztáshoz kell igazítani a tanórán kívüli foglalkozások szervezését is.

Közlekedési nevelés

Felgyorsult életünk és a közlekedési kultúra romlásának köszönhetően egyre gyakrabban hallhatunk közlekedési balesetekről. A közlekedési szabályok ismerete és az egyén viselkedési kultúrája az alapja a biztonságos közlekedésnek. A helyes és biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása az életbiztonságunkat növeli. Kicsi gyermekkortól a családok alakíthatják ki leg-inkább az erre való igényt, de az iskolának is komoly a felelőssége ebben.

Az iskolában a közlekedési nevelés két alapvető színtere:

Elméleti oktatás

• 1-4.évfolyamon a környezet órák tananyagában jelenik meg.

• 5-8.évfolyamon a technika tanterv tananyagának része a közlekedési szabályok megerősítése.

Gyakorlati alkalmazás

- Iskolán kívüli programok, kirándulások alkalmával tudatosítjuk és alkalmazzuk a helyes közlekedés szabályait.

Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése

A téma az osztályfőnöki órákon kerülhet feldolgozásra. Cél, hogy tanulóink megismerjék és megtanulják elkerülni azokat a helyzeteket, amelyben károsultakká, áldozatokká válhatnak (aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, felkészülés a felnőtt lét szerepeire).

Legfontosabb nevelési feladataink, amelyet mindennapi nevelő munkánk során végeznünk kell:

- Erkölcsi nevelés erősítése
- Alapvető törvényi ismeretek nyújtása
- Alapvető állampolgári jogok ismertetése

Ez a téma nem kötődik konkrét tantárgyhoz, a mindennapi eseményekhez alkalmazkodva, a társadalmi és iskolai történéseket felhasználni kell diákjaink szemléletét alakítanunk.

Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása

A konfliktus életünk része. A konfliktusok során kialakuló viták szükséges részei mindennapjainknak. Diákjainkban a mindennapi együttlét során ki kell alakítanunk a konfliktusok kezelésének erőszakmentes technikáit.

Legfontosabb feladatunk, hogy gyermekeinket is megtanítsuk a vitás helyzetek kezelésére.

Konfliktuskezelési technikák gyakorlati alkalmazásának színterei:

- a tanórai technikák (páros munka, csoportos és együttműködő, kooperatív tanítási technikák) alkalmazásával kell a gyermekeket hozzászoktatni a társas viszony, az abból adódó konfliktusok helyes megoldására;
- drámaórák, ahol szituációs játékok keretében gyakoroltatható a konfliktuskezelés;
- osztályfőnöki órákon, az osztályban kialakuló konfliktusok megbeszélése, vitakultúra elsajátítása;
- szünetekben, szabadidőben kialakuló konfliktusok esetén az ügyeletes pedagógus feladata a problémamegoldás segítése;
- magatartási, beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekeinknél kiemelten foglalkoznak ezzel a témával fejlesztő pedagógusaink.

Záró rendelkezések

A Pedagógiai programot a főigazgató készítette el a nevelőtestület bevonásával.

A pedagógiai program érvényességi ideje:

Az iskola .....napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját a jogszabályváltozás miatt átdolgozott pedagógia program alapján.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje addig tart, amíg a törvényi változások az átdolgozást szükségessé nem teszik.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, és ha szükséges, módosítja.

A nevelőtestület minden tanév végén írásban értékeli a pedagógia programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

Különös tekintettel kell lenni az esélyegyenlőség, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos célok és feladatok megvalósulására, a kompetenciák fejlesztésének a megvalósulására.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az iskola fenntartója
- az iskola főigazgatója
- a nevelőtestület bármely tagja
- a nevelők szakmai munkaközössége • az iskola fenntartója.

A pedagógiai program módosítása a nevelőtestület véleményezése után a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy példánya az iskola könyvtárában van elhelyezve, ahol a szülők azt szabadon megtekinthetik. A pedagógiai program az iskola honlapján is megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél is megtekinthető:

- az iskola nevelői szobájában;
- az iskola főigazgatójánál;
- az iskola főigazgatóhelyettesénél
- fenntartónál.

Legitimáció

Az iskola nevelőtestülete 2025. 08. 18. án megtartott nevelőtestületi ülésén véleményezte.

Kántorjánosi, 2025. 08. 18.

.....

főigazgató

Fenntartói jóváhagyás

Kántorjánosi, 2025. augusztus 21.

.....

fenntartó

1.sz. melléklet: Tanulmányok alatti vizsga részletes szabályzata

Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a megyeszékhely szerinti járási hivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola főigazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a járási hivatalnak.

A járási hivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

A vizsgákra vonatkozó szabályok:

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében:

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el. A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat taníthatja. A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola főigazgatója készíti elő.

A főigazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

A főigazgató e feladata ellátása során:

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,

- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig – alapfokú művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig – tarthat.

Írásbeli vizsga

- Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően kell elkészíteni (különösen a rajz, számítástechnikai program formájában).
- Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák és ne segíthessék.
- A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató pedagógus jelenlétében
- megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételeket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.
- Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. - A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni.
- A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet az intézménynek kell biztosítania.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik, azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését. - Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként maximum hatvan perc.
- Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megzavarja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, a főigazgató engedélye alapján:

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet,

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.

- Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát.
- A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az iskola főigazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.
- Az iskola főigazgatója a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató pedagógus nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tényt, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását.
- A jegyzőkönyvet a vizsgáztató pedagógus, az iskola főigazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.
- Az iskola főigazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkozatokat tartalmazó feladatlapokkal együtt a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól.
- A jegyzőkönyveket aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsgairatokhoz mellékeli.
- Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.
- Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola főigazgatóját.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola főigazgatójából és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – pedagógusból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegeli, és dönt:

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy

- amennyiben a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát vagy eredménytelennek nyilvánítja, vagy az *a)* pontban foglaltak szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

Szóbeli vizsga

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdi a vizsgát, amelybe beosztották.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot,kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt ha az szükséges.
- Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.
- Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően.
- A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett.
- A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.
- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.
- Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.
- Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a

- javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

Sajátos nevelési igényű tanulók vizsgaszabályzata

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, a főigazgató engedélye alapján

a. a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,

b. a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Ha a vizsgázónak engedélyezve lett, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételeket kell kifejtenie.

- A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár felügyelete mellett készíti el dolgozatát.
- A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.
- Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti.
- A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.
- A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében a főigazgató az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.
- A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg.
- A gyakorlati vizsgafeladatokat – legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal – az iskola főigazgatója hagyja jóvá.
- A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.
- A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.
- A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.

- A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztására vonatkozóan a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.
- Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.
- A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni.
- Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot.
- Az értékelést a tantárgyat tanító szaktanár írja alá.
- A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

Írásbeli vizsgák általános szabályai:

- a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet,
- a feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét és a dátumot,
- a vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával.

Az írásbeli vizsga javítása

- a szaktanár az adott vizsganapon piros tollal kijavítja az írásbeli dolgozatot
- ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapra és értesíti a főigazgatót. *Gyakorlati vizsga általános szabályai:*
- a gyakorlati oktatás vezető tanárnak kötelező a vizsgázót tájékoztatni a gyakorlati vizsga rendjéről,
- a gyakorlati vizsgarész a vizsga feladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni.

A szóbeli és írásbeli vizsga értékelése egyetlen érdemjeggyel történik, amelyet a kérdező tanár javaslatára a vizsgabizottság állapít meg.

Abban az esetben, ha egy vizsga több vizsgarészből áll, a végső eredmény a vizsgarészekre adott osztályzatok átlagából kell számítani úgy, hogy az írásbeli és a gyakorlati vizsgarész duplán számít.

Jogorvoslati lehetőség

Az intézményben lefolytatott vizsgákkal kapcsolatos jogorvoslati lehetőség a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletben, valamint a nemzeti köznevelési törvény vizsgákra vonatkozó részeiben található.

2.melléklet

Kántorjánosi Református Általános Iskola és Óvoda

4335 Kántorjánosi Kossuth Lajos utca 6.

Működési rend az egy osztályban tanító pedagógusok együttműködésére

1. A működési rend célja

Az egy osztályban tanító pedagógusok együttműködésének szabályozása annak érdekében, hogy:

- biztosított legyen az egységes pedagógiai szemlélet és kommunikáció a tanulók felé,
- hatékonyan támogassuk a tanulók fejlődését, különös tekintettel a hátránykompenzációra és a keresztény értékrend átadására,
- gördülékenyen valósuljon meg a nevelési-oktatási munka szervezése, értékelése és dokumentálása.

2. Az együttműködés résztvevői

- Osztályfőnök
- Szaktanárok
- Fejlesztőpedagógus(ok), gyógypedagógus
- Hitoktatók
- Pedagógiai asszisztensek

3. Együttműködési alapelvek

- Keresztény szellemiség: a nevelés során minden pedagógus törekszik a református értékrend képviseletére és átadására (pl. szeretet, elfogadás, felelősség).
- Partnerség és tisztelet: a pedagógusok munkáját kölcsönös megbecsülés és támogatás jellemzi.
- Tanulóközpontúság: a tanulók egyéni szükségleteinek, fejlődési ütemének és szociális helyzetének figyelembevételével zajlik a nevelés-oktatás.

4. Együttműködési formák

4.1. Rendszeres megbeszélések

- Félévente legalább két alkalommal tartandó egyeztetés az osztályfőnök vezetésével.
- Témák: tanulói teljesítmény, magatartás, halmozottan hátrányos helyzet, egyéni problémák, szülői kapcsolattartás, rendezvények.

4.2. Esetmegbeszélések

- Szükség szerint, konkrét tanulói probléma (pl. lemorzsolódás veszélye, magatartási nehézség, családi krízis) esetén.
- Részvevők: osztályfőnök, érintett pedagógus(ok), gyermekjóléti szolgálat munkatársa.

4.3. Írásos kommunikáció

- KRÉTA rendszer naprakész használata: érdemjegyek, hiányzások, szöveges bejegyzések.
- Belső e-mailes vagy online platformon (pl. Drive, Teams, Facebook csoport, Viber csoport) történő kapcsolattartás.

4.4. Tanulószobai munkát segítő pedagógiai együttműködés

A 5., 6., 7. és 8. évfolyamon minden osztály rendelkezik egy tanulnivaló-füzettel, amelybe a szaktanárok az adott napon röviden lejegyzik a tananyagot, házi feladatot, felkészülési feladatokat. Ez a füzet szolgál tájékozódási pontként azon pedagógusok számára, akik az adott napon a tanulószobán segítik a tanulók másnapi felkészülését.

A rendszer célja:

- a tanulószobai munka hatékonyságának növelése,
- az iskolai felkészülés következetes támogatása,
- az egységes elvárások és információk biztosítása a tanulók számára.

A házi feladat-füzet használatának rendje:

- A szaktanárok az óra után beírják a tananyagot és a házi feladatot.
- A tanulószobát vezető pedagógus a füzet alapján segíti a tanulókat a másnapi tanórákra való felkészülésben.
- A füzethasználatot az osztályfőnök rendszeresen ellenőrzi, és szükség esetén visszajelzést ad a szaktanároknak.

Ez az eszköz a pedagógusok közötti tényleges napi együttműködés fontos eszköze, amely hozzájárul a tanulók tanulmányi előmeneteléhez és tanulási szokásaik fejlődéséhez.

4.5. Együttműködés a tanórán kívüli nevelési időszakban

- Alsó tagozat – napközi és tanítói együttműködés

Az alsó tagozaton a tanítási időszak után zajló napközis foglalkozások hatékony működéséhez elengedhetetlen a tanító és a napközis nevelő közötti rendszeres kapcsolattartás. A délelőtt tanító pedagógus minden nap tájékoztatja a napközis kollégát a házi feladatokról, valamint az esetleges egyéni teendőkről, szülői üzenetekről, tanulói megfigyelésekről.

- Pedagógiai asszisztens szerepe

A pedagógiai asszisztens különösen fontos szerepet tölt be az alsó tagozaton, különösen az első évfolyamon, ahol:

- folyamatosan jelen van a tanórákon és szünetekben,

- segíti a tanulók beilleszkedését, feladataik megértését és elvégzését,
- közreműködik az ebédeltetés lebonyolításában, napirend betartásában,
- támogatja a pedagógust a rend, fegyelem és gondoskodás fenntartásában.

- Ebédeltetés és heti beosztás

Az ebédeltetés rendjét heti beosztás alapján szervezi az alsós nevelőtestület, figyelembe véve:

- a tanulók életkorát és önállóságát,
- a pedagógusok és pedagógiai asszisztensek rendelkezésre állását,
- a délutáni foglalkozások (napközi, művészeti oktatás, szakkörök) időrendjét.

- Felső tagozat – művészeti oktatás, szakkörök nyilvántartása

A felső tagozaton az osztálytermekben jól látható helyen ki van függesztve a művészeti oktatás, szakkörök és sportkörök heti beosztása, amely tartalmazza:

- mely tanuló milyen napon és milyen foglalkozáson vesz részt,
- az adott program időpontját (óra, szünet, délután),
- ha szükséges, az ebből adódó tanulószobai vagy napközis felmentéseket is.

Ez a gyakorlat segíti a pedagógusokat és a tanulókat abban, hogy ne legyen átfedés a délutáni foglalkozások között, és hogy a felkészülés, pihenés és egyéni fejlesztés egyensúlyban maradjon.

4.6. Gondviselői elérhetőségek hozzáférhetősége a tanulók biztonsága érdekében

Az iskolai felelősségvállalás és gyors reagálás érdekében minden osztályban rendelkezésre áll a szülők, gondviselők – beleértve a nevelőszülőket is – elérhetőségeinek listája.
Ez a lista a tanári asztalok zárható fiókjában található meg, és hozzáférhető minden**,** az osztályban tanító pedagógus számára.

Ennek célja, hogy amennyiben egy tanulót:

- megbetegedés,
- rosszullét,
- kisebb baleset,
- vagy egyéb azonnali értesítést igénylő esemény ér,

akkor a jelen lévő pedagógus azonnal kapcsolatba tudjon lépni a gyermek törvényes képviselőjével. Az elérhetőségi listát az osztályfőnök évente legalább egy alkalommal frissíti, és szükség esetén aktualizálja (pl. elérhetőség-változás esetén). Ez az egyszerű, mégis fontos intézkedés növeli a gyermekek biztonságát, a pedagógiai gondoskodás hatékonyságát, és segíti a szülőkkel való gyors, közvetlen kapcsolattartást.

5. Feladat- és felelősségmegosztás

Terület	Felelős pedagógus
Osztályrendezvények szervezése	Osztályfőnök és érintett tanítók
Tanulói előmenetel figyelemmel kísérése	Szaktanárok, osztályfőnök
Szülőkkel való kapcsolattartás	Osztályfőnök, tanító, szaktanár
Egyéni fejlesztési javaslatok	Fejlesztőpedagógus, szaktanárok
Hitéleti programok koordinálása	Hitoktató, osztályfőnök

6. Dokumentáció és visszacsatolás

- A megbeszélésekről emlékeztető készül (felelős: osztályfőnök).
- Az osztályfőnök minden félévben rövid beszámolót készít a nevelőtestület számára az együttműködés tapasztalatairól, különös tekintettel az SNI/HH, HHH tanulók fejlődésére és közösségi beilleszkedésére

7. Kapcsolat az intézményvezetéssel

- Az osztályfőnök az együttműködés folyamatáról és tapasztalatairól szükség esetén tájékoztatja az intézményvezető-helyettest vagy a főigazgatót.
- A vezetőség támogató szerepet vállal a szükséges személyi, időbeli és szakmai feltételek biztosításában.

8. Záró rendelkezések

- A jelen működési rend a tanévre érvényes, évente felülvizsgálható és aktualizálható.

A dokumentum része lehet az iskolai belső szabályozásnak, valamint ajánlásként szolgálhat új osztályfőnökök, új munkatársak